

Mormântul cald

de la Prislop

mărturii despre
**Părintele
Arsenie
Boca**
apărute în

Lumea **Credinței**
Magazin ilustrat

Mormântul cald de la Prislop

Mărturii despre Părintele Arsenie Boca
apărute în *Lumea Credinței*

Au contribuit la realizarea acestei cărți,
cu articole sau interviuri publicate
în revista *Lumea Credinței* din 2004 până în 2012:

Aurelia Bălan-Mihailovici
Răzvan Bucuroiu
George Căbaș
Maica Celestina de la Prislop
Maria Chirculescu
Sergiu Valentin Ciocârlan
Gheorghită Ciocioi
Ioan Cișmoleanu
Maria Clopoșel
Răzvan Codrescu
Laurențiu Constantinescu
George Crasnean
Alexandru Valentin Crăciun
Veronika Dan
Ana Drăgan
Gh. I. Drăghici-Slăvuțescu
Pr. Ioan Florin Gavrilă
Csilla Gyöngyvér Florescu
Pr. Ciprian Negreanu
Presbitera D. P.
Arhim. Teofil Părăian
Lucian D. Popescu
A. Raicu
Matei Schinteie
Pr. Zoltan Traian
Arhim. Ghelasie Țepeș
Gheorghe Vâlcea

Mormântul cald de la Prislop

mărturii despre

**Părintele
Arsenie
Boca**

apărute în

 Credintei
Măgazin Ilustrat

Ediție îngrijită de
Răzvan Codrescu

 Credintei
editura

București – 2012

Coperta: Larisa Barbu

© **Lumea Credinței SRL**
pentru prezenta ediție – 2012

Editor: Lumea Credinței SRL
Str. Pictor Ștefan Luchian nr. 12, sector 2,
București, cod 023958
tel./fax: 021/310.71.81;
e-mail: razvan.bucuroiu@lumeacredintei.com

Director: Răzvan BUCUROIU
Redactor-șef: Răzvan CODRESCU

Distribuție:
S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu nr. 36
031216, Sector 3, București
Tel. 021/320.61.19; 021/319.10.83
Fax: 021/319.10.84

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Mormântul cald de la Prislop : mărturii despre Părintele Arsenie Boca
apărute în „Lumea Credinței” / ed. îngrijită de Răzvan Codrescu. –
București : Lumea Credinței, 2012
ISBN 978-606-93222-0-8

I. Codrescu, Răzvan (ed.)

070(498):281.95

Notă editorială

Volumul de față reunește toate textele apărute de-a lungul anilor în revista *Lumea Credinței* cu privire la Părintele Arsenie Boca (1910-1989), cel pe care evlavia populară îl numește demult „Sfântul Ardealului”. Li s-au adăugat și două texte care n-au apărut în paginile revistei: unul (foarte lung) încredințat Redacției de autoare (cu dorința de a-și păstra anonimatul)¹ și altul preluat dintr-un volum editat sub egida *Lumii Credinței*².

N-am păstrat strict ordinea cronologică, ci am orânduit textele (destul de inegale, prin forța împrejurărilor) mai degrabă tematic, după conținutul lor predilect, în trei secțiuni: „Viața și personalitatea Părintelui Arsenie Boca”, „Din faptele și minunile Părintelui Arsenie Boca” și „Scrișul și pictura Părintelui Arsenie Boca”. La finalul fiecărui text sunt menționate datele apariției în revistă.

¹ „O mărturie anonimă despre Părintele Arsenie” – deosebit de impresionantă.

² Arhim. Teofil Părăian, *Punctele cardinale ale Ortodoxiei. Îndrumar duhovnicesc*, 2005 („Un scurt îndreptar de viață dat de Părintele Arsenie Boca”).

Parantezele drepte, ori de câte ori apar în text, constituie mici compliniri sau precizări editoriale.

Notele de subsol aparțin fie diferiților autori, fie îngrijitorului ediției (caz în care poartă, între paranteze rotunde, mențiunea: *Nota Ed.*).

Acest volum *despre* Părintele Arsenie îl complinește pe cel *de* Părintele Arsenie – editat de noi în anul 2009: *Semințe duhovnicești. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca* (bine primit de cititori și aflat și el în curs de reeditare). Ambele volume fac mai lesne accesibile unui public larg personalitatea harismatică, experiențele, lucrările minunate și învățăturile arseniene, care au marcat adânc ortodoxia românească a secolului XX și rămân atât de vii și în conștiința religioasă a secolului XXI.

Mulțumiri se cuvin tuturor celor ce, direct sau indirect, au făcut posibilă această carte de mărturii și ale căror nume se regăsesc (în ordine alfabetică) pe pagina a patra.

Fie ca pilda Părintelui Arsenie și mijlocirea lui de dincolo să strălumineze pe mai departe sufletele, în răspărul vremurilor de rătăcire și de risipă a căror cruce ne-a fost dat să o purtăm!

R. C.

I

**VIATA ȘI
PERSONALITATEA
PĂRINTELUI
ARSENIE BOCA**

O VIAȚĂ DE SFÂNT

(scurt secvențial biografic)

1910: Se naște la 29 septembrie, la Vața de Sus, jud. Hunedoara, Zian, fiul lui Iosif Boca și al soției sale Cristina.

1929: La 10 mai, în curtea Liceului „Avram Iancu” din Brad, șeful de promoție al absolvenților din acel an, Zian Boca, planta, în cadru festiv, un gorun ce avea să se numească, prin hotărârea tuturor celor de față, „Gorunul lui Zian”. Cel ce se născuse în inima Ardealului, aproape de Țebea, unde veghează „Gorunul lui Horea”, săvârșea un gest simbolic, pe care abia astăzi îl putem cântări în toată semnificația lui: nu departe de gorunul marelui mucenic al istoriei neamului nostru se sădea gorunul celui ce avea să fie, sub numele călugăresc de Arsenie (în gr.: „cel plin de bărbăție”), marele mărturisitor harismatic al credinței strămoșești.

1933: După absolvirea Institutului Teologic din Sibiu, Mitropolitul Nicolae Bălan îl trimite cu bursă la Academia de Arte Frumoase din București, unde va urma și studii de Medicină.

1935: E hirotonit, pe 29 septembrie, diacon celib.

1939-1940: După terminarea Academiei de Arte Frumoase, își începe ucenicia în monahism, petrecând trei luni în Sfântul Munte Athos. Se spune că acolo ar fi dat de un duhovnic aspru, care i-a zis: „Mă, tu nu ești în stare de nimic! Nici la măturat nu ești bun!“, la care tânărul și-a spus în sinea lui: „Aici e de mine, la asta stau!“. Încă din prima tinerețe se simte la el vocația asumată a celui ce mai târziu avea să proclame: „Măi, nu toți cei din lume se prăpădesc, nici toți cei din mănăstire se mântuiesc... Unii dintre călugări nu sunt călugări, ci cuiere de haine călugărești... De vrei să te faci călugăr, fă-te ca focul!“. În același an este închinoviat la Sâmbăta de Sus (lavra brâncovenească din inima Făgărașului), pentru ca în anul următor să fie tuns în monahism și să înceapă ceea ce s-a numit „mișcarea de reînviere duhovnicească de la Sâmbăta“.

1942: Este hirotonit preot, pe 10 aprilie.

1945-1948: Este în mai multe rânduri anchetat de Securitatea comunistă (la Râmnicu Vâlcea, Brașov, Făgăraș).

1948: În 25 noiembrie este adus la Prislop de către Mitropolitul Nicolae Bălan.

1949: În 14 septembrie, ziua Înălțării Sfintei Cruci, este hirotesit protosinghel.

- 1950: Se încheie activitatea sa ca stareț, Prislopul devenind mănăstire de maici. Rămâne la Prislop ca duhovnic al obștii.
- 1951-1952: Ridicat în noaptea de 15 spre 16 ianuarie 1951, este dus la Canal, dându-i-se drumul abia în anul următor, când se întoarce la Prislop.
- 1955: Este din nou anchetat de Securitate (Timișoara) și face 6 luni de detenție.
- 1959: Prin actul Episcopiei Aradului nr. 2407/1959, este îndepărtat din mănăstire. Fără a fi caterisit, i se interzice să mai slujească. Securitatea nu va înceta să-l urmărească până la moarte (răspândind pe seama lui și multe zvonuri indigne). Credincioșii vor continua însă să-l caute, ca pe un mare duhovnic, clar-văzător și făcător de minuni. Este angajat la Biserica „Sfântul Elefterie Nou” din București, ca pictor secund pe lângă pictorul Vasile Rudeanu.
- 1961: Este angajat la Atelierul de Pictură al Patriarhiei, de la Schitul Maicilor.
- 1968: Iese la pensie, neîncovoiat de vremuri. Începe pictura bisericii parohiale de la Drăgănescu, nu departe de București.
- 1969-1989: După izgonirea de la Prislop, obștea de maici se reorganizează la Sinaia, unde Părintele Arsenie și-a avut și el, până la moarte, chilia și atelierul de pictură, în care se retrăgea la răstimpuri.

1989: Devenit deja o legendă vie, se mută la Domnul pe 28 noiembrie și este înmormântat, pe 4 decembrie, în cimitirul Mănăstirii Prislop. Astăzi mormântul său, la care s-au săvârșit numeroase minuni, este unul dintre marile locuri de pelerinaj ale ortodoxiei românești.

1990-2012: Principalele scrieri rămase de la Părintele Arsenie (care multă vreme circulasera „pe sub mână“, în dactilograme, uneori fără semnătura sa) s-au editat după 1990, de la *Cărarea Împărăției* (1995) sau *Cuvinte vii* și până la volumul antologic *Părintele Arsenie Boca – mare îndrumător de suflete din secolul XX. O sinteză a gândirii Părintelui Arsenie în 800 de capete*, realizat de Ioan Gânscă (cu sprijinul vrednicului de pomenire Părinte Arhimandrit Teofil Părăian), sau la *Semințe duhovnicești. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca*, editat chiar sub egida revistei *Lumea Credinței* (2009). Pentru pictura sa bisericească, a se vedea albumul *Biserica de la Drăgănescu...* (2005). Referințe multiple și detaliate la cărțile *de* și *despre* Părintele Arsenie Boca se găsesc în notele de subsol ale volumului de față.

(R. C.)

DOUĂ PISCURI DUHOVNICEȘTI: PĂRINTELE ARSENIE ȘI PĂRINTELE TEOFIL

Viața mănăstirească de la Sâmbăta de Sus stă sub arcul de spiritualitate care se întinde, ca o punte între două veacuri și milenii, între maiestatea duhovnicească a Părintelui Arsenie Boca, mutat la Domnul pe 28 noiembrie 1989, și maiestatea duhovnicească a Părintelui Teofil Părăian, mutat la Domnul 20 de ani mai târziu, pe 29 octombrie 2009. Nu este deloc întâmplător că, în anii din urmă, gândirea și pilda duhovnicească a celor doi, pe care editurile creștine s-au întrecut să-i publice în tiraje îndrăznețe, a lăsat în sufletele tinere o urmă mai adâncă decât tomurile pretențioase ale multor teologi de catedră. Prestanța exemplului personal, forța discursului alțoit pe trăire, buna întâlnire dintre credință și cultură, refuzul șabloanelor și conectarea atentă a tradiției cu actualitatea – iată numai câteva trăsături definitorii pe care cei doi mari înduhovniciți le au în comun și de care lumea ortodoxă românească a simțit și simte o primenitoare nevoie, atât în mediile monahale, cât și în cele mirenești. Întruchipând *realismul duhovnicesc* al Ortodoxiei autentice, în duhul Sfinților Părinți și sub puterea perpetuu înnoitoare a harului, ei au înfruntat fără preget și fără complexe urgiile și provocările veacului, răscumpărând vremurile în Hristos și punând temei renașterii noastre creștine, în răspărul bezbojniciei comuniste și neocomuniste. Cu toate acestea, ei sunt încă departe de a fi cunoscuți și urmați pe cât s-ar cuveni, iar de aceea fiecare prilej de rememorare a vieții și personalității lor este oportun și binevenit, amendând uitarea și nepăsarea unei lumi românești despre care îți vine să te întrebi uneori dacă își merită cu adevărat apostolii și profeții...

La 10 mai 1929, în curtea Liceului „Avram Iancu” din Brad, șeful de promoție al absolvenților din acel an, Zian Boca, planta, în cadru

festiv, un gorun ce avea să se numească, prin hotărârea tuturor celor de față, „Gorunul lui Zian“. Cel ce se născuse în inima Ardealului, la Vața de Jos, aproape de Țebea, unde veghează „Gorunul lui Horea“, săvârșea atunci un gest simbolic, pe care abia astăzi îl putem cântări în toată semnificația lui: nu departe de gorunul marelui mucenic al istoriei neamului nostru se sădea gorunul celui ce avea să fie, sub numele călugăresc de Arsenie (în gr.: „Cel plin de bărbăție“), „sfântul Ardealului“, marele mărturisitor harismatic al credinței strămoșești, din mijlocul și în răspărul unui „secol nebun“.

După ce va studia Teologia și Artele Frumoase, dar va audia cu pasiune și cursuri de Medicină, Zian Boca va deveni diacon celib în 1935, iar în 1939 va lua calea Athosului, unde a petrecut 3 luni, pregătindu-se pentru călugărie. Se spune că acolo ar fi dat de un duhovnic aspru, care i-a zis: „Mă, tu nu ești în stare de nimic! Nici la măturat nu ești bun!“, la care tânărul și-a spus în sinea lui: „Aici e de mine, la asta stau!“. Încă din prima tinerețe se simte la el vocația asumată a celui ce mai târziu avea să proclame: „Măi, nu toți cei din lume se prăpădesc, nici toți cei din mănăstire se mântuiesc... Unii dintre călugări nu sunt călugări, ci cuiere de haine călugărești... De vrei să te faci călugăr, fă-te ca focul!“.

Este închinoviat la mănăstirea refăcută a Sâmbetei de Sus, în vara aceluiași an, pentru ca în anul următor să fie tuns în monahism și să înceapă ceea

ce s-a numit „mișcarea de reînviere duhovnicească de la Sâmbăta“, acea „bulboană spirituală uriașă“ în fața căreia un Nichifor Crainic exclama: „Ce vreme înălțătoare când toată țara lui Avram Iancu se mișca în pelerinaj, cântând cu zăpada până la piept, spre Sâmbăta de Sus, ctitoria voievodului martir [Constantin Brâncoveanu]!“. În paralel, aducând cu sine manuscrisele trebuincioase de la Sfântul Munte și stăruind pe lângă Părintele Dumitru Stăniloae, va fi un adevărat ctitor al *Filocaliei* românești, căreia îi va realiza și coperta. Pe fondul acestei efervescente spirituale, îi scria unui fost coleg de liceu: „M-am înhămat la carul unui ideal cam greu: transformarea omului în Om, fiul mai mic al lui Dumnezeu și frate al Fiului Său mai mare. Însă toate idealurile mari au în ele ceva paralizant: nu te lasă să te preocupi de nimicurile acestei vieți“.

Vremurile se precipitau, iar comunismul ateu își înfîșea tot mai adânc ghearele în trupul țării. Ajutându-i creștinește pe luptătorii anticomuniști din Munții Făgărașului, Părintele Arsenie intră în vizorul Securității, fiind arestat pentru prima oară în 1948. Strămutat cu forța de la Sâmbăta la Prislop, devine acolo stareț, iar după ce sălașul s-a transformat în mănăstire de maici, a rămas ca duhovnic, până în 1959, când comuniștii au risipit obștea. Între timp mai fusese încă o dată arestat și dus la Canal, unde a stat aproape un an întreg. A urmat pribegia la București, unde a fost ținut în

marginalitate, ca simplu pictor bisericesc, mereu sub ochiul câinos al puterii¹. În ultima parte a vieții avea să se lege mult de două locuri: Drăgănescu (unde a pictat biserica timp de 15 ani, începând din 1968, lăsându-ne o adevărată – și unică în felul ei – „predică în imagini“) și Sinaia (unde, din 1969, și-a avut chilia și atelierul de pictură, unde obișnuia să se retragă tot mai des, și unde a și închis ochi, în pragul iernii lui 1989², în vârstă de 79 de ani).

Principalele scrieri care au rămas de la Părintele Arsenie (și care multă vreme au circulat „pe sub mână“, în dactilograme, uneori fără semnătura sa) s-au editat după 1990, de la *Cărarea Împărăției*³ sau *Cuvinte vii*⁴ și până la volumul antologic *Părintele Arsenie Boca – mare îndrumător de su-*

¹ A se vedea George Enache, Adrian Nicolae Petcu, *Părintele Arsenie Boca în atenția poliției politice din România*, Editura Partner, Galați, 2009, dar și volumul *Părintele Arsenie Boca, obiectivul Bratu*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2009.

² Fatidic acest an (ce avea să se încheie în baia de sânge prin care a fost abolit vechiul regim comunist), an în care monahismul ortodox românesc și-a pierdut în primăvară (30 martie) cea mai mare figură culturală (N. Steinhardt, devenit din 1980 Monahul Nicolae de la Rohia) și în toamnă (28 noiembrie) cea mai mare figură duhovnicească (Părintele Arsenie Boca, considerat decenii de-a rândul un adevărat sfânt în viață)!

³ Ed. a V-a, îngrijită de Monahia Zamfira Constantinescu și Pr. Conf. Dr. Simion Todoran, Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2006 (prima ediție: 1995).

⁴ Ed. îngrijită de P. S. Episcop Dr. Daniil Stoenescu și Monahia Zamfira Constantinescu, Charisina Advertising, Deva, 2006.

flete din secolul XX. O sinteză a gândirii Părintelui Arsenie în 800 de capete, realizat de Ioan Gânscă, cu sprijinul Părintelui Arhimandrit Teofil Părăian¹, sau la *Semințe duhovnicești. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca*, editat recent sub egida revistei *Lumea Credinței*². Cuvântul lui ne petrece peste vămile vremilor și ne descoperă poarta de lumină a Împărăției, amintindu-ne mereu că „Neamurile au un destin ascuns în Dumnezeu. Când își urmează destinul, au apărarea lui Dumnezeu. Când și-l trădează, să se gătească de pedeapsă!“.

Din păcate, în contextul libertății postcomuniste, la împlinirea a 10 și a 20 ani de la strămutarea la cele veșnice a omului care a schimbat, în inima secolului XX, fața monahismului nostru ortodox, ca și la împlinirea a 100 de ani de la nașterea sa, s-a făcut prea puțin pentru a i se cinsti memoria. Poate se va face mai mult de acum înainte, mai ales că evlavie populară și numeroasele minuni legate (antum și postum) de numele său dau tot mai multă greutate dosarului de canonizare aflat în atenția Comisiei abilitate a Sfântului Sinod.

Însă cu sau fără girul pietății noastre curente, Părintele Arsenie Boca, duhovnic și clar-văzător intrat în legendă, mare trăitor, dar și mare învățat,

¹ Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2002.

² București, 2009, cu o prefață de George Crasnean („Maica Celestina sau povestea unui manuscris”), antologată și în volumul de față.

teolog și pictor de icoane, rămâne „un fenomen unic în istoria monahismului românesc” (D. Stăniloae). Mutat la cele veșnice cu puțin înainte de prăbușirea vechiului regim comunist (pe care se spune că o și profețise), Părintele Arsenie odihnește sub cetinile de la Prislop, mănăstirea unde fusese mai întâi surghiunit de comuniști și care a sfârșit prin a-i deveni vatră de suflet. Urmele lui rămân neșterse în spiritualitatea ortodoxă românească, sfințind toate locurile pe unde s-a perindat, din Făgăraș în Hațeg și de la Sinaia la București. „Din câți oameni am cunoscut eu și care au lucrat în Biserică – mărturisea Părintele Teofil Părăian – socot că Părintele Arsenie Boca a fost cel mai de vârf, culmea viețuitorilor și propovăduitorilor din contemporaneitatea noastră”.

Și cine altul l-ar fi putut defini pe Părintele Arsenie într-un stil mai succint și mai inconfundabil decât același Părinte Teofil, urmașul său duhovnicesc? „Cândva stăteam în fața unei icoane făcute de Părintele Arsenie, la București, pentru mănăstirea noastră, o icoană cu Adormirea Maicii Domnului... Stăteam în fața acestei icoane și o prezentam unui cadru universitar de la Sibiu, și zic: «Eu cred că Părintele Arsenie este un geniu». Și respectivul spune: «Asta înseamnă că are o cultură perfectă și încă ceva». Și zic eu: «Nu știu dacă are o cultură perfectă, dar sunt sigur că are încă ceva». Asta a fost Părintele Arsenie...”

Spre sfârșitul lui august 1942, pe vremea când Părintele Arsenie, deși încă destul de tânăr, generase deja mișcarea duhovnicească de la Sâmbăta și începea să-și dobândească faima devenită legendară, un băiețandru de numai 13 ani, pe nume Ioan, răsărit din marele rezervor de credincioșie și bună-cuviință al satului românesc de altădată, bătea cu râvnitoare candoare la poarta mănăstirii brâncovenești, ca să ceară cuvânt de îndrumare, cu gândul de a se călugări. Părintele Arsenie nu-l tratează ca pe un țănc, ci pare să fi intuit din capul locului în micul nevăzător un mare văzător cu duhul, care avea să-i și fie cel mai de seamă ucenic. Călugăria rămânea s-o capete la o vârstă mai coaptă, dar i se încredințează deja taina „rugăciunii cu care se mântuiesc călugării”¹, marele rugător învățându-l cum s-o spună „cu gândul și lipită de respirație”: „între respirații să zic: «Doamne»; trăgând aerul în piept să zic: «Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu»; și apoi, dând aerul afară din piept, să zic: «miluiește-mă pe mine, păcătosul!»”. Tânărul ascultă sfatul și își însușește metoda, trăiește străluminarea și bucuria rugăciunii, pune temei mistic nezdruncinat desăvârșirii sale viitoare.

¹ Așa îi plăcea Părintelui Arsenie să numească *Rugăciunea isihastă*, căreia i se spune în multe feluri (*Rugăciunea lui Iisus*, *Rugăciunea minții*, *Rugăciunea inimii*) și pe care Părintele Teofil prefera s-o denumească „Rugăciunea de toată vremea”.

După ce urmează calea firească a formării intelectuale (luându-și bacalaureatul în 1948, la Timișoara, și licența în Teologie în 1952, la Sibiu), tânărul dă curs chemării pe care o simțise încă din pruncie și, la 1 aprilie 1953, intră în obștea călugărească a Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, devenind monah în 15 august 1953, cu numele de Teofil (în gr.: „Iubitorul de Dumnezeu“) și ierodiacon în 15 august 1960. 23 de ani mai târziu, în 13 mai 1983, de praznicul Izvorului Tămăduirii, va fi hirotonit preot și hirotosit duhovnic, iar în 8 septembrie 1988, de praznicul Nașterii Maicii Domnului, va primi și rangul de arhimandrit, cu care a strălucit până la moarte.

Părintele Arsenie își ducea de-acum crucea prigoanelor și bejeniiilor, dar duhul lui continua să străjuiască sfințitor lavra Sâmbetei făgărășene, iar Părintele Teofil a avut șansa unei alte călăuze încercate, vrednicul de pomenire Părinte Arhimandrit Serafim Popescu, neasemuitul „odihnitor de oameni“.

Dacă înainte de 1989, lucrarea Părintelui Teofil a fost mai degrabă circumscrisă în aria Sâmbetei și a împrejurimilor, sub un regim fâțiș ostil propovăduirii valorilor religioase, după 1989 marele duhovnic a țâșnit ca un far lumină, străluminând de-a lungul și de-a latul întregii țări cu „tinerețea fără bătrânețe“ a cuvântului mărturisitor și ajungând, în scurtă vreme, alături de regretatul Părinte Galeriu (mutat la cele veșnice în 2003), cel mai de seamă bogoslov în carne și oase al României postcomuniste. N-a pregetat să se deplaseze și să vorbească,

mai ales la solicitările tinerilor, în toate colțurile țării, dar îndeosebi în marile centre universitare, iar de pe la jumătatea anilor '90 cărțile sale au început să apară una după alta (aproape 30 de titluri!), statornicindu-i definitiv învățătura în conștiința creștină a României contemporane. „Marele Orb de la Sâmbăta“ a avut iscusința de a se așeza mereu harismatic în punctul de convergență ziditoare al Credinței cu Cultura¹, știind să apere tradiția fără a ignora complexitatea modernității, să formeze sufletește fără să deformeze intelectual, să afirme ferm Ortodoxia fără să disprețuiască valorile neortodoxe ale creștinătății, să vorbească în același timp simplu, dar subtil, patetic, dar rațional, cu gravitate, dar și cu umor², găsind întotdeauna tema, tonul și nuanța pe potrivă, ca un ales al Logosului (într-o vreme tot mai pândită de primejdia logoreei lumesti), redând cuvântului forța lui originară și identitatea sacră a dinamismului teandric.

¹ Urmând creator, și pe linia aceasta, învățătura Părintelui Arsenie (ce se întâlnește în multe privințe și cu cea a monahului Nicolae de la Rohia, un alt primenitor harismatic al discursului ortodox contemporan): „Precum urmărim o armonie între facultățile sufletești, tot așa trebuie să urmărim o armonie și între cunoștințele din cât mai multe domenii, precum și o sinteză a acestora cu viața. Multa știință îl apropie pe om de Dumnezeu; puțina știință îl îndepărtează și de știință, și de Dumnezeu. Iar omul atâta prețuiește câtă apropiere de Dumnezeu și-a câștigat în sine“.

² Tânărul teolog Mihail George Neamțu îl califica inspirat drept *zoon gelastikon* (ceea ce, într-o traducere mai liberă, va să zică „ființă aducătoare de bucurie“, care știe să se bucure și să im-bucure totdeauna, să râdă *paideic* și *exorcizator*, poate cu acel „râs al patriarhilor“ despre care teologul Teodor Baconsky a scris o carte referențială.

Cer îngăduința de a-mi exprima și aici, într-o notă mai personală, nemângâierea (care este și a multor altora din generația mea) de a nu fi ajuns să-l cunosc pe Părintele Arsenie Boca în carne și oase. (M-am dus o dată, plin de bune nădejdi, la Drăgănescu-Mihăilești, unde încă lucra la pictura bisericii, dar sfinția sa tocmai plecase la Sinaia... iar apoi... „timpul n-a mai avut răbdare“...) Citind însă cărțile sau luând parte cu smerită discreție la conferințele recente ale vrednicului său urmaș sâmbetean, am rețrăit ca și aievea, în mai multe rânduri, adâncă înfiorare pe care am simțit-o pe la începutul anilor '80, când, călăuzit de neprețuitul meu prieten făgărășean Grigore Moga, am pășit cu sfială în vatra monahală de la Sâmbăta de Sus, unde am avut șansa și bucuria de a-l cunoaște nemijlocit pe Părintele Teofil. Nu mai văzusem niciodată pe cineva cu atâta forță duhovnicească și îmi amintesc, pe de altă parte, cât de impresionat am rămas, printre altele, de faptul că era perfect avizat asupra misticilor spanioli (Sfântul Ioan al Crucii și Sfânta Teresa de Ávila), pe care eu abia îi descoperisem pe atunci cu tinerească (și exagerată) încântare și pe care îmi propusesem deja să-i traduc în românește (ceea ce n-am reușit decât în parte și abia mult mai târziu¹). Iar câțiva ani

¹ A se vedea San Juan de la Cruz/Sfântul Ioan al Crucii, *Noche oscura del alma/Noaptea întunecată a sufletului*, Editura Anastasia, București, 1997, și Sfântul Ioan al Crucii, *Integrala operei poetice, cu textul spaniol original și cu fragmente din comentariile teologice în proză*, Editura Christiana, București, 2003 (ambele în colaborare cu hispanista Anca Crivăț).

după aceea, nu mică mi-a fost mirarea că, revenind la Sâmbăta, bunul părinte, care m-a recunoscut îndată după voce, nu numai că reținuse numele unui nevrednic ca mine, dar își amintea și fiecare detaliu al discuției pe care o purtasem! Deși simplă, discretă și – pentru păcatele mele – nemaireînnoită ca atare de atunci, întâlnirea față către față cu Părintele Teofil (cu care m-am mai revăzut doar în treacăt în anii din urmă, la câteva conferințe de-ale sale sau la Târgul de Carte și Revistă Religioasă de la Sibiu) a rămas pentru mine una dintre acele *întâlniri esențiale* de care Dumnezeu ne face parte pe traseul unei vieți.

Când Dumnezeu a dăruit unui neam părinți îmbunătățiți de talia unui Arsenie Boca sau a unui Teofil Părăian, un asemenea dar cinstește, însă și obligă, chemând la răscumpărarea vremurilor prin credință. Zestrea lor duhovnicească, pusă generos la îndemâna tuturor celor râvnitori într-o desăvârșire, este mărturia îmbucurător-odihnitoare a chemării și a putinței de a ne înălța, ca inși și ca neamuri, din veacul de întuneric al Răsăritului de jos spre vecii de lumină ai Răsăritului de Sus.

Răzvan CODRESCU¹

¹ Acest text (aici discret actualizat) a apărut inițial ca postfață a volumului *Punctele cardinale ale Ortodoxiei. Îndrumar duhovnicesc* de Arhim. Teofil Părăian (Editura Revistei „Lumea Credinței”, București, 2005). Partea despre Arsenie Boca a apărut și separat, cu titlul „Călugărul de foc”, în *Lumea Credinței* din noiembrie 2004.

CU PĂRINTELE ARSENIE, PE CĂRAREA ÎMPĂRĂȚIEI

Cel care privește astăzi peisajul duhovniciei românești din secolul al XX-lea distinge fără dificultate statura Părintelui Arsenie Boca, a cărei proeminență apare în trei coordonate: cea mistic-ascetică, cea a duhovnicului și cea a artistului plastic. Dimensiuni ale unui spațiu metafizic și nu numai, aceste coordonate ale spiritului arsenian sunt mult mai puțin separate între ele decât cele ale spațiului fizic: ele nu constrâng, dar nici nu cuprind totul. Totuși aici se găsește Părintele Arsenie, iar ceea ce astăzi ne poate părea ciudat, nepotrivit ori neveridic în ceea ce descoperim despre el, trebuie cercetat cu atenție și în nici un caz respins de pe pozițiile unei suficiențe de tip post-modern, care ne poate ispiti pe oricare. Una dintre explicațiile surprinderilor legate de Părintele Arsenie este că un duh puternic și un cuget rafinat ca ale lui nu se supun șabloanelor și resping formalismele, iar în cazul său, cu siguranță, asta nu are nimic de-a face cu orgoliul. Căci Părintele Arsenie nu căuta nici „originalitatea”, nici „arta pentru artă”. O altă explicație este că, având o largă perspectivă a cunoașterii, Părintele Arsenie avea înțelegerea unei armonii care, sondate de la altitudini reduse, scapă spiritului critic comun, cât și celui mimetic.

S-a născut în 1910, în satul Vața de Sus din comuna Vața de Jos, acum în județul Hunedoara. Nu știm ce va fi însemnat sau de la ce va fi venit cuvântul „Vața” pe când românii au întemeiat (cu mult înainte de prima atestare din 1439) aceste sate „de Jos” și „de Sus”, dar ne îngăduim speculația că Părintele Arsenie Boca a venit pe lume întru *Viața*

de Sus din *Viața* de Jos, căci, după cuvântul său, nimeni nu va intra „după moarte“ în Împărăția în care n-a trăit de pe pământ.

Satul este așezat pe valea Crișului Alb, într-o zonă rămasă exclusiv românească și ortodoxă în mediul rural părăsit la 1918 de ultimii membri ai micii nobilimi maghiare. Se află la o mică distanță în nordul orașului Brad și al comunei Țebea. Aici e zona de unde a izbucnit răscoala de la 1784 și unde ceva mai târziu va fi fost hălăduind Avram Iancu. Oamenii locului sunt mai degrabă așpri, de obicei nu prea vorbăreți, cu chipurile supte de griji. Tipul fizionomic al părintelui, așa cum îl știm din pozele de la 30-40 ani, se recunoaște și astăzi pe valea Crișului Alb. Mediul în care s-a născut este unul al contrastelor, având, spre pildă, bogății subterane inestimabile, dar cu locuitori trăind la suprafață, încă și astăzi, un trai modest, înlesnit în cea mai mare parte de pășunile dealurilor înalte și abundența încă nu de tot învinsă a codrilor.

A fost botezat cu numele de Zian. Singura explicație etimologică dată acestui nume, extrem de rar, este aceea că vine de la *Sânzian*, regionalism laic pentru ziua Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, rânduiește la 24 iunie¹.

¹ Tradiția folclorică o cunoaște ca *Sânzienele* sau *Drăgaica*. Aceste Sânziene (mai rar numite și Drăgaice) sunt în mitologia populară românească un fel de zâne rele din categoria Ielelor, dar pare să se detașeze din pluralitatea lor anonimă și o zână bună, Iana

Părintele Arsenie a părut să nu aibă nostalgia locurilor natale, dar într-o bună perioadă a vieții nici nu a fost foarte departe de acestea, în special în perioada Mănăstirii Prislop, care este la vreo 100 de km de satul său.

Deși născut într-o familie cu posibilități modeste, după terminarea școlii primare este dat la liceu. Liceul „Avram Iancu” din Brad avea condiția tuturor liceelor de provincie din epocă. Acestea erau puține, dar cu nimic mai prejos de cele din capitală. Cu puține excepții, profesorii aveau doctoratul și nu puțini aveau studii la Paris, Berlin, Viena ori măcar în imperiala Budapestă. Toți știau nemțește și franțuzește. Clădirea însăși a liceului din Brad este impunătoare, cu spații arhisuficiente, și era pe atunci modern dotată, totul fiind făcut prin grija unor români cu dare de mână, proveniți din împrejurimi, care cunoscuseră vitregiile imperiului și virtuțile academismului.

Liceanul Zian Boca era unul dintre cei care astăzi se numesc „supradotați”, cultivându-și aplecărilor atât spre disciplinele științifice, cât și spre cele umaniste. Un coleg spunea că numai de limbile

Sânziana. Mircea Eliade vedea în ele rămășițe dintr-un vechi cult roman și era de părere, ca și B. P. Hasdeu, că Sânziana se trage etimologic din *Sancta Diana* (Diana romană fiind asimilată local cu zeița traco-dacică Bendis). Marcând „înjumătățirea anului”, ziua de Sânziene ar fi un moment favorabil manifestărilor oraculare, iar în noaptea aferentă s-ar „deschide cerurile” (pentru cei „aleși” sau „inițiați”). (*Nota Ed.*)

străine nu era foarte pasionat, dar că, totuși, știa perfect franceza. Colegii și dascălii înșiși îl prețuiau, iar la absolvirea liceului, nu pentru simplul fapt al șefiei de promoție, ci în mod special pentru figura cu totul deosebită pe care o făcuse, i-au încredințat cinstea de a planta un gorun (o specie de stejar răspândită local) în curtea liceului. Iar astăzi, când gorunul lui Horea de la biserica din Țebea s-a uscat, gorunul Părintelui Arsenie din curtea liceului de la Brad i-a preluat rostul simbolic.

Zian Boca s-a extras din adolescență echilibrat sufletește într-un astfel de chip încât, fără urmă de ironie, colegii de facultate l-au poreclit „Sfântul”. În vremea liceului, părinții săi divorțaseră, lucru nu prea des întâlnit în epocă, și mai ales la țară. Copilul a fost încredințat tatălui și mama s-a recăsătorit într-o comună învecinată.

Tatăl a murit prin 1925, deci când Zian era elev de liceu în clasele de mijloc. Iosif Boca fusese un om mobil, care muncise o perioadă în America și revenise apoi în patrie. Despre acesta, Părintele Arsenie menționează în autobiografia din 1945 că „m-a bătut odată pentru ca să nu mai pierd timpul – ceea ce i-am făgăduit cu lacrimi și n-am uitat până acum, și de multe ori mi-a folosit în viață”. Admirabilă dragoste filială, care are ținere de minte doar pentru cele bune și folositoare!

Despre mama sa, Părintele Arsenie dă de înțeles că avea o afecțiune maternă poate puțin prea

sensibilizată de timpuriul exercițiu al despărțirilor, astfel că Zian, zelosul student și misticul care știa deja că va muri lumii într-o călugărie, încerca să o pregătească pentru ce va avea să urmeze: „Deprindeam pe mama cât mai fără mine și cât mai fără corespondență, ca oarecum să mă uite și să nu-i vie greu când va afla că m-am călugărit“ (autobiografia din 1945).

Pe mamă o chema Cristina, nume care pe acele meleaguri se rostea *Creștina*. În ce privește consistența relației cu mama sa, există o relatare cu totul specială din vremea când Părintele Arsenie era deținut în lagărul de muncă de la Canal. Având o forță fizică deosebită, și poate și pentru că nu stătuse în detenție atât de mult timp încât să se vlăguiască, de multe ori izbutea să-și isprăvească norma de muncă înainte de sfârșitul zilei, astfel că în timpul rămas îi ajuta la lucru pe unii mai slăbiți. Într-o zi, terminându-și norma, a cerut învoială paznicului să se odihnească pe undeva prin împrejurime, iar acela i-a îngăduit. Ceva mai târziu, gardianul l-a căutat și, negăsindu-l, s-a alarmat. Însă după câțeva vreme, înainte de momentul numărării deținuților, Părintele Arsenie s-a apropiat de gardian, iar când acesta l-a întrebat unde dispăruse, el a replicat că i s-a încuviințat să se retragă pentru odihnă. Gardianul a insistat să afle unde a fost, iar părintele i-a spus că a fost la... înmormântarea mamei sale. Evident, sunt posibile mai multe soiuri de înțelegere a acestui episod. Unii cred că părintele

a fost prezent fizic la groapa mamei lui, unii cred că părintele a fost prezent în duh la înmormântare, iar alții nu cred o iotă din toate acestea. Însă cei care au citit și au ascultat istorisirile deținuților politici – între care au fost de la țărani dintr-o bucătă până la fini intelectuali și de la anonimi mirenii până la duhovnicii cei mai cunoscuți –, aceia știu că se întâmpla uneori ca întemnițaților, izolați la mare distanță de apropiatii sufletului lor, să li se vestească în duh moartea acestora din urmă.

În autobiografia din 1945, Părintele Arsenie spune că la finalul liceului era mai aplecat spre „științele pozitive” și, dacă lipsa banilor nu l-ar fi împiedicat, ar fi urmat școala de aviație de la Cotroceni.

Așadar și-a urmat înclinația contemplativă, a studiat Teologia la Sibiu începând cu 1929, banii pe care i-a avut fiindu-i oarecum suficienți, întrucât Mitropolia Ardealului îi sprijinea pe cei care aveau tragere de inimă spre preoție. Totuși, la un moment dat, Zian Boca a trebuit să vândă casa părintească pentru a-și termina studiile.

La terminarea acestora, în 1933, Mitropolitul Nicolae Bălan, care remarcase talentul său artistic, l-a trimis și l-a stipendiat să studieze, la București, Artele Plastice. Zian Boca a audiat și cursuri de Teologie – la București erau profesori Părintele Stăniloae, Crainic, Savin și alții asemenea –, dar și de Medicină.

În această perioadă debutează colaborarea sa cu Părintele Stăniloae, pe care l-a sprijinit în opera de traducere a *Filocaliei*¹. Primele volume sunt împodobite cu priceperea artistică a Părintelui Arsenie. În partea de sus, coperta îl are în centru pe Hristos sub forma monogramei Sale conținând și literele grecești *alfa* și *omega*, monograma fiind încrîșă într-un cerc pe care se circumscrie rugăciunea isihastă: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul“. De la stînga la dreapta scrie: „Rugați-vă neîncetat!“ [*I Tesaloniceni* 5, 17], iar în partea de jos: „Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii“. În afară de aceasta, a contribuit substanțial la tipărirea primelor patru volume, întrucît, imediat după începerea activității la Mănăstirea Sâmbăta, cuvântul său a devenit foarte ascultat, astfel că mulți au ajutat cu bani, după puteri, la acea apariție editorială.

În 1935 a fost hirotonit diacon celib, iar în 1939 a isprăvit studiile de artă și imediat după aceea a ucenicit la Athos. S-a întors curînd, pentru a intra în obștea Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus. De altfel, acesta și fusese gândul sprijinitorului său, Mitropolitul Nicolae Bălan,

¹ Primul volum al *Filocaliei* românești (în total aveau să fie douăsprezece) a apărut în 1946, iar ultimul în 1991 (cam cu doi ani înainte de trecerea la cele veșnice a Părintelui Stăniloae, care a tradus-o și a adnotat-o, fiind preocuparea cea mai constantă a vieții sale). (*Nota Ed.*)

care lucra la refacerea vieții monahale transilvane pustiite, începând cu secolul al XVIII-lea, de o violentă adversitate confesională, în care se amestecaseră interese imperiale.

La Sâmbăta de Sus, încă foarte tânăr, însă perfect „echipat” teologic, cultural și duhovnicește, Părintele Arsenie a condus o mișcare de renaștere spirituală de o anvergură nemaiîntâlnită în România. Se povestesc multe despre înzdrăvenirea pe care o radia mănăstirea și cu siguranță că s-au întâmplat foarte multe lucruri extraordinare. Personalități ca Nichifor Crainic și Dumitru Stăniloae, cu o extraordinară competență teologică, au înțeles profunzimea lucrării Părintelui Arsenie Boca.

Orientat în special către oamenii de rând, întrucât aceștia alcătuiau, ca și astăzi, majoritatea celor din Biserică, cuvântul Părintelui Arsenie a ajuns până la urechile și inimile cele mai aristocrate. Departe de a putea fi socotit un capriciu regal, a fost invitat de Principesa Ileana să conferențieze an-turajului său regal. Și nu ar fi de mirare dacă amintirea spuselor Părintelui Arsenie va să fi lucrat mai târziu la devenirea Principesei Ileana întru Maica Alexandra.

Mulți erau atrași de darul său, despre care se povestesc multe, de a cunoaște din tainele viitorului și ale trecutului. Se spune că însuși Mareșalul Ion Antonescu a vizitat mănăstirea în 1944 și l-a

întrebat pe Părintele Arsenie ce socotește că s-ar putea face pentru câștigarea războiului. Răspunsul ar fi fost: „Târziu, Ioane, târziu...”.

Pe de altă parte, există și denaturări, și pioase neînțelegeri în cele ce se spun despre Părintele Arsenie. El însuși știa acest lucru. Un informator al Securității declara: „Ori de câte ori am vorbit cu el, mi-a spus că lumea i-a făcut o falsă reclamă, a exagerat anumite lucruri...” (C.N.S.A.S. dosar informativ 2637/1, p. 144)¹. Este simptomatic că, dintre martorii unor întâmplări extraordinare, nu toți percep proporția ori însemnătatea întâmplării. Așa a fost și cu Hristos, așa și cu sfinții, așa și cu Părintele Arsenie Boca, însă nepriceperea, fie prin exagerare, fie prin ignorare, nu are cum să dilueze consistența lucrării duhului Părintelui Arsenie.

După modelul lui Hristos, Părintele Arsenie căuta să determine mai ales însănătoșirea sufletului omului, cunoscând că suferința duhovnicească pricinuieste și vătămări trupești. Totodată, combinația dintre cele dobândite pe cale rațională, prin teologie și medicină, cu cele dobândite spiritual, prin experiență mistică, l-au făcut ca, în sfaturile sale, să insiste și asupra regimului de viață trupească. El știa că viața trupească se armonizează cu cea spirituală și că vătămrile trupești, decurgând mai cu seamă din abuzuri vicioase, pot deveni ireversibile și atrag suferințe ori

¹ Citat în *Părintele Arsenie Boca, obiectivul Bratu*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2009.

chiar incapacități spirituale. Părintele Arsenie a luminat ceva din interdeterminarea sufletului și trupului, ceva ce nu va fi niciodată explicat pe deplin, căci, pe calea științifică acest demers suferă de o inadecvare instrumentală, iar din punct de vedere teologic descrierea funcțională a acestei relații este inutilă.

În afară de revirimentul esențialmente religios pe care părintele l-a provocat, s-a remarcat și se mai poate încă remarca, din puținul pozelor ce au rămas, decorul vechi al mănăstirii și se poate decela un atașament special al părintelui pentru frumusețea lumii lui Dumnezeu. Iar părintele sublinia frumusețea aceasta cu multă îndemânare, făcând-o din rațiuni estetice, dar și didactice, într-o rânduială aparte a curții și împrejurimilor mănăstirii: bolovani și lespezi cu forme speciale așezate în diverse locuri, plante și copaci sădiți anume sau lăsați să crească pe unde apucaseră, ba chiar un fir de apă, ansamblul făcându-te să-ți amintești de grădina Raiului. Într-una dintre poze se vede pe o masă de piatră, un fel de mică amforă din metal cu deschidere foarte largă, cu patru picioare și frumos lucrată, indicând gustul părintelui pentru un anumit tip de frumos cultivat academic. Aceleași lucruri se pot identifica și în așezarea Mănăstirii Prislop.

Părintele Arsenie fost suspectat atât de Siguranța lui Antonescu, cât și de Securitatea comunistă că a avut legături cu legionarii, dintre care unii,

aflați în prigoană, își aflau scăparea și prin Munții Făgărașului. El însuși a declarat că pe unii i-a spovedit, iar pe alții i-a și împărtășit. Însă mai mult de atât nu s-a putut dovedi și așa a evitat o arestare care, dacă s-ar fi întemeiat pe o astfel de acuzație, ar fi durat foarte mult timp. Ion Gavrilă Ogoranu povestește că uneori părintele făcea Sfânta Liturghie în afara bisericii, pentru ca și ei, veritabilii luptători întru libertate, apropiindu-se prin codri, să participe la slujbă.

Părintele Arsenie Boca a aparținut generației celor care, la deplină maturitate, au avut de-a face cu instaurarea comunismului. Cei ce cred că, experimentând ieșirea din comunism, au cunoscut reversul intrării în comunism, se înșală. Post-comunismul nu are nimic de-a face cu ce a fost înainte de comunism, iar oamenii de azi, forțați de comunism și post-comunism, sunt extrem de diferiți, ca educație, formație spirituală și experiență de trăire, față de cei de dinaintea comunismului. Prin acțiuni care au avut variate intensități în diversele sale perioade, comunismul a reușit performanța de a deforma sau de a înlătura atât indivizii anonimi, cât și marile personalități care îl perturbau ori l-ar fi putut perturba. Inevitabil, comuniștii au descoperit că rezistența întâmpinată era, în cele mai multe cazuri, de extracție creștină, căci așa cum civilizația Europei se întemeiază pe creștinism, esența românismului are de-a face cu Hristos,

oricât de greu a devenit astăzi de recunoscut acest adevăr. Comuniștii au urmărit în mod programatic să submineze educația și viața creștină, astfel că oamenii Bisericii au devenit „obiective“ ale Securității în măsura în care erau incomozi.

Părintele Arsenie Boca a fost incomod pentru comuniști într-un mod special. Fără a fi fost un „reacționar“ în sensul acelor vremi și fără a fi fost subversiv, dar și fără a renunța cu vreo iotă la cele ale lui Hristos, a fost anchetat, arestat, mutat, șicanat și, în cele din urmă, exclus din monahism și de la slujirea preoțească. Până la sfârșitul vieții a fost urmărit de Securitate, din documentele C.N.S.A.S. reieșind că până și la Sinaia, în casa unde maicile Prislopului își reorganizară existența monahală ca o „călugărie albă“, și unde părintele și-a trăit ultimii ani, se afla o informatoare de a cărei slăbiciune profita Securitatea. Redăm cronologic câteva date relevante:

1945-1948: Este anchetat de mai multe ori de Securitate la Râmnicu Vâlcea, Brașov și Făgăraș.

1948: Este mutat de la Mănăstirea Sâmbăta la Mănăstirea Prislop, dar tot ca stareț.

1950: Sub pretextul transformării Prislopului în mănăstire de maici, este înlăturat din stăreție, dar rămâne la Prislop ca duhovnic.

1951-1952: În noaptea de 15 ianuarie 1951 este arestat de la Prislop și dus la Canal, fiind eliberat în anul următor, când se întoarce la Prislop.

- 1955: Este anchetat de Securitate, la Timișoara, și stă 6 luni în detenție.
- 1959: Este îndepărtat din mănăstire împreună cu maicile și stareța Zamfira Constantinescu. Nu e caterisit, dar i se interzice să slujească. Este angajat la Biserica „Sfântul Elefterie” din București, ca pictor secund pe lângă pictorul Vasile Rudeanu.
- 1961: Este angajat în București, la Atelierul de Pictură al Patriarhiei, de la Schitul Maicilor.
- 1968: Iese la pensie și începe pictura bisericii parohiale de la Drăgănescu.
- 1968-1983: Pictează la Drăgănescu și în răstimpuri locuiește la Sinaia.
- 1983-1989: Locuiește la Sinaia. Face unele scurte și discrete deplasări în țară. În aprilie 1989, fiind imobilizat de boală la pat, este vizitat ultima dată de securiști, iar la 28 noiembrie trece în Biserica biruitoare.

E de trebuință multă smerenie și îndătinare a ascultării ca să accepți astfel de porunci: ieșirea din monahism, interzicerea slujirii și funcțiunea civilă, fie ea și pe lângă Patriarhie. Până la pensionare a locuit în București, pe str. Litovoi Voievod, unde a locuit o perioadă și Maica Zamfira Constantinescu. Au fost urmăriți îndeaproape și cu insistență de Securitate, dar din documentele acesteia nu rezultă nici măcar ca vagă bănuială că cei doi ar fi avut

altă relație decât cea de duhovnicie. Și este limpede că dacă s-ar fi putut proba sau chiar înscena ceva compromițător, Securitatea ar fi avut tot interesul să o facă.

Se pare că Securitatea a reușit însă întreruperea legăturilor marelui duhovnic cu poporul lui Dumnezeu sau, în orice caz, legătura liturgică. De pe la sfârșitul anilor '60 nu a mai fost urmărit totuși chiar pas cu pas, iar oamenii au reînceput să-l caute. Nu încuraja aceste legături, dar nici nu le cerea oamenilor să nu vină. La Sinaia era extrem de greu de găsit altminteri decât întâmplător, pe străzile și potecile din zona Tirul cu Porumbei, pe unde se plimba uneori. Dar cei care îl aflau, rareori plecau fără folos.

D eși sunt multe mărturisiri demne de toată încrederea (între care și cele ale Părintelui Teofil Părăian) referitoare la darul cel mai impresionant al Părintelui Arsenie, darul înainte-vederii, nu ne vom opri asupra acestora, căci s-ar cuveni o cercetare temeinică, reclamând rigori pe care nu le putem împlini aici. Remarcăm doar că din aproape toate relatările se observă atitudinea severă până la o duritate a părintelui, care era departe de a fi încântat de faptul, altminteri extraordinar, că îi era dat să vadă și să livreze informații inaccesibile în ordinea comună. Mai degrabă se poate spune că, văzând ce se întâmplase ori ce avea să se întâmple, el

decelă și *cauza* faptului respectiv, cauză care era de obicei foarte întristătoare. Multe mărturii arată că la slujirea Sfintei Liturghii Părintele Arsenie plângea și uda cu lacrimile Sfânta Masă. Un scriitor, fost deținut politic, care l-a cunoscut la Drăgănescu în anii '70 și căruia i s-a cerut să-l descrie, s-a rezumat la atât: „A fost un om cu o mare putere de iubire“. Și poate că acesta este secretul părintelui: pentru marea lui iubire de Dumnezeu și de oameni a primit harul Duhului Sfânt.

În legătură cu acest dar al înainte-vederii părintelui, vom arunca totuși o privire la „dovada pictată“ de la Drăgănescu. Trebuie spus că, în ciuda unor păreri, planul iconografic respectă în mare măsură tradiția ortodoxă. Fără a relativiza lucrurile, erminia ortodoxă e destul de elastică spre a permite așezarea scenelor în felul în care a fost făcută la Drăgănescu. De altfel, atât înainte, cât și după cristalizarea tradiției și fixarea ei ermineutică de către Dionisie din Furna (sec. 18)¹, s-au întâlnit compoziții și poziționări ușor excentrice, dar imposibil de catalogat drept „necorespunzătoare“.

În acest registru al neobișnuitului perfect acceptabil, la Drăgănescu e pictată pe absida altarului, chiar la nivelul celui ce privește, deci într-o poziție care îi subliniază însemnătatea, mucenicia Cuviosului Ștefan cel Nou, trăitor în Bizanțul

¹ În românește: Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sophía, București, 2000.

secolului 8. Acest sfânt a trecut la Domnul pe 28 noiembrie, adică exact la data la care avea să se săvârșească și Părintele Arsenie. Împăratul iconoclast Constantin Copronimul, care îl întemnițase pe sfânt, a aflat ce făcea el în închisoare și a ordonat uciderea lui pentru că „Ștefan mi-a făcut temnița mănăstire!”. Iar aceste cuvinte sunt consemnate pe zidul altarului de la Drăgănescu, explicându-l nu doar pe Cuviosul Ștefan cel Nou, ci și pe Părintele Arsenie însuși.

Pe peretele de sud al pronaosului e Înălțarea Domnului, iar în dreapta străjuiește Arhanghelul Mihail. Acolo un înger îl invită în Împărăția lui Dumnezeu pe omul modern, care îi răspunde: „M-am însurat. Mi-am rotunjit țarina. Mi-am cumpărat cinci milioane de cai putere. Caut locuință pe altă planetă. Așa că... rogu-te să mă ierți — nu pot veni. Nu mai avem această preocupare”. Personajele, adică îngerul, bărbatul și femeia lui, sunt pictate în stilul arsenian cunoscut. Scena mai cuprinde și alte câteva elemente, între care o navetă spațială, niște gigantice antene pentru sateliți, conturul unui planiglob și un video-telefon, toate cu acuratețea unor desene tehnice. În imagine putem identifica astăzi fără dificultate multe actualități, dintre care unele de o notorietate care le face comune. Însă ceea ce e vădit acum pentru foarte mulți a fost descris de Părintele Arsenie cu 30 de

ani înainte – și nu simbolic, nu ca o ficțiune, cum se putea crede pe atunci, ci cu precizie și luciditate.

O scenă mult mai complexă se află pe peretele de nord al pronaosului, având înscris deasupra textul din *Înțelepciunea lui Sirah* 15, 17: „Pus-am înaintea voastră calea vieții și calea morții; spre care vă veți tinde mâna, pe aceea veți avea-o“, text lămurit în formula scrisă mai jos: „Biserica și lumea“. În albumul de artă *Biserica de la Drăgănescu...*¹ e publicat un text în care Părintele Arsenie dă unele explicații în legătură cu această scenă, dar se limitează la indicarea reprezentărilor întrepătrunse ale unor teze teologice cunoscute. Despre partea lumii, despre calea morții, spune: „Biserica e în lume, dar lumea nu e în biserică – «lumea» pentru care nu S-a rugat Domnul Hristos. Aceasta e lumea patimilor, care nu e creația lui Dumnezeu, ci creația și stăpânirea celui rebel, Satana [...]. Acest înger, căzut din rânduiala și locul său, provoacă multe încurcături încă de la începutul omului pe pământ. Așa încât în orice explicație a omului, mai ales teologică, trebuie presupusă și existența personală a răului, lucrarea «celui rău». În explicarea omului, a faptelor lui rele – cu ajutorul omului chiar – trebuie considerată și această războire a lui Satan cu Dumnezeu, care se dă pe tărâmul inimii și minții omului“ (p. 177).

¹ *Biserica de la Drăgănescu – Capela Sixtină a Ortodoxiei românești*, Charisma Advertising, Deva, 2005.

În viziunea plastică a Părintelui Arsenie, lumea harului pierdut, pe care omul e chemat să-l recâștîge, e o lume lesne și din plin accesibilă diavolului. Izbânzile demonice sunt zugrăvite începând cu Cain, cel care a provocat prima moarte din Univers, și sfârșind cu o serie de capcane *ultra-moderne*. Pe acestea Părintele Arsenie le-a făcut ca pe niște „gogoși ale diavolului“, cum spunea cineva, niște bule capabile să zboare pe te-miri-unde, mai ales prin capul și, mai rău, prin sufletul oamenilor, cu următoarele texte: „1) Umblați cu minciuni că noi suntem cei răi. Dar ați auzit vreodată ca noi, dracii, să ne vindem unii pe alții?; 2) Nu vă mai trebuie minte. Vă teleghidăm noi la toate nebuniile; 3) De fricoși ce sunteți vă rugați și lui Dumnezeu. Dar știți că și-n inima smeritului șade dracu grecește. Așa că nu vă stricați nici cu noi; 4) Cultul lui Satan. Eu sunt Wotan, Mamona și Priap. Iar cei ce mă urmați sunteți fiii mei; 5) Vindem yoga, teosofie, spiritism, magie; 6) Veniți la noi! Vă dăm așa o libertate încât să vă puteți și... sinucide, dacă vreți...; 7) Teologia Dumnezeului mort. Întuneric peste tot pământul... Eclipse...; 8) (Cuvinte încrucișate): Eul e Dumnezeu omului. Numai lui să i te închini; 9) Aici pe pământ e raiul și iadul. Drogul vă deschide ușile raiului și porțile balamucului; 10) Adevărul? Stafia filosofilor. *In vino veritas*; 11) Știința are ultimul cuvânt; 12) Cine ne va tăgădui pe noi, fiul nostru îl vom face. Iar

cine ne va pomeni în toată ziua, împărăția noastră o vom împărți cu el și-i vom fi de față la ceasul morții; 13) Cetiți Biblia cum vă taie capul, că și noi o știm pe dinafară și sfinți în fantezie vă vom face; 14) Totul e minciună. Și minciuna... asta-i Adevărul...!; 15) *Si vis pace para bellum* și pământul va fi stea; 16) Urâți-vă unii pe alții! *Homo homini lupus*; 17) Onirismul; 18) Artele absurdului; 19) Cu frumusețea luați-o după noi... urâtelor...“.

Amestecătura aceasta de tentații eficiente și nebunii de succes a fost departe de a fi integral actuală pe timpul Părintelui Arsenie, când alta era harta traseelor demonice, dar o reflectă perfect pe cea a lumii de astăzi, și ca varietate, și ca pondere a răului.

Și o ultimă observație în legătură cu lucrarea de la Drăgănescu. Părintele a zugrăvit existența unui om de știință deturnat de diavol, care, cu un nimb fals la fel cu al dracului care îl conduce, declară că „Totul e biochimie. Nu este suflet“. Pe lângă el, două personaje semănând izbitor cu Renan și Nietzsche, dar care, dacă n-ar fi fost textele de lângă ei, ar putea fi luați și drept Churchill și Stalin, schimbă lozinci de secol 19: „Oamenii l-au creat pe Dumnezeu“ și „Eu l-am omorât pe Dumnezeu“. În pofida potrivniciei explicite a acestui gen de imagini și texte față de „materialismul dialectic și istoric“, Părintele Arsenie și-a putut termina cu bine opera, pe care a numit-o „o smerită mărturisire

ortodoxă de credință exprimată plastic“ (v. Pisania Bisericii Drăgăneșcu¹).

Rânduit mistic întru Hristos, Părintele Arsenie Boca, ascetul, duhovnicul și zugravul bisericesc, cu certitudine că a fost deasupra vremurilor, iar nu sub vremi, ducându-se pe sine – și ducând și pe alții – pe Cărarea Împărăției fără de sfârșit.

Lucian D. POPESCU²

¹ Reprodusă în *Biserica de la Drăgăneșcu...*, ed. cit., p. 22.

² Textul a apărut în *Lumea Credinței* din mai (pp. 29-32), iunie (pp. 35-38) și iulie (pp. 45-48) 2010. (Nota Ed.)

SFÂNTUL ARDEALULUI. LA 20 DE ANI DE LA ÎNVEȘNICIREA PĂRINTELUI ARSENIE

Se împlinesc 20 de ani de la mutarea la cer a Părintelui Arsenie Boca. Au trecut parcă într-o clipită... Mărturisesc că nu l-am cunoscut personal, lucru pe care astăzi îl regret profund. La primii pași întru cele ale credinței, preoția mi se părea ceva de neatins, toți preoții privindu-mă la fel de „orbitor” de la înălțimea harului preoției-ei. Mulți credincioși, care au privit lucrurile din alt unghi de vedere, punând accentul în primul rând pe calitatea de părinte duhovnicesc a preotului, mărturisesc că *Sfântul Ardealului* a fost un părinte fără egal. *Lumea Credinței* a ținut, la 20 de ani după mutarea la cer a Părintelui Arsenie, să stea de vorbă cu câțiva dintre ucenicii săi apropiați. (Gh. C.)

Atunci când Părintele a trecut la Domnul, pe 28 noiembrie 1989, puțină lume îl cunoștea. Este știut faptul că nu se vorbea aproape nimic în acea vreme despre Dumnezeu și Sfânta Biserică. Apropiații Părintelui au aflat însă despre trecerea sa la cele veșnice și au luat parte la înmormântare, la Sfânta Mănăstire Prislop.

Nimic din ce este al Domnului nu rămâne însă ascuns sub obroc. Harismele și învățăturile Părintelui Arsenie Boca au trecut peste ani, precum razele soarelui străbat o perdea de nori, revărsând

din plin asupra noastră lumina cunoștinței celei duhovnicești.

Noi credem că Părintele Arsenie este sfânt. De ce? Pentru că, în 20 de ani, evlavia populară a crescut de la un an la altul, la mormântul său pașii credincioșilor înmulțindu-se fără seamăn. De la Părintele nu pleacă nimeni nemângâiat. Orice suflet necăjit primește alinare și rezolvarea problemelor cu care se confruntă. Noi, oamenii de astăzi, alergăm după tot felul de miracole pentru a crede, dar nu vedem, de cele mai multe ori, minunile pe care le înfăptuiește Dumnezeu în viața noastră de zi cu zi.

Oamenii care l-au cunoscut pe Părintele Arsenie Boca duc o viață creștină autentică și consider că aceasta este o mare minune în vremuri ca ale noastre. Îl iubim pe Părintele așa cum grecii îl iubesc pe Părintele Paisie Aghioritul și cum sârbii îl iubesc pe Părintele Justin Popovici. Ne dorim să fim contemporani cu momentul canonizării sale.

A. Raicu

(director Ed. Charisma, Deva)

*

Mi-a fost însă dat de Dumnezeu să public mărturiile oamenilor despre acest mare sfânt al zilelor noastre¹, precum și o parte din scrie-

¹ A se vedea *Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca* (2004), *Noi mărturii despre Părintele Arsenie Boca* (2005),

rile sale¹. Majoritatea mărturiilor și scrierilor au fost adunate de la oamenii simpli, mărturia preoților și ierarhilor întărind doar, prin autoritatea cuvântului, cele relatate de aceștia.

În Ortodoxie, când te luminezi, nu-ți descoperi „Eul superior”, ci îți vezi păcatele; nu ești la sfârșitul drumului, ci la începutul lui. Îți dezgropi apoi talanții (îngropați în păcate), încerci să-i înmulțești și astfel viața ți se schimbă. „*O viață închinată schimbării vieții noastre*” – așa descrie un părinte viața Părintelui Arsenie.

S-au pus multe pe seama Părintelui Arsenie Boca. Odată un tânăr a fost rugat de Părintele Arsenie să-i aducă o carte de yoga (știm că Părintele a criticat – cu argumente puternice – yoga, ocultismul și sectele creștine în cărțile sale). Pe tren, tânărul a cunoscut pe cineva căruia i-a spus că merge la Părintele Arsenie să-i ducă acea carte. De atunci, dușmanii Părintelui Arsenie l-au catalogat ca fiind... yoghin.

Altădată, Părintele citea pe ascuns o carte de antroposofie. Știa că părintele cu care se afla atunci în aceeași chilie nu ar fi fost de acord cu acest lucru și de aceea o citea pe ascuns. Acel părinte i-a deschis

Alte mărturii despre Părintele Arsenie Boca (2008) și *Părintele Arsenie Boca. Mărturii. Un om mai presus de oameni* (2011). (Nota Ed.)

¹ A se vedea *Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină. Îndrumător duhovnicesc* (2002) și *Lupta duhovnicească cu lumea, trupul și diavolul* (2009). (Nota Ed.)

Însă noptiera, a văzut cartea și a notat în jurnalul său acest „păcat“ al Părintelui Arsenie. De atunci, Părintele Arsenie este catalogat și... antroposof.

Iar pentru că avea harisma înainte-vederii, a fost numit, cu rea-voință, și... ghicitor. Când făcea o minune (vindeca sau rezolva o problemă ce părea de nerezolvat) îi spuneau... vrăjitor! Ca fariseii care spuneau: „*Cu domnul demonilor scoate pe demoni*“ (Matei 9, 34).

Pentru a-l discredita, i s-a întocmit o biografie falsă, o carte intitulată *Viața mea scrisă de mine însumi*, în care se amestecă elemente ortodoxe cu altele oculte. Cartea nu reflectă nimic din stilul de scriere și din personalitatea Părintelui Arsenie, fiind evident un fals. Oamenii simpli, smeriți și cu inima curată, i-au spus însă Părintelui Arsenie *Sfântul*.

Ioan Cișmileanu
(director Ed. Agaton, Făgăraș)

*

Părintele Arsenie Boca a rămas o prezență vie în viața noastră și a copiilor noștri. Părintele ne-a primit cu drag la Drăgănescu, la Mănăstirea Prislop, dar și la peștera săpată de el în stâncă, deasupra Cabanei Valea Sâmbetei, unde ne cheamă mereu... La Mănăstirea Brâncoveanu au fost patru apariții ale Maicii Domnului către Părintele Arsenie. Pentru amintirea acelor clipe minunate, Părintele Arsenie a pus câte o piatră mare și o cruce

în fiecare loc. „Să veniți la Mănăstirea Brâncoveanu cât mai este piatră pe piatră, căci e loc sfânt!” – spunea Părintele Arsenie.

La câțiva ani după ce Părintele a plecat la Domnul, am fost la Mănăstirea Prislop, împovărat de probleme. În fața crucii de la mormântul Părintelui Arsenie am citit o serie de rugăminți către el (scrise de soția mea) pentru a mijloci la Dumnezeu. Când am încheiat, am simțit că din-spre cruce a venit spre mine un parfum de tămâie, preț de mai multe secunde. Părintele Arsenie ne-a arătat în acest fel dragostea sa și faptul că a primit rugămințile noastre. Slavă lui Dumnezeu pentru toate!

George Căbaș
(Asociația pentru Isihasm, Sibiu)

*

Anul trecut, cam pe vremea aceasta, ajunsesem la concluzia că, în cel mai scurt timp, cât mai mulți oameni ar trebui să afle ce mare Sfânt a trăit în România. Și am propus unui moderator să dedice una dintre emisiuni Sfântului Arsenie Boca. A fost încântat de idee și, mai mult decât atât, m-a pus în legătură cu un redactor care avea posibilitatea de a face un reportaj de o pagină de ziar despre 28 noiembrie la Prislop. Doi oameni deosebiți. Numai că, atunci când trebuia să plec, deși circulam cât se poate de încet și cu maximă atenție, deși

era o zi cu trafic relaxat, am făcut un accident stupid. În mod normal, aş fi plecat chiar şi în aceste condiţii. Dar ceva îmi spunea că nu trebuie mai să plec... Şi, într-adevăr, în următoarele luni, emisiunea a căpătat conotaţii cu care Părintele nu ar fi fost niciodată de acord. Apoi, aveam să înţeleg că dacă vrei să faci ceva pentru Sfântul Părinte, trebuie să-i ceri voie. Nu tot ce credem că e bine să facem este cu adevărat bine.

Laurenţiu Constantinescu
(jurnalist, Bucureşti)

*

Am aşteptat vreme de 8 ani (din 1980 până în 1988) eliberarea unui paşaport pentru o bursă de studii la Freiburg. Având probleme în familie – eram mamă a trei copii, iar soţul nu se simţea prea bine –, aveam deja mari îndoieli dacă ar mai trebui să merg ori să rămân acasă fără a-mi împlini visul. Am mers în două rânduri la Drăgănescu pentru a mă sfătui cu Părintele Arsenie Boca. Prima oară am reuşit să ajung doar până la câteva sute de metri de biserică, din motive bineştiute de mulţi dintre cei care l-au cercetat pe Părintele până în 1990... A doua oară am ajuns însă cu bine la biserică. Părintele stătea de vorbă cu trei persoane în absida dreaptă a bisericii. De cum am intrat, Părintele a întrerupt discuţia, m-a privit cu atenţie şi, cu

toate că nu mă cunoștea, mi-a spus: „Drum bun! Să mergi și să te întorci cu bine!“.

Prof. Univ. Dr.
Aurelia Bălan-Mihailovici
(București)

*

În 1988, după ce am terminat Facultatea de Fizică, voiam cu tot dinadinsul să rămân în București, deși era destul de greu pe atunci. Îl cunoșteam de câțiva ani pe Părintele Arsenie Boca. L-am întâlnit într-o zi într-o biserică bucureșteană (îmi este greu să vă spun în ce loc, și o să vedeți de ce). I-am vorbit despre problema mea, despre repartiție. Părintele Arsenie mi-a spus atunci: „Nu vrei o repartiție aici? O să ai o repartiție aici“. După 10 ani, aveam să devin presbiteră, urmându-mi soțul la biserica acelei parohii...

Presbitera D. P.

*

Prin intermediul revistei *Lumea credinței*, am aflat acum 3 ani de traducerea unei cărți a Părintelui Arsenie Boca în limba maghiară, și pot să vă spun că m-am bucurat enorm. Anul trecut, în luna august, am ajuns pentru prima dată la mormântul Părintelui... Dar să vă spun ce anume s-a întâmplat. Era o perioadă de criză sufletească foarte puternică prin care treceam. Citind din cartea Părintelui *Ridicarea căsătoriei*

la înălțimea de Taină, parcă mai mult mi se agrava problema, înțelegând în adâncime gravitatea faptelor petrecute, care mă apăsau fără milă! Eram la un pas de deznădejde! Și atunci am început să „strig“! „Strigam“ în sufletul meu către Părintele Arsenie, să mă ajute! În starea aceasta am ajuns la mormânt. Lângă crucea mormântului numai atât puteam întreba, plângând: „Mai am nădejde de mântuire?“. Nimeni din jurul meu nu știa de ce plâng, sufletul meu era răvășit! Nu am primit răspuns pe loc. A mai trecut o perioadă, în care am început să mă vindec: slavă Domnului și Sfinților Lui! Eu aparțin etniei maghiare și mulțumesc lui Dumnezeu că am cunoscut dreapta credință!

Veronika Dan
(Brașov)

*

Am îngenuncheat pentru prima oară la mormântul Sfântului Ardealului în vara anului 2002. Eram convertită la Ortodoxie de doar 6 ani. Tot mai mulți ortodocși maghiari din România și din afara României constată astăzi cu mare mirare și bucurie că nu sunt singurii ortodocși din neamul unguresc. Părintele Arsenie a început să fie cunoscut din ce în ce mai mult în Ungaria. Un părinte ortodox maghiar s-a închinat la mormântul lui, anul trecut, când s-a aflat în România la invitația ÎPS Andrei, pentru a sluji împreună la Alba Iulia, Tg. Mureș și Bolintineni. M-am bucurat enorm. „Focul“ aprins la Prislop se propagă

din ce în ce mai repede și la distanțe din ce în ce mai mari, în sufletele celor „atinși“ pătrunde din ce în ce mai adânc. Părintele nostru drag ne ajută în necazuri, dar ne ajută de fapt să pășim și să nu ne îndepărtăm de Căderea Împărăției.

Csilla Gyöngyvér
(traducătoarea în limba maghiară
a scrierilor Părintelui Arsenie)

A consemnat
Gheorghiță CIOCIOI¹

¹ Grupajul a apărut în revista *Lumea Credenței* din noiembrie 2009, pp. 5-11. (Nota Ed.)

PĂRINTELUI ARSENIE (ZIAN) BOCA, LA CENTENAR

*De la Vața-n Sibii, din Prislop la Sinaia,
munții îi știu pe de rost vâlvătaia,
și-n Sâmbăta lui de de-a pururea Sus
lumina mai are atâtea de spus!*

Sân Zianul Arsenie e mai viu decât noi
și în veacul de-acum, și în veacul de-apoi;
e viață de taină și clară-vedere,
iar neamul prin el după Cruce se cere.

Sân Zianul Arsenie e darul târziu
a tot ce-a rămas din Valahii mai viu,
și-oricât pasul vremii de tare ne-ar bate,
nu-i nimeni să-l poată goni din cetate.

Sân Zianul Arsenie e temeiul prin care
iubirea se-ntoarce-napoi la izvoare,
și nu-și mai e sieși făptura măsură,
ci Duhul ce-n ea zămislește și-ndură.

Sân Zianul Arsenie e mai multul ce știe
că nu-i plinătate de nu e pustie,
iar tâlc de râvnim, să-l cătăm se cuvine
în raiul nebun al uitării de sine.

Sân Zianul Arsenie e visul frumos
pe care-l visează pe lume Hristos,
și-n umbra lui moartea, din cruntă ce este,
se face, cu iadul cu tot, de poveste...

*De la Vața-n Sibii, din Prislop la Sinaia,
munții îi știu pe de rost vâlvătaia,
și-n Sâmbăta lui de de-a pururea Sus
lumina mai are atâtea de spus!*

Răzvan CODRESCU¹

¹ Poezia a apărut și în *Lumea Credinței* din martie 2011, p. 39, dar datează din septembrie 2010.

II

DIN FAPTELE ȘI MINUNILE PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

CU PĂRINTELE STAREȚ GHELASIE ȚEPEȘ DESPRE PĂRINTELE ARSENIE

Trecând pe la Mănăstirea Sfântul Dimitrie de lângă Sighișoara, am avut ocazia să-l „descos” pe Părintele Stareț Ghelasie Țepeș în legătură cu Părintele Arsenie Boca, pe care l-a cunoscut îndeaproape. Aceste amintiri ale Părintelui Ghelasie credem că interesează pe toată lumea, căci ne aflăm în fața unor întâmplări ieșite din comun, cu un protagonist ieșit și el din comun: viitorul (sperăm) *sfânt* Arsenie Boca. (R. B.)

Cum l-ați cunoscut pe Părintele Arsenie Boca?

Începând din februarie 1982 am intrat ca frate începător la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus. I-am auzit și eu pe călugări vorbind despre un părinte, fost stareț, care a aflat har de la Dumnezeu. Tot timpul auzeam de Părintele Arsenie Boca. Începusem să am o râvnă, un dor să mă duc să-l cunosc. Atunci, Părintele Stareț Veniamin Tohăneanu m-a trimis. Mai ales când vedea că nu mai prididea cu îndrumările pentru noi, frații tineri. „Duceți-vă la Părintele Arsenie și dânsul vă va îndruma!”.

Dar unde era Părintele Arsenie?

Părintele era la Drăgănescu, lângă București, unde picta o biserică. Noi eram doi rasofori: eu și Părintele Modest.

Ce vârstă aveți?

19 ani. Eram tânăr și plin de ispite, dar și de dorința de a afla cât mai multe. Ajungând noi la biserică unde picta Părintele Arsenie, am văzut lume multă; ce mai, gema biserica! Să fi fost vreo 300 de oameni. Noi nu-l vedeam, numai îi auzeam glasul. Am intrat frumos, ne-am închinat, am zis în gând rugăciunile ce le știam și, încet-încet, ne-am apropiat de dânsul; am ajuns ca la vreo doi metri.

Ținea predică?

Nu. Nu era nici măcar slujbă, fiind peste săptămână, mai precis luni. Erau adunați acolo oameni suferinzi, toți cu necazuri. Fiind aproape de părintele, numai ce auzim strigând mai tare: „Măi călugărașilor, haideți la mine!“. Ne-am uitat jur-împrejur, ne-am ridicat și pe vârfuri să vedem ce călugări sunt cei pe care îi strigă părintele. Nu putea fi vorba despre noi doi, căci eram îmbrăcați civil.

De ce?

Părinții din mănăstire ne-au îndemnat să mergem civil, căci părintele era tare prigonit de Securitate și nu-i mai trebuiau alte necazuri. Așadar, nu ne-am mișcat din loc. Părintele a mai vorbit încă vreo zece minute, și a zis a doua oară: „Măi călugărașilor, haideți la mine!“. Văzând că nimic nu se întâmplă, ne-a strigat pe nume: „Gherasim și Modest, vouă vă zic!“. Când am auzit

asta, au început să-mi tremure picioarele. În starea asta ne-am prezentat în fața părintelui. Eram foarte timizi, dar mai ales când m-a strigat pe nume și eu nu l-am văzut niciodată, am încremenit. Desigur, mă știam și păcătos în fața lui Dumnezeu și acestui om sfânt, dar părintele s-a uitat așa la mine și mi-a zis: „Măi, de ce tremuri?“. Eu am tăcut. Dânsul a continuat: „Nu-ți fie frică de mine. Uite, eu cunosc oamenii după chip, pentru că am trei facultăți: Medicina, Teologia și Artele Plastice. Toate trei licențele sunt strâns legate una de cealaltă“. În timpul asta eu, cu capul plecat, mă gândeam așa (știți, mintea omului nu stă o clipă): „Pot să fie toate școlile din lume, dacă nu-i darul lui Dumnezeu, tot degeaba“. Atunci părintele îmi pune ușor mâna pe cap, mă mângâie și-mi spune: „Așa-i, măi, și darul lui Dumnezeu...“

De necrezut...

Spuneți dvs, domnule Bucuroiu, cine știe gândul omului? Numai Dumnezeu și la cine vrea Dumnezeu să i se descopere aceasta.

Dar diavolii nu știu gândul omului?

Zice foarte clar în *Pateric* că diavolii nu știu gândul omului!

Continuați povestirea cu părintele!

Da, așa, m-a luat pe mine prima dată. Zice: „Măi, tu pentru ce nu te-ai dus la școală?“.

Știa că nu ați mers la școală?

I-am spus eu chiar la început că am 12 clase; or, pe vremea lui Ceaușescu, credeam eu că era bine. Dar părintele mi-a spus că-i puțin. „Vine vremea – eu n-o mai apuc – când nici cu două sau trei facultăți nu ai unde să te angajezi. Așadar, du-te la școală!”. În timpul ăsta eu m-am gândit exact așa: „Cât e de ușor să zici din gură și ce greu e să faci! Poate m-ar duce mintea să fac școală, dar cine să mă poarte?”. Aveam o mamă văduvă și încă șapte frați, era aproape imposibil de conceput așa ceva. Dar părintele îmi pune iarăși mâna pe cap: „Da chiar, cine să te poarte? Să fii cuminte și să ascuți de părintele stareț și când te trimite la școală să nu te îndoiești! E darul lui Dumnezeu deasupra ta...”. Au trecut de atunci, domnule Bucuroiu, 8 ani. Am și uitat ce-a zis părintele, când vine la mine Părintele Stareț Veniamin și-mi zice: „Gherasime, Gherasime, să te pregătești, că vreau să te dau la facultate!”. Mai erau două săptămâni până la examen. Ce să înveți mai întâi? Am luat și eu caietele după care a învățat un candidat care a intrat și vă spun sincer: am învățat o lecție la română, una la istorie, una la dogmatică.

Părinte, stareț, să nu-mi spuneți...

...Chiar subiectele alea au căzut! Puterea părintelui și ajutorul Domnului, căci mi-am adus aminte de ce mi-a zis Părintele Arsenie: „Când te-o da

la școală, să nu te îndoiești!". Și am mers cu toată tăria. Eram în ascultare...

Cum era Părintele Arsenie ca om?

Era un om foarte bine făcut, înalt. Eu l-am cunoscut fără barbă, umbla într-un fel de capot. Nu umbla în călugăr; avea o cipilică pe cap și eu mă gândeam așa, până să-l cunosc: care să fie Părintele Arsenie?

Așadar, harul nu-i stătea nici în rasă, nici în barbă?

Eu am văzut în dânsul numai darul lui Dumnezeu. Și, în plus, am aflat după aceea că Părintele Arsenie Boca spunea: „Eu am călugări albi în lume“. Este vorba aici despre curăția sufletească pe care pot s-o aibă și oamenii din lume, nu numai călugării. Chiar părintele spunea: „Măi, nu toți cei din mănăstire se mântuiesc, așa cum nici toți din lume se prăpădesc“.

Cum îndruma oamenii?

Vorbind cu noi despre călugărie și mănăstire (noi ne plângeam de ispitele care nu ne dădeau pace), la un moment dat părintele a zis celorlalți din preajmă: „Ieșiți afară că-mi faceți greutate cu Securitatea. Să rămână aici numai cei doi rasofoți“. Dar o femeie intra tot timpul peste noi. Atunci părintele s-a întors și i-a zis: „Tu, să nu mai intri aici!“. Aceea nimic, intra din nou. „Tu, te iau

la bătaie, mi-ai făcut mult necaz“. După nici două minute femeia iarăși a intrat peste noi. Atunci părintele a luat o mătură și i-a dat una direct pe spinare. Așa a scos-o afară, cu mătura. Știți, orice om se putea sminti rău, văzând un călugăr că face așa ceva. După nici un minut, femeia iar a dat buzna. Părintele s-a întors către noi și ne-a zis: „Vedeți, așa trebuie să fie și călugărul, măi copii!“. Atât ne-a spus, iar noi am înțeles. Am apucat doar să-i mai spunem, cu emoție: „Părinte, avem și noi duhovnici acolo. Dar întăriți-ne în credință!“. El ne-a luat pe după cap, ne-a binecuvântat și ne-a zis: „Să știți că am să vă întăresc credința!“.

Alte întâmplări?

Chiar la înmormântarea Înaltului Nicolae Mladin, la Sibiu... Părintele stareț mi-a zis să stau la strana unde o să vină corul să cânte. Eu trebuia să-i îndrum pe toți ce să facă în aceste momente ale prohodului. În clipa în care toți cântam, după rânduială, apare un bătrân îmbrăcat civil, care s-a închinat și s-a „lipit“ apoi de mine. Eu, în acele momente, nu știam cine este. S-a băgat în corul de studenți, chiar lângă mine, și a început să mă întrebe: „Cine este mitropolitul acela, dar celălalt? Cine e cutare, cine e cutare?“. Auziți, toată slujba asta a făcut. I-am arătat acelui bătrân inclusiv pe preoții luterani și reformați, căci îi știam pe toți. În timpul acesta m-a apucat ciuda. Cine o fi bătrânul acesta de nu-mi dă voie să duc slujba până la capăt?

Dar nu-mi era o ciudă cu patimă, era o ciudă din aceea care vine din drag de slujbă. Știți, mie slujbele trebuiau să-mi iasă perfect! După ce s-a terminat slujba, bătrânul a dispărut, iar lumea a dat năvală peste mine. „Ce am vorbit toată slujba, eu și Părintele Arsenie?!“. „Dar unde e Părintele Arsenie“, am întrebat buimac? „A stat lângă tine toată slujba!“. Doamne, nu am știut nici o clipă cine este!

O altă întâmplare ne-a povestit-o Părintele Sebastian de la Sâmbăta, trăită de el însuși. Când a venit dânsul la mănăstire, la Sâmbăta, acolo nu era mai nimic. Părintele Arsenie era stareț pe vremea aceea. L-a întâmpinat așa: „Ai venit, măi moșule?“. „Am venit, părinte stareț“, i-a răspuns tânărul. „Ai vrea tu la mănăstire, dar nu am unde să te culc. În noaptea asta dormi în grajd“. Zis și făcut, s-a dus moșul cuminte să se culce în grajd. Și de aici ne spunea bătrânul Părinte Sebastian așa: „Copiii mei, a venit diavolul în puterea nopții. A început să mă calce pe mâini, pe picioare, pe cap. Mă paralizase cu totul, nu alta. Atât am mai putut să strig cu minte: *Părinte, nu mă lăsa, că mă omoară diavolul!* Strigând așa, numai dintr-o dată a dispărut“. Să vedeți însă continuarea: dimineață devreme, pe la ora 4 (atunci începeau slujba pe la 6), tânărul zmotocit se întâlnește cu părintele pe drum. Și i-a zis Părintele Arsenie: „Măi moșule, dacă nu mă strigai astă noapte, te omora, mă!“. De unde a știut Părintele Arsenie ce se întâmplase în grajd? Tânărul

novice nu a mai spus decât atât: „Mulțumesc mult că m-ați ajutat, Părinte Arsenie“.

Formidabilă întâmplare...

Da, tot de la Părintele Sebastian știu următoarea poveste. Într-o iarnă, un bătrân din sat, din Sâmbăta, a venit să aducă lemne la mănăstire. A luat toporul, a tăiat lemne multe din pădure, le-a încărcat și a început să vină cu ele către mănăstire. Cum trăgea el așa sania grea, Părintele Arsenie, din deal, cu mâinile la spate, se uita la el. Țăranul, văzându-l, în mintea lui se gândea așa: „Decât să stea cu mâinile la spate, mai bine ar pune și părintele umărul să împingă la sanie...“. Când s-a mai apropiat puțin, a venit părintele și s-a apucat să împingă la sania cu lemne, cot la cot cu omul. Țăranul însă i-a zis: „Părinte, lăsați, nu trebuie...“. Și îi zice părintele: „Măi, dacă tot m-ai chemat, lasă-mă acuma să te ajut!“.

Genial! Chiar știa gândul omului...

Alta: a venit un om cu căruța din Sâmbăta de Sus, dar unul mai necredincios. Cum a sărit din căruță, pe drumul din fața mănăstirii, s-a împiedicat rău de un bolovan. Și a prins a înjura lângă bolovanul acela... Părintele Arsenie era plecat în timpul acesta la Sibiu, la Mitropolitul Nicolae Bălan. Ajungând la mănăstire, îl vede pe țăran și-i zice: „Măi Gheorghe, să știi că bolovanul acela n-are nici o vină. Și tu, cât vei trăi, să nu mai înjuri în curtea mănăstirii!“.

Nu vă era frică lângă un om care vă citea gândurile? Că mintea zboară și nu îi putem pune hotar tot timpul... Puteați dialoga cu dânsul?

Pentru o scurtă perioadă, mi-era frică să mai gândesc lângă dânsul. El ne mai muștra, iar noi ne bucuram când ne muștra! Acum oamenii nu mai primesc muștrarea preoților. Părintele ne mai și atingea când nu făceam bine un lucru. Dar, atenție, nu pornea bine muștrarea sau gestul că și știam dinainte că are milă de noi. Și dragoste... Ne dorea mântuirea; or, ce lucru poate fi mai important decât asta? Noi ne bucuram când ne muștra: eram pe calea cea bună și ne mântuiam! Acum, cine se mai bucură când îl muștră duhovnicul? Ba mai mult, credincioșii divulgă singuri taina spovedaniei, spunând cum și în ce fel i-a muștrat părintele. Or, eu le spun tot timpul: „Vedeți că în scaunul spovedaniei stai de vorbă față către față cu Dumnezeu, prin duhovnicul tău“.

La mănăstire îl aveam duhovnic pe Părintele Serafim Popescu; dânsul era bătrân și bolnav, și mai ațipea în scaunul spovedaniei. Ce mai, câteodată adormea de-a binelea. Noi îl mai trezeam, atingându-l cu mâna, și el întreba: „Ai terminat, copile?“. „Am terminat, părinte“. „Dumnezeu să te ierte, copile!“. Eram convinși că nu ne ierta Dumnezeu păcatele, și văzând asta, ne-am dus să-l întrebăm pe Părintele Arsenie Boca: „Părinte, dată fiind situația, ne mai spovedim la Părintele Serafim sau nu?“.

Și ce v-a sfătuit Părintele Arsenie?

Ne-a zis așa: „Bine, măi, că ațipește, ca să pu-
teți spune voi toate păcatele, să nu vă fie rușine,
căci Hristos oricum stă în spatele lui și ascultă toată
mărturisirea voastră. Când spune că vă iartă și vă
dezleagă, apoi chiar așa este!“.

Am citit apoi același lucru la Părintele Porfirie,
care se făcea că adoarme în scaunul spovedaniei,
tocmai ca omul să nu se jeneze și să spună toate pă-
catele care îl apasă. Atunci am zis și eu: „Doamne,
nu mă las de Părintele Serafim!“. Până a murit, a
fost duhovnicul meu.

**Ați fost la Sibiu, la înmormântarea Mitro-
politului Antonie Plămădeală, care a fost ucenicul
Părintelui Arsenie Boca. A fost evocată și amin-
tirea părintelui?**

Nu. Am venit cu un gust amar, ca preot și du-
hovnic. Să nu se zică un cuvânt de către mai-marii
Bisericii despre Arsenie... Era acolo strânsă toată
Țara Făgărașului, unde deja este pictat în biserici ca
un sfânt: „Prea Cuviosul Părintele nostru, Arsenie
Boca“. Auziți d-voastră, nici un cuvânt de la ierar-
hii noștri! Mie mi se pare marginalizat Părintele
Arsenie. E drept, sfinții rabdă multe...

**Cum este Prislop, mănăstirea unde este în-
mormântat Părintele Arsenie?**

M-a rânduit Dumnezeu și Măicuța Domnu-
lui de am ajuns acolo iarna. Să vă spun minune,

pe care a făcut-o cu cine m-am dus. Am fost acolo cu doi oameni care nu puteau să aibă copii. Dar cu câtă credință m-am dus acolo! Am zis așa: „Dacă nu ne mai ajută Părintele Arsenie Boca, nu ne mai ajută nimeni!”. Cu credința asta ne-am dus acolo, iar acum doamna este însărcinată. Era acolo o ucenică a părintelui, care are grijă și de mormânt. Și am întrebat-o: „Măicuță, câte grade sunt afară acum?”. „Păi, să tot fie vreo -20“. Și știți cum era mormântul lui? Plin de flori! Dar nu așa: proaspete! Auziți, la -20 de grade! Nu era o floare înghețată! Asta nu e minunea lui Dumnezeu? Ne-am atins și noi de sfânta cruce de la căpătâiul Părintelui Arsenie și am cerut ceea ce ne era de mare trebuință. Eu m-am rugat ca părintele să fie tot timpul cu mine; de fapt, ați văzut că am la mine permanent poza părintelui. Oricum, noi l-am și pictat în mănăstire, în sala de mese, ca pe un părinte al Ardealului. Așa, și l-am rugat pentru cei doi care erau cu mine. Și iată, acum vor fi părinți.

Minunată întâmplare! Aveți cumva telefonul celor doi, să nu creadă lumea că este o poveste inventată?

Sunt chiar acum în mănăstire, în vizită!

Nu pot să cred una ca asta!

Ba da. Sunt sus, în chilie. O să-i chem îndată.

Pot să le fac o poză?

Desigur. De ce? Facem cu toții poza asta!... Dar ce vă spun, i s-a făcut rău în biserică aici la noi, la slujbă; ei sunt din Arad. Măi, ce are? Îi e rău femeii...

Era răul cel bun...

Apoi, chiar așa: era răul cel bun al sarcinii. Ea era însărcinată și nici nu știa. Și-atunci am zis: „Părinte Arsenie, mari îți sunt minunile! Chiar dacă sunt o oaie râioasă, să nu mă lași, să fac parte din turmă!”. Tot părintele spunea: „Cin' te laudă, nu-ți dă nimic; cin' te hulește, nu-ți ia nimic”. Să știți că dacă Ardealul a dat României un mare sfânt, acesta este Arsenie Boca!

A consemnat
Răzvan BUCUROIU¹

¹ Convorbirile au apărut în *Lumea Credinței* din februarie, martie și aprilie 2006 (pp.58-59), cu titlul *Arsenie* (I, II, III). (Nota Ed.)

CU PĂRINTELE CIPRIAN NEGREANU DESPRE PĂRINTELE ARSENIE

Pornind pe firul investigației legate de Părintele Arsenie Boca, am ajuns la Cluj. Mai exact, la tânărul Părinte Ciprian Negreanu, cel care îndrumă filiala locală a ASCOR. De la dânsul am obținut această extraordinară mărturie, care – alături de cele ale Părintelui Stareț Ghelasie Țepeș – se poate constitui într-un început de dosar complex asupra vieții de excepție și lucrării marelui călugăr de la Sâmbăta. (R. B.)

Părinte Ciprian, ați avut o experiență legată de Părintele Arsenie Boca, pe care nu l-ați cunoscut în viață fiind.

Nu l-am cunoscut în viață, dar altfel simt că l-am cunoscut, și încă foarte bine... Eu sunt unul dintre acei oameni despre care dânsul zicea că „după ce o să piară asta” – și își arăta cortul de piele – „voi ajuta pe mai mulți”. Eu sunt unul dintre cei ajutați „după aceea”.

Ați auzit ceva despre dânsul înainte?

Nu am știu absolut nimic. Fratele meu studia Teologia, era deja în anul II și mă „amenința” pe mine, student la Filozofie pe atunci, cu un Părinte deosebit, care are mormântul la Prislop. Pe mine nu mă interesau aceste lucruri, eram total împotriva,

mi se păreau niște exagerări imense. Ce mai, pentru mine erau autosugestionări, isterie în masă etc.

Ce vârstă aveți?

20 de ani. Căutam cu ardoare un scop în viață, și mi se păruse că acesta poate fi filozofia. Atunci gândeam așa: omul se naște fără să și-o dorească, însă apoi trebuie să-și dea seama cât mai repede că trebuie să se sinucidă; viața e o suferință fără margini – spirituală și trupească. Singura realitate clară era sinuciderea, ca un act total de împotrivire lui Dumnezeu. Evident, Dumnezeu era un tiran care ne-a aruncat în lumea asta imperfectă.

Deci nu erai ateu...

Nu. Sunt fiu de preot. Totdeauna am știut că există Dumnezeu. Dar acest Dumnezeu nu mă interesa. Voiam să-i stau împotrivă cu orice preț. În timp, aceste trăiri mi se adânceau. Toți autorii (Nietzsche, Cioran, Camus etc.) care pledau cumva pentru sinucidere – sufletească sau trupească – îmi erau dragi.

V-ați gândit vreodată să vă puneți capăt zilelor?

Era filozofia vieții mele! Ajunsesem să îi conving și pe alții de asta. Și, culmea, nu aveau argumente împotrivă! Cine nu-L avea pe Dumnezeu ca argument absolut îmi devenea „victimă” sigură. Ani de zile am știut și de ce copac urmează să mă spânzur. Nu știu dacă cei ce citesc acum nu se vor sminti, dar

asta era atunci. Dar, vedeți, făceam toate acestea foarte greu. Noaptea adormeam cu ele în minte, dimineața trebuia să o iau de la capăt, să reconstruiesc totul în minte. După somn, îmi trebuia un nou început. Atunci mi-am propus să nu mai dorm, ca să nu o mai iau de la capăt. Dormeam doar o oră-două pe noapte, și asta ani de zile. Vă dați seama în ce stare fizică și psihică eram...

Cum ați ieșit din acest groaznic impas?

Tatăl meu încerca să mă trimită la spovedanie, dar nu mă duceam. Într-o seară, fratele meu a înțeles pe deplin ce gânduri negre îmi treceau prin minte, inclusiv față de el. Apoi (era prin luna mai), fratele meu mi-a zis: „Dacă te dai așa de mare, du-te la mormântul Părintelui Arsenie de la Prislop și vei vedea ce se întâmplă cu tine!“. L-am sfidat și i-am zis: „Fii serios, mă duc oriunde cu convingerile mele!“. Am și plecat în noaptea aceea spre Prislop; am călătorit toată noaptea, am schimbat trenuri și autobuze, după care am mai urcat și cei 3 km până la mănăstire. Acolo sus, lume multă (era hramul Sf. Ioan Evanghelistul, pe 8 mai). Ei bine, de la mănăstire, lumea tot mai urca spre ceva. Eram cu „ucenicul“ meu (ajuns acum și el preot), căruia i-am spus: „Hai și noi!“. Am ajuns sus, unde atunci erau mult mai puține morminte. Mormântul Părintelui Arsenie nu avea brazi în jur, ca acum. De fapt, eu am văzut un buluc de oameni care stăteau în jurul a ceva...

Ne-am pus și noi sub mesteacănul care este acolo și azi, să ne tragem sufletul. Stând așa, pe iarbă, am simțit cum încep să-mi curgă lacrimile. Vă spun: din senin. Nu mai plânsesem de mult, de 14-15 ani; plânsul era o cădere de neînchipuit, o recunoaștere a neputinței tale. M-am speriat și am sărit în picioare: „Ce-i cu mine?!“ În tot acest timp, gândurile rele îmi dădeau târcoale neîncetat. M-am uitat la cel de lângă mine: plângea și el! Dacă era o chestie de autosugestie, doar unul din noi pătea asta; dar așa, amândoi?! În clipa aceea, stând în picioare – Doamne, nu voi uita clipa aceea toată viața mea! –, a coborât o liniște incredibilă peste mine. Era ca o umbrelă care mă ferea de ploaia neîncetată a gândurilor rele care curgeau peste mine tot timpul. Ca în Evanghelie, care ne spune cum s-a făcut o liniște adâncă pe mare... Atunci, în liniștea aceea, parcă am auzit glasul lui Dumnezeu. Singurul gând care îmi venea era acesta: „Unde am fost până acum?“. Toate întrebările mele filozofice au căpătat răspuns în Dumnezeu, în clipa aceea.

Cum a fost *după*?

Din clipa aceea, am fost ca un nebun. 6 luni îi îmbrățișam pe toți oamenii pe care îi cunoșteam, le vorbeam despre Dumnezeu, despre Înviere. Credeți-mă, nu era nimic de la mine! Am simțit atunci atâta dragoste, încât nu putem pricepe asta: eu am fost tot cu răul, Dumnezeu tot cu binele! Asta m-a „dărâmat“!

Dragostea Lui m-a făcut praf și pulbere! Tot atunci am început să întreb cine este omul la mormântul căruia mi s-a întâmplat una ca asta. Pentru mine, să-mi dovedească cineva în scris că a făcut – să zicem – erorii sau vrăjitorii, eu știu că este și rămâne omul lui Dumnezeu...

A consemnat
Răzvan BUCUROIU¹

¹ Convorbirea a apărut în *Lumea Credenței* din mai 2006, pp. 58-59, cu titlul „Arsenie (IV)”. (Nota Ed.)

O MĂRTURIE DESPRE PĂRINTELE ARSENIE A CREDINCIOASEI ANA DRĂGAN

Am primit la Redacție, pe e-mail, un text despre o întâmplare cu Părintele Arsenie Boca, semnat de credincioasa Ana Drăgan din București (al cărei număr de telefon se află la Redacție). Venind în completarea celor mărturisite până acum, considerăm binevenită publicarea lui. (R. B.)

Pe data de 28 noiembrie, un grup de pelerini din București, de la Biserica Sf. Ilie – Rahova, a participat la Sfânta Liturghie și la un parastas la Mănăstirea Prislop. Acolo mai erau în jur de 8000 de închinători, majoritatea ardeleni. Citisem într-o carte despre minunile (sfântului) părintelui nostru Arsenie Boca, dar cel mai mult îmi doream să văd minunea cu strălucirea pinului de lângă sfântul altar.

Slujba s-a ținut în aer liber, sub un cer de iarnă limpede. Așteptam cu emoție să apară strălucirile, despre care nu aveam idee cum vor fi. Eram, așa-dar, cu rugăciunea în gând, cu lacrimile pe obraz și cu „ochii în pin“. După Crez, dintr-o dată toate conurile mari din pin au apărut ca mii și mii de

ghirlande de diamante super-strălucitoare, ceva ce nu se poate spune în cuvinte... Am izbucnit în plâns de fericire și, din adâncul inimii, cu tot sufletul și cu tot trupul, am exclamat: „Aici, cu noi, este Părintele Arsenie Boca!“. Ne curgeau lacrimile de bucurie... Aceasta a fost până la Axion. Apoi pinul a devenit iar cenușiu și trist, iar noi plângeam de dorul strălucirii.

Când a început parastasul, dintr-o dată au apărut ghirlandele de diamante puternic strălucitoare, și nu ne-am mai putut lua ochii de la ele până s-a terminat slujba. Atunci s-a stins și policandrul strălucirilor...

Am plecat spre București în autocar, cu „prezența“ vie a Părintelui Arsenie Boca, prezență care nu s-a consumat nici astăzi, când scriu aceste rânduri și când simt că mă recheamă blând la mormântul său.

Ana DRĂGAN¹
(București)

¹ Mărturia a apărut în *Lumea Credenței* din iunie 2006, p. 59, cu titlul „Arsenie (V)“. (Nota Ed.)

O MĂRTURIE DESPRE PĂRINTELE ARSENIE A CREDINCIOASEI MARIA CLOPOȚEL

În continuarea mărturiilor despre Părintele Arsenie Boca publicate în paginile revistei, o redăm aici și pe cea consemnată de Părintele Zoltan Traian din Vrancea și dată de credincioasa Maria Clopoțel din Poiana Mărului, jud. Brașov. (R. B.)

Satul nostru se află la o distanță mare de Mănăstirea Sâmbăta de Sus (aprox. 50 km). Cu toate acestea, la anumite sărbători grupuri mari de credincioși (20-25 de persoane) mergeau pe jos – pe sub munte – în pelerinaj la mănăstire. Printre ei erau și părinții mei, Ion și Victoria. Tata rămânea uneori și câte o săptămână sau două pentru a da o mână de ajutor părinților călugări la muncile agricole. Părintele Arsenie Boca îl cunoștea bine și îi era drag de el, pentru că era om harnic.

În timpul războiului, tata a fost pe front, în Rusia, iar la luptele de la Cotul Donului a fost luat prizonier și dus în lagăr în Siberia. În acest timp, eu și mama mergeam regulat la mănăstire, rugându-ne pentru ocrotirea lui și întoarcerea acasă. Părintele Arsenie ne încuraja: „Ion are ce-i trebuie cu el. I-am

dat eu. Stați liniștite!”. Părintele se referea, evident, la credința și nădejdea în Dumnezeu, pe care i le insuflase.

După încheierea războiului, tata nu s-a mai întors. Văzând acestea, la vreo doi ani, mama a început să-i facă pomeni și parastase, împărțindu-i de pomană și toate hainele. Mergând apoi la mănăstire, fără să-i spună părintelui ce a făcut, acesta a muștrat-o: „Victorio, de ce-l treci pe Ion la morți și-i faci și parastase? El nu e mort, trăiește!”. Mamei parcă nu-i venea să creadă, dar totuși o vreme nu l-a mai pomenit la morți. Văzând însă că tot nu se întoarce și nici nu dă vreun semn de viață, a început din nou să-l treacă la adormiți. Părintele a muștrat-o iarăși, de mai multe ori chiar, până când – în 1948 – tata s-a întors acasă pe jos, din Siberia! Bietul de el, acasă nu-i mai rămăsese nici măcar o cămașă pe care să o îmbrace (mama i le-a împărțit pe toate de pomană)! De bucurie, m-am dus singură la mănăstire, să-i dau de veste și să-i mulțumesc părintelui. Era foarte multă lume acolo; părintele nu a așteptat să ajung la el, ci, făcându-și loc prin mulțimea de oameni, a venit în fața mea și mi-a spus: „No, Mario, mai plângi după taică-tău că a murit și nu mai vine acasă? Vezi c-a venit?”. Tata venise doar de 4 zile și pe la mănăstire nu a trecut (venise dinspre Răsărit)...

În aceeași zi, la mănăstire, a mers cu mine și un unchi de-al meu, frate cu tata, Aurel Țogoe. După

ce l-a spovedit și l-a împărtășit, Părintele Arsenie i-a spus: „Aurele, du-te de urgență acasă, că te-așteaptă ordinul de încorporare!“. Într-adevăr, îi sosise ordinul imediat ce plecase cu noi din sat, iar la întoarcere părinții îi pregătiseră deja valiza...

Maria CLOPOTEL¹
(Poiana Mărului, jud. Brașov)

¹ Mărturia a apărut în *Lumea Credinței* din iulie 2006, p. 60, cu titlul „Arsenie (VI)“. (Nota Ed.)

TÂMPALARUL PĂRINTELUI ARSENIE

Pe domnul Gheorghe Vâlcea nu-l cunoșteam, dar mergând mereu la hramul Sfintei Mănăstirii Prislop, la Înălțarea Sfintei Cruci, știam că odată și odată tot îl voi întâlni lângă Părintele Arsenie... Pentru că vine mereu la mormântul sfântului ardelean ca să mai capete puteri și să poată termina lucrul început la cererea mentorului său.

Tot ce este din lemn lucrat la Prislop și Sinaia, de mâna tâmplarului din Comarnic este făcut. Pentru că Părintele Arsenie a venit după el la spitalul unde era internat și l-a chemat să facă adăpost maicilor la Sinaia, acum peste treizeci de ani în urmă. L-a trimis și la spitalul unde era internată soția lui și i-a spus s-o externeze, după ce îi face doctorul din nou analizele, ca să se convingă că s-a vindecat de cancer, și apoi să ia drumul schitului! Povestește tâmplarul că s-a ridicat din pat și pur și simplu a plecat din spital – căci cum altfel ar fi putut să facă, dacă *sfântul* care i-a vindecat, și pe el, și pe soața sa, l-a rugat să-l ajute?!

– Chiar așa putere avea Părintele Arsenie? – l-am întrebat, nu pentru că m-aș fi îndoit de asta (căci știam de la Părintele Adrian Făgețeanu că „întorcea la credință sute de oameni cu o predică, dacă nu chiar mii“!), ci ca să obțin mai multe detalii de

la cel care a avut fericirea să stea în preajma cuviosului părinte.

– Eram într-un salon cu multe paturi și, ca în orice spital la vremea aceea, era neorânduială, pentru că unii jucau table, alții cărți și cei mai mulți se întindeau la discuții pe teme medicale... Cam acesta era tabloul în care și-a făcut apariția Părintele Arsenie – care era îmbrăcat ca un mirean, că n-avea voie să poarte rasă pe atunci. Vreau să-ți spun că n-a scos o vorbă și totuși toată larma aia a încetat instantaneu! Abia atunci a dat „bunicul” binețe... Eu îi spuneam „bunicul”, pentru că erau vremuri de prigoană, iar el era mereu urmărit din umbră și nu avea voie să umble cu straie monahale.

Anul acesta am adus geamurile și stucatura cerdacului cel nou, iar mașina plecase cu ele fără mine, pentru că aveam tensiune mare – 22 cu 10 – și dacă am văzut că nu-mi scade nicicum, am plecat așa la drum, deși m-a certat soția. Însă aici nu eram bun de nimic, îmi era prea rău, așa că m-am dus la Părintele Arsenie și mi-am cerut iertare că nu mai puteam să lucrez. Și nu vreau să spun că a făcut o nouă minune cu mine, dar uite, ferestrele cele noi sunt deasupra noastră, iar eu pot sta liniștit de vorbă, pentru că nu mai am nici o problemă cu tensiunea!

– Și cu crucea cum a fost, domnule Vâlcea?

– Păi cum să fie? La începutul lui septembrie a venit „bunicul” la mine și mi-a zis să-i fac crucea de

mormânt, ba încă atunci când i-am spus că e de vreme și că mai are de trăit, m-a pus să-i sculptez și data trecerii în nemurire, și fiindcă mi s-a părut oarecum să fac asta, și-a trecut singur data când urma să ne părăsească! L-am rugat să mai stea cu noi și mi-a spus că „nici o singură clipă nu vrea să apuce din vremurile ce vor veni după luna decembrie [1989]“ (aveam să văd puțin mai târziu ce vremuri *văzuse* el deja!). Spunea de fapt că „miroase a praf de pușcă“ înainte de a muri! Am auzit că Părintele Iustin Pârvu a spus că „pustiirea aceasta a neamului românesc“ nu s-ar fi întâmplat dacă ar mai fi trăit Avva Arsenie Boca. Într-adevăr, părintele a fost – așa cum îi plăcea să spună – un „călugăr ca focul“ și cred că își ține și promisiunea, pentru că „de unde s-a dus ne ajută mai mult acum“.

M-am despărțit de tâmplarul Părintelui Arsenie și am plecat în cimitirul – colț de rai – al Prislopului, să-mi iau rămas bun și de la *Sfântul Ardealului*, cel canonizat de inimile transilvănenilor.

George CRASNEAN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din decembrie 2007: pp. 16-17. (*Nota Ed.*)

O MĂRTURIE ANONIMĂ DESPRE PĂRINTELE ARSENIE

Încerc să vă spun și eu o mare minune pe care a făcut-o cu mine, când trăia, Părintele Arsenie Boca.

M-am născut în anul 1935, într-o familie de oameni săraci, dintr-o localitate de munte, de lângă Brașov. Primul copil născut în familia mea a fost un băiat sănătos și frumos, iar al doilea copil am fost eu, care m-am născut infirmă de ambele picioare, slabă și pipernicită. Femeile din sat care m-au văzut o îndemnau pe mama să nu-mi dea de mâncare, ca să mor. Iar mama le puneă: „Dacă Dumnezeu mi-a dat-o așa, eu îi dau de mâncare și apoi să facă El ce-o vrea cu ea“. Iar moașa care a asistat-o pe mama la nașterea mea, că atunci nu mergea nimeni la spital să nască, i-a zis mamei: „Ai grijă să nu mai ai alți copii, că toți o să fie schilozi!“. După mine mama a mai avut șapte copii, patru băieți și trei fete. Da, șapte copii, toți întregi, teferi și frumoși.

La vârsta de 3 ani m-au dus la operație, dar nu s-au putut termina tratamentele la picioare, că era înainte de război (al doilea război mondial), au

venit deportările sașilor, iar medicul care mă opera-se, de frica deportării, și-a omorât cele două fice și soția și apoi s-a sinucis. După care a venit războiul, iar eu am rămas tot chinuită.

La șapte ani m-au dus la școală; noroc că nu era școala departe de casa părintească și cu mare greu mergeam până acolo. Umblam foarte greu, îmi aduc aminte că bunica îmi dădea câte un băț în mână și-mi spunea: „Umblă drept, tu, umblă drept!“. Când m-a dus tata la școală, învățătoarea nu a vrut să mă primească, zicându-i: „Du-o acasă și-o pune la gura sobei, să aibă grijă de foc, că la altceva nu e bună!“. Dar tata i-a zis: „Eu ți-am adus-o ca s-o înveți carte, iar dacă nu vrei, te dau în judecată“. Învățătoarea n-a mai zis nimic și m-a primit. Acolo am întâmpinat alte greutăți – copiii nu vroiau să se joace și să vorbească cu mine...

În vara anului 1948 o verișoară a mamei a venit în sat și spunea la toată lumea să meargă la mănăstire la Sâmbăta, că e acolo un mare prooroc, care-ți spune tot ce ai făcut și chiar și ce gândești. Ea locuia în Brașov, a auzit de Părintele Arsenie și s-a dus la mănăstire. Când a ajuns ea la mănăstire, părintele era într-un grup de oameni și le vorbea, ea nici nu știa că-i părintele. S-a apropiat de grup să asculte și părintele o strigă: „Tu, cea cu cârpa roșie, vino mai aproape!“. Ea s-a uitat în dreapta și în stânga, să vadă pe cine striga, dar părintele continua: „Nu te mai uita în dreapta și în stânga, că pe tine te strig,

cea cu basma roșie!“. Ea era. S-a apropiat și părintele i-a zis: „Du-te prin sate și-L propovăduiește pe Hristos!“. Atunci ea a simțit o putere. A venit în sat și s-a dus aproape la fiecare casă și spunea de proorocul de la Sâmbăta. Atunci s-au dus din sat de la noi 40-50 de persoane la Sâmbăta și toți au venit entuziasmați și plini de credință. Părintele le spusese ce necaz aveau sau ce gândeau fiecare și le-a dat sfaturi ce să facă.

În vara anului 1949 a venit verișoara mamei și m-a cerut de la mama să merg la Părintele Arsenie. Mama m-a lăsat. Pe Părintele Arsenie îl mutase de la Sâmbăta la Prislop. Am plecat cu trenul, cu vreo 10-12 credincioși, pe care nu-i cunoșteam. După ce am coborât din tren aveam vreo 10-15 km de mers pe jos, dar credincioșii au tocmit o căruță cu cai, au pus bagajele în căruță și pe mine peste ele. Am ajuns la Sfânta Mănăstire spre seară. Mănăstirea era fără porți și cu mult măraciniș. Nu mai știu unde am dormit, în vreo magazie... A doua zi dimineața am mers în partea dreaptă a mănăstirii și ne-am așezat în rând, în picioare, să-l așteptăm pe Părintele Arsenie, să vină să ne dea binecuvântare. Fiecare avea în mână câte ceva. Lângă mine era o doamnă din Brașov și m-a întrebat: „Tu n-ai adus nimic să-i dai părintelui?“. Eu nici n-am știut, nici nu m-am gândit c-ar trebui să-i dau ceva. I-am răspuns doamnei: „Nu!“. Atunci ea mi-a dat un pa-

chețel, cât unul de chibrite – nu știu ce o fi fost în el – și mi-a zis: „Dă-i asta părintelui și cere-i ceva!“.

La un moment dat coboară părintele din chilia dânsului: înalt, îmbrăcat într-o reverendă albă, cu o centură neagră la mijloc, cu părul negru și lung până la umeri și cu niște ochi albaștri, albaștri... Eu eram a 5-a sau a 6-a din rând. A ajuns la mine – emoții mari, eu, fata de la țară, timidă, rușinoasă, tremuram toată. Când a ajuns în dreptul meu a întins mâna să mă binecuvinteze; eu am întins pachetelul și am zis *în gând*: „Părinte, ajută-mă să pot umbla!“. În gând am zis, nu eram în stare să scot un cuvânt. Dânsul a lăsat mâna în jos, s-a dat un pas înapoi, m-a privit din cap până la picioare și de la picioare până la cap și m-a binecuvântat zicând cu voce tare: „Bine, mă, fie!“. Am simțit un fior și o putere m-a străbătut prin șira spinării. Atunci mi-a dat putere să pot umbla pe picioare! Am început să plâng, iar dânsul a trecut mai departe. Credincioșii m-au înconjurat și m-au întrebat ce am cerut, că mi-a dat părintele. Eu nu le-am spus, ci am tot plâns...

În anul acela, înainte de Ziua Crucii (14 septembrie), m-a dus iar verișoara mamei la Prislop. Părintele Arsenie lucra cu câțiva oameni la clopotnița din curtea mănăstirii – cea din partea stângă, sus – și la aducerea apei de lângă mănăstire. Într-o zi ne-a luat pe toți copiii și ne-a spovedit în grup, apoi ne-a împărtășit.

În grupul nostru de credincioși era o doamnă din Brașov care tot plângea. Părintele a întrebat-o:

– De ce plângi, mă?

– Am un băiat de 18 ani și nu mă ascultă deloc, ba îmi vorbește și urât.

– L-ai botezat?

– Da, părinte!

– I-ai pus nume?

– Da, părinte!

– Și i-ai zis pe nume?

Ea a tăcut. Părintele s-a adresat credincioșilor și a zis: „Uite, așa pățesc cei care nu le zic copiilor pe nume, le zic toate negativele: împielițatule, răule, drăcușorule, măgarule, și altele, în loc să le zică: bunule, îngerașule, iubitul, scumpule, ori să le zică pe numele dat la botez. Așa îi aveți cum îi strigați!”. Apoi i-a zis femeii să nu plece cu grupul de la Brașov, să mai stea 2-3 zile la mănăstire.

În altă zi, după-amiaza, ne-a adunat pe toți copiii să mergem la cules de zmeură. Pădurea din fața mănăstirii era toată plină de zmeuriș (pădurea prin care se merge acum la mormânt; pe atunci nu era nici o cărare). Am mers câțiva metri și părintele se întoarce și privește în jos. În urma noastră venea un cetățean cu o carte sub braț. Părintele îl întreabă ce dorește, iar omul răspunde:

– Părinte, învață-mă cum să citesc psaltirea...

– Din scoarță în scoarță – i-a zis, și a pornit mai departe.

După câțiva pași, se întoarce părintele către omul acela și-i spune:

– Psalmii de blestem să nu-i citești, să sari versetele ce sunt cu blesteme. Că dacă-i citești, n-ai folos nici de ceilalți.

Și iar a pornit cu noi mai departe. A mai făcut câțiva pași, apoi a zis către noi – eram vreo 8-10 copii:

– Mergeți pe aici, c-o să găsiți zmeură! Eu rămân cu cetățeanul acesta, că mai are să mă întrebe ceva.

Și s-au așezat pe iarbă, amândoi.

Atunci, de Ziua Crucii, a fost liturghie cu episcop și au sfințit doi călugari: pe Părintele Dometie Manolache (numit și „Cucuzel”¹, deoarece cânta și predica foarte frumos, care mai târziu a ajuns stareț la Mănăstirea Râmeț, din Alba)² și pe Părintele Antonie Plămădeală, viitorul Mitropolit al Ardealului.

După aceea n-am mai fost la Prislop – pe părintele l-au arestat, a venit comunismul... Nu l-am mai văzut până în anul 1986.

Între timp m-am căsătorit și am doi copii, o fată și un băiat. Soțul meu este preot, originar de lângă Făgăraș, iar în timpul studenției l-a cunoscut

¹ Sfântul Ioan Cucuzel a fost, în secolul al XIV-lea, un vestit cântăreț psaltic, de la Marea Lavră din Sfântul Munte Athos. (Nota Ed.)

² A se vedea volumul *Tezaur duhovnicesc. Pagini de și despre Părintele Dometie de la Râmeț*, Editura „Lumea Credinței”, București, 2007. (Nota Ed.)

și el pe Părintele Arsenie, fusese de mai multe ori la Sâmbăta, când era părintele acolo. În toate zilele vieții noastre binecuvântarea Părintelui Arsenie Boca ne-a purtat de grijă și ne-a ferit de rele.

Prin anii '70 am venit în satul meu la părinți și m-am întâlnit cu învățătoarea care nu vroia să mă primească la școală. M-a oprit și mi-a spus că ea n-a vrut să mă primească la școală și că tata a zis că o dă în judecată. Și i-a mai spus ceva: „Uite, așa cum o vezi, eu preoteasă am s-o fac, ai înțeles?“. „De unde a știut tatăl tău că te faci preoteasă?!“ – a mai zis. Mie mi-au dat lacrimile: „Binecuvântarea Părintelui Arsenie“, am zis în gând. „Uite, eu am un singur băiat – a continuat învățătoarea – și n-are nici un noroc. Când era copil s-a dat cu săniuța, s-a lovit cu genunchiul într-un stâlp și, oricât am umblat la doctori, a rămas șchiop. S-a căsătorit, iar acum a divorțat, și uite tu ce noroc ai avut...“. Mie îmi curgeau lacrimile și în gând mulțumeam Părintelui Arsenie. „Numai Bunul Dumnezeu are grijă și ne ajută la fiecare“, i-am răspuns.

Doream foarte mult să ajungă și copiii mei la Părintele Arsenie pentru binecuvântare. Eu mereu le povesteam de Părintele Arsenie, mai ales de cerul ce se oglindea în ochii sfinției sale. Prin anul 1983 m-am interesat când poate fi găsit părintele la Drăgănescu, iar când o verișoară a soțului s-a dus la Drăgănescu, am trimis-o cu ea și pe fiica mea, care era studentă. În acea perioadă soțul meu făcuse

lucrări de extindere și reparații la biserică. I-am dat fiicei o scrisoare către părintele, prin care îl rugam să picteze și biserica noastră. Au ajuns la biserica de la Drăgănescu. Părintele era în altar, în reverendă neagră și cu ochelari fumurii; nu sluja, dar lua pomelnicele. Fiică-mea se gândea: „Mi-a spus mama ce ochi albaștri pătrunzători are părintele, și acum nu pot să-i văd, că are ochelari foarte închiși“. A ajuns la altar, să-i dea pomelnicul, și Părintele Arsenie s-a întors să-l ia, dar și-a scos și ochelarii și i-a zis: „Ei bine, mă!“ – și i-a dat binecuvântarea. Ea s-a emoționat de privirea sa foarte pătrunzătoare și i-a întins scrisoarea, dar părintele i-a zis: „Nu, nu, nu mă angajez la așa ceva!“. A dat răspunsul fără să citească scrisoarea!

În anul următor, 1984, i-am trimis din nou, pe amândoi copiii, la Drăgănescu. Părintele Arsenie l-a luat lângă el pe băiat, care era și el student, și i-a explicat pictura de pe pereți, mai ales cea legată de chimie (structura moleculei etc.), și i-a ținut o adevărată prelegere privind efectul nociv al tutunului asupra organismului, încât ai fi zis că e profesor universitar. Mai târziu ne-am dat seama care a fost rostul acestei discuții: deși în familia noastră nu s-a fumat niciodată, băiatul, în anturajul de la facultate, a încercat de câteva ori să fumeze. Dar după discuția avută cu părintele nu a mai fumat deloc, nici până azi. Părintele i-a mai spus băiatului: „Du-te acum, până ești student, să-ți tratezi

urechea cu care auzi mai rău, fă-ți aparat auditiv, că nu te costă nimic!“ – băiatul nu-i spusese nimic, că nu auzea bine cu o ureche. După ce a venit de la părintele, s-a dus la doctor, și-a făcut aparat auditiv și, Doamne, fii lăudat, că l-a purtat vreo doi ani și și-a revenit cu auzul aproape complet!

În anul 1986, aflând că în Săptămâna Patimilor Părintele Arsenie se afla la Drăgănescu, am luat pe fiica mea și pe nașa copiilor și am plecat într-acolo. A trebuit să mergem vreo 3 km pe jos, că era un pod stricat și autobuzul nu putea să treacă. Am ajuns la biserică pe la ora 11 dimineața, în Joia Mare. Era lume foarte multă, biserica plină. Se făcea lista, în ordinea sosirii, așa ca să intre la Părintele Arsenie – care era în sacristie – și să stea fiecare un minut. Noi am fost trecute cu numerele 186, 187, 188. Când ajungea omul în fața părintelui era imposibil să stea numai un minut. După un timp a ieșit părintele afară și a zis:

– De ce ați venit așa de mulți? Știți că sunt urmărit de Securitate!

– Părinte, nu vrem să vă facem rău – a zis un domn –, dar n-am venit dintr-un loc, sunt din Constanța, Cluj, Brașov, Galați, sunt din toată țara.

Părintele a început să treacă printre oameni, adresându-se unuia sau altuia. Mă uitam la dânsul – era înalt, cu reverendă neagră, centură neagră, fes negru și cu barba albă. Purta ochelari fumurii.

Se întoarce spre altar și-i zice unui tânăr cam de 30-35 de ani:

– Mă, tu cu cămașa albastră, porți barbă?

– Nu, părinte.

– Ești popă?

– Nu, părinte.

– Atunci de ce te dai drept popă, mă? Nu te mai da popă, că-i păcat!

Tânărul nu i-a răspuns nimic. Apoi, oprindu-se părintele lângă un domn cam de 60-65 ani, a zis bătrânelul:

– Părinte, am necazuri mari.

– Câți ai omorât?

– Nici unul, părinte.

– Câți ai bătut?

– Așa mi-a fost meseria...

– Puteai să te muți de acolo?

– Puteam...

– N-ai făcut-o, acum trage-o!

Părintele se duce de acolo la o tânără cam de 30 de ani, ce avea o tumoare pe gât, în dreptul urechii drepte, care nu se vedea, că avea basma pe cap. Părintele dă basmaua deoparte și o întreabă:

– Doare, mă, doare?

– Mă doare, părinte.

– Mai rabdă, mă, un pic, mai rabdă, că prin răbdarea ta nouă seminții ies din iad!

Se apropie de părintele o femeie cu două cărți în mână, una de anatomie și una de chimie, și-l

roagă să le binecuvinteze, că fiica ei vrea să dea examen la Medicină. Părintele le-a luat, le-a răsfoit și a zis: „Dacă pun mâna pe ele, crezi că o să intre la Medicină? Spune-i să învețe!“.

Apoi a venit la mine și a zis, fără ca eu să-l fi întrebat ceva: „Păcatele făcute aici pe pământ, aici se vor ispăși; că nu le vor trage cei ce le-au făcut, ci se vor duce până la al nouălea neam; că le vor ispăși cei nevinovați, are Dumnezeu grijă de ei, le va răsplăti El“. Și s-a dus mai departe. Eu n-am spus nimic, și nici nu mi-am dat seama atunci de ce mi-a spus mie toate astea, ci mult mai târziu am înțeles: mă întrebasesm de multe ori în tinerețe de ce doar eu din nouă copii m-am născut infirmă, de ce nu pot purta și eu pantofi ca toate celelalte fete, ci doar ghetе ortopedice, și iată, acum, am primit răspunsul de la Părintele Arsenie.

Apoi Părintele Arsenie s-a dus în altar și a adus de acolo o secure mare legată cu o basma. A dezlegat-o și a zis: „Vedeți securea asta? Mi-a adus-o o mamă tare necăjită. Unicul ei fiu a vrut s-o omoare pentru că nu era de acord ca el să se însoare cu o fată nesperioasă. Și i-a zis mamei lui: „Te omor, vino în curte să te omor, nu aici în casă!“. Au ieșit în curte și i-a zis băiatul: „Zi-ți rugăciunile, să-mi spui când ai terminat!“. A zis mama că și-a terminat rugăciunile. Atunci băiatul a zis: „Hai la pădure! Nu te omor aici, ci în pădure“. A plecat mama plângând și feciorul cu ea... Biata mamă! Când au

ajuns în pădure, a zis din nou băiatul: „Zi-ți rugăciunile și să-mi spui când ai terminat!“. Și mama s-a rugat din nou și i-a spus că a terminat. Atunci băiatul a zis: „Hai acasă, nu te mai omor! Dar dacă din curte nu veneai în pădure, atunci acolo te omoram!“ . Și biata mamă a adus securea cu pricina la părintele.

Apoi a cerut părintele un scaun, s-a urcat în picioare și a zis: „Vă spun un cuvânt de învățătură la toți, că nu e timp să stau cu toți de vorbă. Majoritatea ați venit pentru căsătoriile copiilor: o fată când vorbește c-un băiat, să nu se căsătorească până nu merg părinții fetei să se intereseze de băiat – dacă merge la biserică, dacă postește, dacă părinții lui merg la biserică, dacă postesc... Tot așa și părinții băiatului: să se intereseze de fata cu care vorbește băiatul – dacă fata merge la biserică, dacă postește, și părinții la fel. Și dacă-i așa, să fie de acord cu căsătoria lor. Iar după ce se căsătoresc, să facă copii dacă vor să fie sănătoase. Uitați-vă la cele cu rochii crețe (la țigănci), sunt roșii în obraji și sănătoase, că ele nasc toți copiii. Se vor înmulți ei și vor acoperi nația noastră. Alții ați venit obsedați de vrăjitori; nu vă mai fie teamă de ei! Dacă mergeți la biserică și țineți posturile, n-au nici o putere. Și lăsați-vă de desfrâu, astăzi Dumnezeu pedepsește desfrâul cu moartea (SIDA). Gata, trebuie să plec, e aproape ora unu și vine clopotarul să facă curat în biserică. Hai, plecați!“ – și s-a îndreptat către ușă.

Eu eram tare necăjită că nu vorbisem deloc cu dânsul și m-am luat după dânsul. Spre ușă un tânăr i-a cerut voie să-i facă o poză. Părintele i-a zis: „Bine, mă, fă-mi o poză, că mai am trei primăveri“. În pridvorul bisericii s-a oprit și le-a spus la niște femei din partea Făgărașului: „Mergeți după biserică și așteptați-mă, că după ora trei mă întorc!“. Am rămas și noi. Eram în jur de 20-25 de persoane. Pe la ora trei și jumătate a venit părintele. Lua câte o persoană sau două și mergeau în spatele bisericii și stăteau acolo de vorbă câteva minute.

O dată, când s-a întors din spatele bisericii, i-am ieșit înaintea și i-am spus: „Părinte, am fost la sfinția voastră acum 40 de ani și mi-ați dat atunci o binecuvântare care mi-a întărit picioarele, să pot umbla, și tot binecuvântarea sfinției voastre mi-a purtat de grijă, că m-am căsătorit cu un preot“. Dânsul m-a întrebat: „Și cum vă împăcați, mă?“. „Foarte bine, părinte“. Apoi s-a dus de a luat alte două persoane să stea de vorbă. Când s-a întors, trecând pe lângă mine, i-am spus că sunt cu fiica mea, care vorbește cu-n băiat, și noi nu prea suntem de acord. Atunci fiica mea i-a arătat poza băiatului. Dânsul a luat-o și a zis: „Nu-i de tine, mă, nu-i de tine, că e un om foarte rău! Lasă-l și să-ți iei un om din oameni! Și nu te îndepărta de părinți, că o să-ți fie foarte greu!“.

Când s-a mai întors o dată l-am oprit din nou și i-am arătat poza băiatului meu, care vroia să mai

facă o facultate. A luat poza și a zis: „De ce, mă, inginer nu-i place?“. Eu nu-i spuseseam că-i inginer. I-am răspuns: „E prea mult zgomot în uzină“. Atunci părintele a zis: „Să nu mai facă nici o facultate, că se gată calendarul! Ai auzit? Se gată calendarul“. Abia mai târziu mi-am dat seama ce a vrut să spună: băiatul lucra ca inginer la Satu Mare și dacă ar fi fost la facultate la Cluj (acolo vroia să meargă), ar fi fost în fruntea revoluției, că el era din fire inițiator, sufletist, se implica în toate, și fiind printre revoluționari, putea fi omorât.

Apoi i-am cerut părintelui un sfat legat de soțul meu: dacă e bine să citească molitfele Sfântului Vasile cel Mare. Mi-a răspuns: „Într-un cuib de viespi niciodată să nu bagi bățul!“. Eu l-am privit probabil uimită, dar dânsul mi-a zis: „Du-te și spune-i soțului tău ce am zis, și va înțelege el!“. Eu aveam un buchet de flori de măr făcute de niște măicuțe din pânză și le-am dat părintelui, rugându-l să le primească în semn de mulțumire și recunoștință. Le-a primit, deși nu primise nimic de la nimeni. Apoi am cerut voie să-i sărut mâna și m-a lăsat. A venit și fiica mea să-i sărute mâna și l-am rugat să-i dea o binecuvântare. Părintele i-a luat mâna și i-a zis: „Mă, tu ai oasele moi, să mănânci brânză de vaci!“. Eu am zis: „Nu-i place, părinte“. „S-o mănânci ca medicament, ai auzit? Ca medicament“. Apoi a venit și nașa copiilor mei să-i sărute mâna, dar părintele n-a lăsat-o, zicând:

„Vezi ce-mi faci, mă? Toată lumea vrea să-mi sărute mâna, dar eu nu sunt vrednic“.

Am mulțumit părintelui și ne-am îndreptat spre poartă. După ce-am făcut 5-6 metri, părintele ne-a întrebat:

– Aveți bilet de autobuz?

– Da – am am răspuns.

– Vezi că trece un autobuz gol pe aici, fă-i semn să vă ducă până în Pantelimon. Dar aveți grijă, după ce ieșiți pe poartă să nu vorbiți nimic cu babele de la marginea drumului.

După ce-am ieșit din curtea bisericii, babele au și început: „Ce ți-a spus ghicitorul? Ți-a spus drept vrăjitorul?“. Noi n-am zis nimic. N-am făcut nici 300 de metri și ne-a ajuns un autobuz, care ne-a luat pe toate trei și ne-a dus până în Pantelimon, la stația de tramvai care mergea la Gara de Nord.

Aceasta a fost ultima mea întâlnire cu Părintele Arsenie. Dar am simțit nu o dată că Părintele Arsenie ne-a îndrumat și ne-a ajutat și după ce s-a mutat la Domnul. Vă relatez doar două cazuri.

În anul 2000 a avut loc o sfințire de biserică în apropiere de Brașov, dar noi nu ne-am dus. Noaptea l-am visat pe Părintele Arsenie, care mi-a spus: „Să mergeți la sfințiri de biserici, că acolo, în timpul sfințirii, Se pogoară Duhul Sfânt în toată plinătatea Lui peste cei prezenți, și vă e de mare folos!“.

În vara anului 2004 fika, ginerele și soțul meu s-au hotărât să meargă la Prislop, la mormântul Părintelui Arsenie. Eu nu voiam să merg, deoarece aveam o crăpătură în talpă, la piciorul drept, care mă durea îngrozitor, nu puteam nici să ating cu el pământul, dar să calc pe picior. Dar copiii nici n-au vrut să audă, atât au insistat, că am plecat cu ei. Am mers cu mașina până lângă biserica mănăstirii și de acolo m-au luat aproape pe sus până la mormântul părintelui. M-au așezat pe un scăunel lângă cruce; nu era nimeni, era într-o zi de miercuri. Mi-am întins piciorul bolnav și l-am atins de Sfânta Cruce și am început să plâng și să-i spun Părintelui Arsenie: „Părinte, acum 50 de ani mi-ai întărit picioarele de am putut să merg, și în toți acești ani m-ai scos din multe necazuri. Te rog, vindecă-mi și acum piciorul, că poți să mă ajuți, dar a mea nevrednicie te oprește și ale mele păcate te țin departe. Ajută-mă, părinte, și nu mă lăsa!“. În timp ce ai mei citeau acatiste și rugăciuni, s-a îndurat părintele de rugăciunile lor și mi-a vindecat piciorul, încât de la mormânt am plecat pe picioarele mele.

La câteva zile după moartea Mitropolitului Antonie Plămădeală [august 2005], în vis am auzit un cor de îngeri care cântau înălțător. M-am întrebat cine cânta, unde cânta? O voce mi-a răspuns: „E un alai de îngeri care îl însoțește pe Mitropolitul Antonie“. Eu am fost foarte mirată:

„Pe Antonie?!“. „Da, e sub ocrotirea Părintelui Arsenie – mi-a răspuns vocea – și au venit să-l ia“.

Sărut-mâna, Părinte Arsenie, îți mulțumesc pentru tot ajutorul! Vino mai repede între copiii tăi, că valurile ispitelor sunt mari, iar credința noastră se împutinează! Vino, și nu ne lăsa, că pierim!

Am făcut aceste mărturisiri ca semn de mulțumire, recunoștință și adâncă prețuire pe care eu și cu familia mea le aducem Părintelui Arsenie Boca, pe care îl venerăm ca pe un mare sfânt al românilor. Avem ferma convingere că Dumnezeu l-a cinstit cu cununa sfințeniei și nădăjduim ca și autoritățile să o facă, cât mai curând.

Sfinte Părinte Arsenie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi! Amin.

Brașov, iunie 2007¹

¹ Această mărturie, foarte lungă, n-a apărut în paginile revistei *Lumea Credinței*, căreia i-a fost destinată, fiind singurul text inedit al volumului. Ea a fost însoțită de rugămintea: „Dacă cineva va publica aceste mărturisiri, îl rog să nu modifice nimic, iar numele meu să rămână anonim“. Autoarea și-a lăsat însă la Redacție numele, adresa și numărul de telefon. (Nota Ed.)

UN POPAS MINUNAT LA MORMÂNTUL PĂRINTELUI ARSENIE

Ce ne purta în vara celui an în lumea de basm a Țării Hațegului pe mine, pe soție și pe micuța noastră Irina, care avea pe-atunci abia 4 anișori? Ceva tainic ne îndemnase să plecăm la drum, un dor nespus de părintele nostru drag, care zvâcnea cald în piept la fiecare bătaie a inimii și ne umplea de bucurie. Nu ne făcusem prea multe planuri de pelerinaj și ne-am trezit în drum spre Aiud. Ne-am închinat mărturisitorilor noștri și am plecat mai departe, privind îndelung spre Galda, unde știam că fusese colonia de muncă a tinerilor Valeriu Gafencu, Ioan Ianolide, Virgil Maxim, Costică Dumitrescu sau Anghel Papacioc. Mergeam spre Mănăstirea Prislop, pe care ne-o imaginam din spusele altor pelerini, purtând în tot acest timp discuții de o nespusă blândețe, ca și cum am fi făcut repetiție pentru o rugăciune aproape cu totul necunoscută...

Torida noastră Brăilă era departe ca-ntr-un vis aproape imposibil de reconstituit, iar noi re-memorăm întâmplări cu Părintele Arsenie: „Mai ții minte când am fost la chilia săpată-n stâncă a părintelui? N-o luasem pe Irina atunci. Avea doar un an... Cum am urcat pe poteca aceea, numai noi știm. La jumătatea drumului am vrut să mă întorc, dar mi-a fost teamă ca nu cumva să-l supăr pe părintele. La coborâre, doar cu rugăciune am ajuns jos teferi. Ne țineam de mână, dar mai mult

ne ținea părintele, îți dai seama, o simplă amețeală și nu știu ce s-ar fi întâmplat...”.

Rugăciunea de la peșteră se împlinea la o lună și ceva după și aducea multă, multă lumină și împăcare. Povesteam tuturor cum un fost colonel de armată ne luase cu mașina din sat și, în timp ce mergeam spre Mănăstirea Sâmbăta, ne arăta o fotografie veche a Părintelui Arsenie pe care o ținea la piept, desenând în cuvinte simple chipul dogoritor al unui sfânt. Erau câțiva ani de când lua apă doar de la izvorul din pădure, iar atunci tot într-acolo se îndrepta. Simțisem pentru prima dată cum călcăm cu pași mici și nevrednici pe urmele marelui duhovnic al Ardealului, căci și mai apoi, în mănăstire, aveam să întâlnim la tot pasul detalii a căror istorie reflecta firesc câte o bucățică de cer.

„Dar atunci când ploua și am găsit umbrela în fața magazinului Unirea? Era jos, deschisă, și parcă nimeni nu o vedea, deși mi se părea că priveau toți spre ea! Se anunța o zi mohorâtă de toamnă, iar eu venisem în București total nepregătit pentru o astfel de vreme. Oamenii stăteau ciucur la adăpost, iar eu am trecut prin fața lor și am luat-o, fiindcă eram convins că pentru mine este acolo pusă. Și nici măcar nu știusem să mă rog Părintelui Arsenie! Mă bâlbâisem de-a dreptul! Să știi că am tremurat când am luat umbrela, dar o bucurie fără margini m-a invadat aproape imediat și mă îndemna când să alerg, când să mă-nvârt cu ea pe stradă, ceea ce

făcea din mine un autentic nebun cu barbă, în urma căruia oamenii se opreau și se uitau curioși...”

Umbrela avea să rămână în trenul de București Nord – Galați ca din întâmplare, dar povestea ei va trece ca un gând frumos de la unul la altul: duhovnic, soție, nași, părinți, prieteni.

În vara anului 2010, treceam cu aceeași mașină încărcată de ani și de praf pe drumul ce duce de la Hațeg la Prislop și, în amurgul vălurit al zilei, am îngânat toți trei condacul Preacuratei și apoi ne-am dus cu gândul la ceea ce simțisem atunci, în iulie 2009: „Ții minte când am venit anul trecut aici pentru prima dată și te-ai rugat la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului să ne poată duce mașina înapoi acasă? Nu era așa târziu ca acum. Era o după-amiază însorită și cimitirul mi s-a părut, așa neîngrădit cum era, o poezie închinată lui Dumnezeu. Abia atunci am început să înțeleg de ce moartea nu le pare înspăimântătoare unora și că putea fi multă odihnă în retragerea, hotărâtă de Proniatorul, a omului de pe scena agitată a vieții. Crucile simple aliniate pe costișa aceea stăteau ca niște obloane ale veșniciei într-un inefabil surâs. Poate că n-am înțeles nimic din viața aceasta, mi-am zis atunci, poate că însăși succesiunea evenimentelor are nevoie de o cheie care să deschidă o perspectivă lumii, un criteriu de definire a inimii cu toate țâșnirile sale, cu toate nuanțele de dragoste și de curaj. Și tu, și eu, și oricine altcineva putem fi

o descoperire de o clipă pe care o primim în dar de la Bunul nostru Domn Iisus Hristos“.

De data aceasta mila lui Dumnezeu ajungea iarăși la noi prin mijlocirea plăcutului Său Arsenie. Pe-atunci timpul parcă nu venea așa tăvălug asupra noastră, iar suișul pe Cărarea Împărăției nu se făcea chiar așa pieptiș. Încă trăiam o vârstă a copilăriei duhovnicești, iar micile noastre neglijențe și neascultări treceau aproape neobservate. Îl pândeam pe Dumnezeu ca să-I cerem tot felul de nimicuri, de care nici măcar nu eram mulțumiți atunci când le primeam, căci devenisem din ce în ce mai mofturoși. Abia acum vin spre noi imaginile unei lumi minunate, abandonate fără pic de simțire în cufărul nou și bine ferecat al renunțărilor de atunci și de fiecare zi la pronia lui Dumnezeu. Intuiția că orice ezitare este în final o cădere și că grav nu e doar păcatul, ci nehotărârea însăși, am avut-o târziu, după ce am construit cu multă migală un univers fals, cu argumente ciudate, sfârâncioase, în care credeam necondiționat, deși evidentă era doar prăbușirea frecventă a coloanelor și a suporturilor ce se măcinau parcă de la sine. Am încercat un scurt-metraj fără rugăciune și am eșuat. Costurile acestei rătăcirii aveau să fie evaluate scump, dar răscumpărarea inimilor făcută întru lumina cea neînserată a Învierii ne va fi fost o dulce promisiune, dar și un reper vital pentru situarea corectă și mântuitoare în istoria anevoioasă de azi.

„Irina s-a rugat la mormântul părintelui, nu-i așa, căci ne pusesem nădejdea în nevinovăția anișorilor ei, iar noi am stat mai deoparte. Ne-am apropiat, în cele din urmă, și i-am mulțumit pentru că ne aflam acolo, că dorul nostru își aflase astâmpărul. Când ne-am așezat pe băncuță, o femeie s-a agățat deznădăjduită de gâtul crucii și a plâns în hohote. N-am să uit vreodată zbuciumul ei. Mi-am zis că o astfel de rugăciune nu are cum să nu fie ascultată de părintele și m-am simțit brusc elevă într-o bancă a școlii, la lecția de rugăciune din adâncul inimii. Imaginea acelei femei îmi descoperise un grad înspăimântător de proprie neimplicare și pe cât mă forțam să nu văd, îmi dădea fiori convenționalitatea propriilor gânduri și trăiri. Țipătul acela interior, zbaterea aceea neomenească, prăbușirea de la ceea ce crezi că ești, sau de la ceea ce cred ceilalți despre tine, la țărâna reavănă din care ieșea piciorul crucii părintelui, au aprins în mine o lumină care m-a uluit și m-a făcut să plâng încetișor. Simțeam în chip tainic prezența părintelui nostru drag, mângâierile lui duhovnicești, când m-am întors spre tine și te-am văzut cu Irina de mână, făcându-mi semn să mergem. În clipa în care am pășit printre brazi, prin poarta aceea închipuită, ținându-ne de mână, un puternic miros de sfințenie m-a cuprins. Mergeam spre peștera Sfântului Ioan de la Prislop în tăcere, uluită. Aș fi vrut poate să-ți vorbesc, dar mă copleșise minunea

și nu reușeam decât să-mi înfășor privirea pe trunchiurile drepte și înalte ale brazilor ce se înfingeau hotărâți în cer. Pășeai alături de mine și nu spuneai nimic. Abia am reușit să te întreb dacă ai simțit mirosul de mir care ne-a învăluit atâta timp și trăsăturile tale au prins dintr-odată viață. Cum ai putut să crezi că a fost parfumul florilor, când nici o floare din lume nu răspândește o astfel de mireasmă? Și cum ai putut bănuî măcar că cineva a turnat mir pe undeva prin preajma mormântului, când nici un mir omenesc nu se poate asemăna cu ceea ce am simțit noi? Știu, ai crezut și tu, dar te-ai temut ca nu cumva să te bucuri mai înainte de a verifica. Într-un fel, te-ai temut de o posibilă deziluzie, iar în altul, n-ai văzut în tine vrednicie pentru o așa întâmplare. Eu am primit totul firește, deși mă simțeam de tot nevrednică, și priveam cum te învărteai peste tot și miroseai zadarnic printre flori. O bucurie nespusă sălășluia în mine, căci știam că din boarea florilor nu a ieșit încă o astfel de mângâiere duhovnicească. Ba încă ai întrebat-o pe maica ce îngrijea prin cimitir dacă nu cumva cineva a pus mir la mormântul părintelui, iar ea ți-a răspuns că n-au făcut niciodată așa ceva și nici pelerinilor nu le-a îngăduit. Te-am ascultat apoi încă o dată cum povesteai transfigurat în fața ei ce ni se întâmplase, iar ea ne-a privit blând pe amândoi și ne-a spus că o așa întâmplare minunată e un dar al Părintelui Arsenie“.

Cu multă binecuvântare și bucurie în suflet am plecat din poienița înconjurată de păduri a Prislopului, în care părintele nostru drag ne așteptase cu brațele deschise. Acasă aveam să povestim cele minunate întâmplări în fața unui auditoriu numeros și să deschidem prin asta inima unui om care a vorbit simplu despre garoafa cumpărată și dusă cu evlavie la mormântul mărturisitorului Ioan Ianolide de la Mănăstirea Cernica, fiind imediat învăluit într-o minunată mireasmă. Doar câțiva dintre cei ce erau în preajma lui simțiseră darul plăcutului lui Dumnezeu...

Sergiu Valentin CIOCÂRLAN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credenței* din martie 2011, pp. 36-39. (Nota Ed.)

ÎNTÂMPLĂRI MINUNATE LA MORMÂNTUL PĂRINTELUI ARSENIE

Părintele Arsenie Boca (pe numele mirenesc: Zian-Vălean Boca) s-a strămutat la cele veșnice pe 28 noiembrie, la Sinaia, iar pe 4 decembrie 1989 a fost înmormântat la Prislop, în locul de el însuși ales din vreme. Faptele pe care le-a făcut în viață au fost în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor. Evlavia populară l-a considerat prooroc și sfânt încă din timpul vieții, dar această percepție este confirmată și întărită și de multe întâmplări minunate de după sfârșitul vieții sale pământești. (*Gh. I. D.-S.*)

Multe minuni și întâmplări au loc și în zilele noastre la mormântul Părintelui Arsenie, la Prislop. Iată doar trei dintre ele, care mi s-au întâmplat chiar mie:

1) Am mers la Mănăstirea Prislop la mijlocul săptămânii, când sunt vizitatori mai puțini. Am intrat în Biserică pentru rugăciune, după care am mers la mormântul Preacuviosului Părinte Arsenie Boca. Nu era nimeni. Am stat la picioarele părintelui, pentru a-l avea în fața mea, și m-am rugat mult la el, pentru a mă ajuta în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Nu știu cât am stat. În acel moment, pentru mine, a dispărut noțiunea de timp, dar când să plec m-a invadat în suflet o

liniște pe care nu o mai cunoscusem până atunci. După ce am plecat (nu făcusem decât vreo 25-30 de pași), am auzit o voce care venea dinspre mormântul părintelui: „Pleci și nu-mi spui nimic?“. M-am întors, am mers lângă mormânt și, rușinat, i-am spus părintelui să mă ierte că, la plecare, am uitat să-i mulțumesc și nu i-am spus: „La revedere“. Și i-am mai spus că o să mai trec eu pe la el.

2) La revenirea mea la mormântul părintelui, m-am postat, ca de obicei, la picioarele sale. M-am rugat mult. Aceeași liniște nemaiîntâlnită m-a cuprins. De data aceasta, la plecare, am mulțumit și am spus: „La revedere“. După aproximativ 10 pași, am simțit ca și cum mi-ar fi pus cineva, prietenește, o mână pe umărul drept, iar în stânga prezența unei persoane. A fost acel gest pe care îl fac de obicei oamenii de la țară când însoțesc la plecare pe cineva apropiat până în drum. Mă uit în stânga și nu văd pe nimeni, dar am conștientizat prezența părintelui, care mi-a zâmbit și care avea multă bucurie în privire. Fără să-mi propun să-mi continui drumul, o forță necunoscută până atunci m-a întors pe direcția de plecare. Eu aș fi vrut să mai rămân lângă Preacuviosul...

3) Într-o altă zi, mergând la Mănăstirea Prislop, a trebuit ca de la Subcetate până la Prislop să folosesc vreo patru „ocazii“. Ajuns la Silvașu de Jos, timp de o oră nu m-a luat nici o mașină. Se înserase, iar eu îmi pierdusem răbdarea. Atunci, m-am

rugat la Preacuviosul Arsenie să-mi mijlocească rugăciunea la Dumnezeu pentru a putea ajunge la el. Din acel moment nu au trecut 10 minute, că a și venit în viteză o mașină, a trecut de mine și după 25-30 de metri a oprit. Coboară din mașină un bărbat și mă întreabă dacă merg la Mănăstirea Prislop. Confirmându-i, mă invită în mașină și mă duce până în curtea mănăstirii: era chiar șoferul care lucrează la Mănăstirea Prislop!

Toate acestea mă fac, gândindu-mă la dragostea aceea cu totul neobișnuită și de mulți neînțeleasă care umplea întreg sufletul Părintelui Arsenie Boca, și pe care el o revărsa din belșug asupra tuturor celor ce veneau la el, să-mi pot explica de ce și după ferici-
cita lui trecere la Domnul el n-a încetat niciodată a da tuturor celor ce aleargă cu credință la mijlocirea rugăciunilor lui tot felul de vindecări și faceri de bine minunate. El continuă astfel și după moarte, cu voia lui Dumnezeu, să arate lumii același ajutor și aceeași nespusă dragoste ca și în timpul vieții.

Prof. Gh. I. DRĂGHICI-SLĂVUȚESCU¹
(Uricani, jud. Hunedoara)

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din mai 2008, pp. 16-17.
(Nota Ed.)

ALTE MĂRTURII DESPRE PĂRINTELE ARSENIE

Părintele Arsenie Boca, prigonit până la moarte după instaurarea regimului comunist, a fost un teolog excepțional, cu o intuiție profundă, și a tâlcuit multe texte scripturistice ca nimeni altul. A săvârșit și săvârșește minuni în continuare pentru cei credincioși și face ucenici chiar și dintre cei care nu l-au văzut niciodată – așa cum de altfel sunt și eu. Am fost la mormântul său, despre care mi-a vorbit o vecină iubitoare de Dumnezeu, și de atunci simt protecția tainică a părintelui și felurite îndemnuri din partea sa, sub diferite forme (o voce a sa în „urechea” interioară, sau o presiune energetică protectoare, sau călăuzitoare spre un țel). Despre toate astea am mai scris în presa locală și în revista *Lumea Credinței*. Acum cer îngăduința să vă descriu alte câteva întâmplări, care s-au petrecut pe drumul către Prislop, la Părintele Arsenie Boca, dar și în alte împrejurări. (Gh. I. D.-S.)

Porumbeii de peste Hațeg

Într-una dintre dimineți am auzit vocea părintelui în „urechea” mea interioară: „Să vii pe la mine!”. În duminica ce a urmat, ținând seama de îndemnul părintelui, am plecat la Prislop.

Ajungând în jurul orei 8:00 în Hațeg, m-am așezat pe o bancă și mă amuzam privind niște vrăbiiuțe care ciripeau vesel, mergând sprinten în jurul meu,

dorind parcă să-mi atragă cu tot dinadinsul atenția. Pesemne că erau obișnuite să li se dea câte ceva de mâncare... Am mers la alimentară și am cumpărat o pâine feliată, după care m-am întors în părculeț și am oferit-o vrăbiuțelor. Bucuria lor mi s-a transmis și mie!

În această stare sufletească, m-am gândit la Părintele Arsenie Boca și am privit cerul, care era de un albastru-luminos, bătând spre alb. Străveziu! Deodată, chiar din direcția Prislopului, au apărut mii de porumbei care se întreceau în zbor! Treceau unul pe lângă altul, se ridicau în înaltul cerului, după care veneau în picaj, apoi se intersectau în mare viteză, fără să se lovească. Era ceva asemănător mitingurilor aviatice...

Fiind fascinat de cele văzute, am întrebat: „Părinte Arsenie, tu mi-ai trimis acești porumbei într-o întâmplare?”. Am coborât puțin privirea, după care am ridicat-o din nou spre cer. Nu mai erau porumbeii! Cred că Părintele Arsenie mi-a răspuns în felul său. Se știe că el vorbea cu păsările și cu animalele pădurii, care îi respectau cu sfințenie porunca...

Am fost salvat de Părintele Arsenie de la un groaznic accident

Era seară. Zăpada acoperise carosabilul destul de mult, dar încă se putea circula bine. Mergeam către casă și, la un moment dat, aud un zgomot foarte

puternic lângă mine, undeva în spatele meu. Mă întorc instantaneu și văd o mașină Mercedes foarte puternică intrând pe lângă bordură în spațiul de parcare și lovind o mașină Dacia Logan aflată acolo. Roțile Mercedesului erau abătute de la direcția inițială spre carosabil și pe ele erau două brațe ale unui om care avea picioarele foarte puternice. Cu forța sa, acest om a deviat mașina, ferindu-mă de un accident groaznic. În acest om l-am recunoscut pe Părintele Arsenie, care răspândea în jurul său un fel de energie încurajatoare.

În acel moment erau prezente și alte persoane, care au văzut mașina cum venea de pe celălalt sens, pe direcția mea, în mare viteză. Și au văzut cum instantaneu roțile din față și-au schimbat sensul de rulare, ștergând practic bordura!

Trebuie să spun că înainte de producerea acestei întâmplări, instantaneu, intrasem în sufletească legătură cu Părintele Arsenie, ca în rugăciune...

Părintele Arsenie mi-a vorbit în mai multe rânduri

Într-o dimineață a anului 2009, în luna august, părintele mi-a vorbit cu o voce îndemnătoare: „Tu să vii pe la mine peste trei ani, iar dacă nu (în sensul că dacă nu merg), precis o faci peste cinci ani“. Nu mi-a spus în ce timp să merg. „Peste trei ani“ înseamnă în 2012, iar dacă nu merg atunci, să nu uit

îndemnului părintelui ca în 2014 să îi fac o vizită... Cred că prin luna august, sau puțin mai târziu, în luna septembrie, de ziua sa de naștere.

Cu altă ocazie, tot într-o dimineață, părintele mi-a spus: „Mai ocupă-te și de tine!“. Eu, în calitate de cadru didactic, m-am obișnuit să mă implic până la rezolvarea totală a neîmplinirilor elevilor mei, adeseori uitând, într-adevăr, de mine...

Tot așa, cu o altă ocazie, când scriam un articol despre Părintele Arsenie pentru presa locală (trebuie să spun că am scris zeci de articole în acest sens), în care scoteam în evidență faptul că a fost un om cu pătrundere deosebită și un preot foarte rugător, care s-a impus în conștiința oamenilor prin viața sa personală și prin ceea ce a făcut pentru alții, mi-a spus deodată: „Hai, măi, nici așa!“. Intonația acelei voci tainice – dar totuși atât de reale – era ca a omului căruia nu-i plac laudele în exces.

Într-adevăr, Părintele Arsenie Boca, prin trăirea și puterea pe care le-a avut, și pe care le-a manifestat nu o dată față de credincioși care i-au cerut ajutorul, prin rugăciune către Dumnezeu, în diferitele lor necazuri, s-a impus de la sine ca un sfânt în conștiința multora.

Prof. Gh. I. DRĂGHICI-SLĂVUȚESCU¹

(Uricani, jud. Hunedoara)

¹ Textul a apărut în *Lumea Credenței* din aprilie 2011, pp. 48-51. (Nota Ed.)

III

SCRISUL ȘI PICTURA PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

MAICA CELESTINA DE LA PRISLOP SAU POVESTEA UNUI MANUSCRIS

În cele de urmează ni se spune înduioșătoarea poveste a caietului cu însemnări din cuvintele Părintelui Arsenie Boca păstrat cu evlavie și încredințat spre publicare de către Maica Celestina de la Prislop (cuvintele datează dinspre sfârșitul anilor '40 și începutul anilor '50, iar multe dintre ele se regăsesc, ca atare sau dezvoltate de autor în anii următori, și în alte volume ale sale publicate postum). Importanța caietului e că ne poate ajuta, nu o dată, să vedem mai bine calea seminței către rodul împlinit, drept care a și primit titlul editorial de *Semințe duhovnicești*. Cei mai puțin dedați cu tomurile masive pot ajunge prin el la esența învățăturii și experienței arseniene pe o cale mai modestă și mai accesibilă. E darul evlaviei Maicii Celestina pentru „sfântul Ardealului”. (R. C.)

Un înger (Angelica) celest (Celestina)...

De foarte tânără a venit la mănăstire Maica Celestina... Gorjeancă fiind, părinții au dat-o la seminarul de fete de la Mănăstirea Bistrița de Oltenia, unde învăța și se ruga dimpreună cu alte 800 (opt sute!) de fete rămase orfane după cel de-al doilea război mondial. Fiind vremuri tulburi în anii '45, și pentru ca noua stăpânire să nu închiadă și Mănăstirea Hurezi, Patriarhia a luat decizia de a le muta pe tinerele fete de la Viforâta și Bistrița la ctitoria brâncovenească. A ajuns astfel acolo și

Angela – viitoarea Maică Celestina. Tatăl ei venea la ea încărcat cu bunătăți în Postul Crăciunului, iar mama de Florii. În 1946, Angela a rugat-o pe mama ei să facă într-un fel și să vină la mănăstire și în Vinerea Mare, fiindcă urma să fie tunsă monahie. Buna ei mamă a făcut cum a putut și s-a întors să verse lacrimi când fata ei își rostea lepădările. Deși era ultimul lor reazim la bătrânețe, părinții i-au dat binecuvântare să se călugărească, pentru că acesta fusese și sfatul Părintelui Arsenie Boca.

Sub îndrumarea Părintelui Arsenie

Cu ceva timp înainte, fetele de la mănăstire, auzind de harismele cuviosului, au făcut cerere cu toatele, rugând să vină Avva Arsenie să le spovedească și să le povățuiască. Și astfel, tinerei seminariste i-a spus să nu mai plece de acolo, că „în mănăstire va fi *viața* ei“. „Avea darul înainte-vederii“ – își aduce aminte, cu mult fior, maica; „mi-a dezvelit mie un păcat pe care-l făcusem pe când eram copilă și nu știam că greșisem la vremea aceea! Era un sfânt Părintele Arsenie: în toți anii în care am stat în preajma lui, eu nu l-am auzit niciodată să spună o vorbă de prisos! Nu vorbea decât ce trebuia. Nici un cuvânt în plus! Și știa ce aveam pe suflet fiecare!“.

Chipul Maicii Celestina se schimbă subit când își aduce aminte de „sfântul Ardealului“: ochii

privesc departe și un surâs îi înseninează fața. Ca și cum nu ar putea vorbi despre el fără să-l vadă...

„Și am rămas acolo la mănăstire, neștiind că, făcând ascultare, Dumnezeu va rândui să ajung peste trei ani în preajma lui. Am făcut o școală de contabilitate după seminar, că așa erau timpurile, ne obligau la o meserie. Pe când a ajuns părintele la Prislop, în 1949, și a strâns o obște de maici pe lângă mama Zamfira, a fost nevoie și de o contabilă la mănăstire. După câteva bilanțuri, am rămas aici, în Țara Hațegului, să-l ajut pe părintele în scriptele economice“.

Vremuri de prigoană

Din vremea aceea am început să notăm pe „vocabulare – și eu, și maicile – toate predicile și cuvântările Părintelui Arsenie. Până într-o zi din Săptămâna Mare, miercuria era, sunt sigură, pentru că în Joia Mare părintele a ieșit din altar și, în fața iconostasului, ne-a citit hârtia pe care o primise cu o zi înainte: trebuia să părăsească mănăstirea în 48 de ore, fiindcă era un element dăunător vieții monahale de la Prislop! Să nu poată face nici măcar Paștile cu noi! Ce câini! Degeaba s-a dus Maica Zamfira la Episcopia Aradului: nu se mai putea face nimic!

Însă Dumnezeu și părintele n-au voit aceasta și, pe când ne tânguiam noi, a venit în grabă o maică

să ne spună că avva a căzut de pe o scară și și-a rupt câteva coaste! Voia Domnului, voia părintelui! A mai rămas astfel cu noi avva încă două săptămâni, până când au venit câțiva indivizi îmbrăcați la costume, cu o căruță, să-l ia. Nu erau atâtea mașini în '52 ca acum: stătea unul în căruță, pe o scândură în față, pe urmă părintele pe a doua și un altul în spatele lui.

Mie mi-a dat toate actele contabile și m-a rugat să le pun la punct în două zile, pentru că vor veni în control... Și au venit! Chiar după două zile! Spuneau că *ne-au furat salariile* și eu asta n-am putut răbda, așa că le-am spus că doar cei șase stâlpi ai iconostasului costaseră 30.000 lei (suma totală imputată), cât reprezentau salariile noastre toate, cât despre restul... ce să mai vorbim! Pe urmă n-a mai durat mult și ne-au împrăștiat pe toate. Însă a rânduit bunul Dumnezeu ca tot aici, lângă părintele nostru, să trăiesc și în ziua de astăzi“.

Un caiet păzit cu evlavie

Si trăiește și se roagă Maica Celestina, de peste 63 de ani în monahism, anii ei de la naștere fiind puțin trecuți de 80. A avut și are mare evlavie la Avva Arsenie Boca, căruia i-a transcris toate predicile pe care le-a auzit ea și, mai apoi, în zilele de restriște, s-a îngrijit să nu se piardă nici un cuvânt de-al părintelui, dactilografiind toate însemnările din vocabularele de la Prislop.

A venit însă la Prislop, acum mulți ani, un om care avea mare evlavie la Părintele Arsenie, pentru că de dincolo de mormânt reușise să-l ajute în omorârea unor patimi. Și netrecându-i dorul după sfântul Ardealului, i l-a mai ostit chiar Maica Celestina, care, văzându-i râvna, i-a dăruit o copie a manuscrisului.

Au trecut alți ani și pentru Nicolae Burdea cuvintele Părintelui Arsenie au devenit litere de lege în viață, iar Prislopul, a doua casă. A citit cu neșaiu și *Cărarea Împărăției*, și celelalte cărți care au apărut în anii din urmă. Pe urmă s-a gândit că, dacă tot are rostiri ale starețului de la Prislop notate cu grijă la vremea lor, de ce să le țină doar pentru el și Maica Celestina? Așa că a întrebat-o mai întâi pe maica dacă e bine să facă publice acele cuvinte ale Părintelui Arsenie, iar mai apoi a cerut binecuvântare și de la Maica Pavelida, Stareța Mănăstirii Prislop (la care îl trimisese „autoarea” manuscrisului după încuviințare). Și așa, fiind de bună seamă și voia cuviosului Părinte Arsenie, manuscrisul a luat calea spre *Lumea Credinței*, revista la care Nicolae era abonat de câțiva ani buni...

George CRASNEAN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din iunie 2009, pp. 34-36, și, concomitent, ca prefață a volumului *Semințe duhovnicești. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca*, Editura „Lumea Credinței”, București, 2009, pp. 5-8. (Nota Ed.)

PĂRINTELE ARSENIE ÎN LIMBA MAGHIARĂ

Fie că te afli la Zalău ori în Covasna – întâlnești adesea mulți reformați și catolici maghiari în unele biserici ortodoxe, mai ales la slujba Sfântului Maslu. Harul lucrează în Biserica Ortodoxă în deplinătatea lui.

Doamna Csilla Gyöngyvér [prin căsătorie: Florescu], născută într-o familie de intelectuali din Tg. Mureș, și-a făcut studiile la Universitatea din Brașov. Prin căsătorie a ajuns tocmai la Caransebeș. Nu ar fi avut nici un motiv să devină ortodoxă. Își aduce aminte și astăzi, cu tristețe, cum, la cununie, în 1987, într-un sat din Oltenia, preotul nici măcar nu a întrebat-o de ce nu-și face semnul crucii. Pe podeaua bisericii erau mulțime de coji de semințe de floarea-soarelui...

Trecând 9 ani de la căsătorie, întâlnește însă un duhovnic deosebit și începe să creadă că ortodoxia este calea pe care trebuie să o urmeze. În ziua praznicului Sfântului Dimitrie

Basarabov, în 1996, după studiul cu temeinicie al catehismului ortodox, aşază temelia mântuirii sale, prin Taina Botezului. Csilla a trăit săptămâni întregi după botez cu mintea şi cu sufletul în cer. „Îmi venea să spun tuturor că sunt ortodoxă, dar mi-am dat seama că nici românii ortodocşi nu apreciază acest fapt, darămite rudele mele!“. Cititul şi rugăciunea îi astâmpărau foamea duhovnicească. Csilla ajunge la moaştele mai multor sfinţi şi-l întâlneşte chiar şi pe Părintele Cleopa.

În urmă cu doi ani [în 2004], după o discuţie cu rudele din Ungaria, i-a încolţit în minte gândul de a traduce în limba maghiară scrieri ortodoxe: „Mă frământa ideea că nu sunt cărţi în limba maghiară din care cu adevărat să se poată folosi spre mântuire maghiarii. Gândul nu-mi dădea deloc pace, deşi ştiam că nu sunt vrednică de o asemenea răspundere“ – povesteşte cu emoţie.

Dânsa crede că totul a pornit de la un pelerinaj făcut la Mănăstirea Prislop, la mormântul Părintelui Arsenie Boca, pe 28 iulie 2002, împreună cu soţul şi cei trei copii ai lor. „Când m-am pus în genunchi, la mormânt, aveam un sentiment deosebit, de parcă acel om din mormânt era cineva foarte apropiat... Mergând la duhovnic, i-am propus să traduc în limba

maghiară pe Părintele Arsenie și pe Părintele Cleopa. S-a uitat la mine și mi-a spus: «Bine ales. Și eu aș fi făcut la fel!». *Olteanul* meu nu mai înțelegea nimic“.

Traducerea în sine i-a creat multe probleme. În limba maghiară uneori nu găsea echivalente pentru anumiți termeni ortodocși. Csilla s-a adresat către P. S. Sofronie de Gyula și către Protosinghelul Calinic. A fost ajutată foarte mult și de P. S. Daniel Partoșanul. La Tg. Mureș, prin intermediul Părintelui Negruțiu, a aflat apoi un bun redactor de carte pentru limba maghiară, în persoana d-rei Annamaria Abodi, o tânără convertită în urmă cu un an la ortodoxie, tot din convingere profundă, aparținând unei familii de protestanți cu mulți preoți.

Csilla a tradus până în prezent: *Mărgăritare duhovnicești* și *Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină*, iar *Cărarea Împărăției* este pe terminate. Toate cele trei cărți vor vedea cât de curând lumina tiparului¹. „În timp ce traduc, mă folo-

¹ Traducerile respective (tipărite între timp) – *A házasság felemelése a Szentség magasztára. Lelki útmutató* (Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină. Îndrumător duhovnicesc); *Lelki Gyöngyszemek* (Mărgăritare duhovnicești); *A Mennyország ösvénye* (Cărarea Împărăției) – se pot procura fie de la autoarea traducerii (prin adresa e-mail: florescu_csilla41@yahoo.com și telefon: +40-742/025-995 sau +40-255/514-993), fie de la Editura Agaton (prin adresa e-mail: cartea.ortodoxa@gmail.com și telefon: +40-740/798-366 sau +40-268/211-290). (Nota Ed.)

sesc eu însămi, însă mă gândesc mereu la rudele, cunoștințele și la posibilia cititori maghiari, preocupați de mântuirea lor“.

Csilla merge de câteva ori pe an la Prislop. Într-o dimineață, după un vis, s-a trezit cu perna udă de lacrimi și s-a apucat îndată de tradus. „Părintele Arsenie și Părintele Cleopa sunt vii, asemenea tuturor sfinților... Nu știu dacă înțelegeți...”

Gheorghiță CIOCIOI¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din august 2006, p. 56.
(Nota Ed.)

DRUMUL SPRE DRĂGĂNESCU: O INIȚIERE ÎN SUFLETUL ROMÂNESC

Drăgănescu este o mică localitate din județul Giurgiu, situată între Mihăilești și Buturugeni (punct de reper: barajul de pe Râul Argeș), la doar 28 kilometri distanță de București. Până mai deunăzi era aproape complet izolată din pricina drumului presărat la tot pasul cu imprevizibile gropi și denivelări. Dar acum lucrurile au început să se schimbe. O fermă avicolă din apropiere a beneficiat de fonduri europene substanțiale (4.000.000 Euro), ocazie cu care s-a trecut la refacerea drumului spre Drăgănescu (denumire oficială: Drumul Județean 412 A). Imprevizibilul s-a produs, iar drumul pare să întrecă orice așteptări... Drăgănescu însă nu e doar un punct oarecare pe o hartă a României în tranziție. Aici a locuit și lucrat – cu întreruperi – vreme de 20 de ani (1969-1989) marele duhovnic Arsenie Boca.

O dată cu îndepărtarea sa de la Mănăstirea Prislop (1959), după o scurtă (dar semnificativă) contribuție la pictura Bisericii Sfântul Elefterie Nou (1959-1960) și încă aproape un deceniu de activitate (1960-1968) la Atelierele Patriarhiei situate în incinta Bisericii Schitul Maicilor din București, Părintele Arsenie Boca ajunge la Drăgănescu – prin osârdia Maicii Zamfira, stareța Mănăstirii Prislop (1950-1959, respectiv 1976-2005) – înscriind numele acestui loc în traiectoria destinului său. Astfel, Drăgănescu devine *un popas duhovnicesc* necesar

pentru cine vrea să înțeleagă biografia Părintelui Arsenie.

Este un paradox faptul că o personalitate uriașă ca Părintele Arsenie a ajuns într-o localitate atât de smerită ca Drăgănescu. Acest lucru numai, și ar trebui să ne dea de gândit. E ceea ce face din Drăgănescu un loc al contrastelor. Pentru cine nu a avut curiozitatea (sau privilegiul) de a ajunge la Drăgănescu, vom încerca o descriere a acestui drum-pelerinaj. Am putea spune că drumul spre Drăgănescu este *o inițiere în sufletul românesc*. E vorba însă de un suflet românesc *pustiit* de ateismul ultimei jumătăți de veac și de indiferența (la fel de „pustiitoare”) a ultimelor decenii...

De la ieșirea din Mihăilești până la Drăgănescu sunt 5 kilometri. Acești kilometri pot fi parcurși în mai multe feluri. Drumul refăcut pare mai accesibil, mai îmbietor. Și totuși... Mai există un „drum de acces” la Drăgănescu. La el m-am referit când am folosit expresia „inițiere în sufletul românesc”. E vorba mai degrabă despre o căărăuie (numită ironic „Autostrada Soarelui”) care merge oarecum paralel cu drumul refăcut și totuși la o distanță care îngăduie deopotrivă solitudinea și reflecția. Cărăruia face o „bucă” prin câmp, intersectându-se cu drumul asfaltat în două puncte: la ieșirea din Mihăilești, respectiv la intrarea în Drăgănescu. Acest itinerariu între două puncte reprezintă o „aventură” prin sufletul românesc. La fel ca în

celebrul film tarkovskian *Călăuza*, drumul devine (de la un punct încolo) o inițiere, o introspecție nelipsită de ispite și căderi...

Peisajul dezolant, abundă în elemente de decor bacovian. Stâlpi inutili străjuiesc drumul ca niște cruci risipite într-un cimitir. „Vegetația” pe care o întâlnești la tot pasul sunt măcăcinii. Iarba e contaminată și ea de o uscăciune deprimantă. Vântul bate uneori cu putere, stârnind mici „furtuni de praf”. Printre păsările care zboară în jur predomină corbii. Mi s-a întâmplat chiar să simt în aer „parfum de pene arse” (Bacovia)! Un stâlp stinger proiectat pe fundalul cerului cere parcă iertare, un altul exprimă dezolare, câteva ferme dezafectate se integrează perfect în peisaj, iar strada care încheie acest traseu (Strada Abatorului...) conduce evident către un abator de păsări! Drumul spre Drăgănescu i se prezintă pelerinului ca o „pustie” în toată regula, la capătul căreia poți ieși purificat sau înfrânt.

Dar, ca orice drum, și drumul spre Drăgănescu se justifică prin însăși „ținta” lui. Aici se află mica Biserică Drăgănescu ce transfigurează prin prezența ei întreaga atmosferă dezolantă de până acum. De fapt, imaginea bisericii constituie unicul reper *luminos* de-a lungul drumului. Pare, de la distanță, o biserică a unui alt „Bucur Ciobanul”, rătăcit pe meleaguri uitate...

O dată ajunși, schimbarea de peisaj e evidentă: brazii (aduși de Părintele Arsenie tocmai de la Sinaia), frumoasa troiță din curte, iarba neașteptat de verde, cerul senin, aerul tare, cimitirul îngrijit de alături, curățenia exemplară a locului, totul exprimă o bucurie și o bună așezare duhovnicească, de neuitat. Cine a parcurs *până la capăt* drumul spre Drăgănescu, va reveni cu siguranță!

Abia acum am înțeles că cei 5 kilometri și-au avut rostul lor „ascetic“, de pregătire pentru *marea* întâlnire cu „mica“ biserică de la Drăgănescu. Nici nu se putea concepe *altfel* întâlnirea cu locul în care Părintele Arsenie a realizat „cu atâta dragoste și trudă“ (pisania bisericii) pictura atât de *vizionară* a secolului trecut.

Drumul spre Drăgănescu e acum liber, ceea ce implică avantaje și riscuri. La Drăgănescu poți ajunge ca turist (direct cu mașina, pe drumul proaspăt turnat) sau ca pelerin (la ieșirea din Mihăilești, pe cărăruia de lângă lac). Sunt 5 kilometri prin sufletul românesc. O nevoință necesară oricui e dornic de *întâlnirea* cu pictura Părintelui Arsenie Boca. Drum bun!

Alexandru Valentin CRĂCIUN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din decembrie 2007, pp. 18-20. (Nota Ed.)

PRIVIREA VEȘNICIEI: PICTURA PĂRINTELUI ARSENIE

*„E un stil nou, o pictură nouă, după
viziunea nouă pe care o porți în suflet...”*

(Nichifor Crainic
către Părintele Arsenie)

Despre pictura Părintelui Arsenie Boca încă nu s-a vorbit destul. Numele părintelui e asociat mai ales cu volumul *Cărarea Împărăției*¹, o capodoperă a gândirii filocalice românești. Dar, așa cum observa Părintele Teofil Părăian², personalitatea complexă a Părintelui Arsenie nu se poate „reduce” la o singură carte, fie ea și remarcabilă. Pe lângă harisma de **văzător cu duhul** (atât de prețuită de ucenicii din Țara

¹ Editura Sfintei Episcopii Ortodoxe Române a Aradului, 2003, ed. a IV-a, îngrijită de Monahia Zamfira Constantinescu și de Pr. Simon Todoran.

² Cf. Părintele Teofil Părăian, *Amintiri despre duhovnicii pe care i-am cunoscut*, Editura Teognost, Cluj-Napoca, 2003, p. 148

Făgărașului)¹ și cea de **predicator**² și **scriitor fi-localic**, mai există o dimensiune a personalității sale care merită în egală măsură atenție: cea de **pictor bisericesc**³. Dacă misiunea pastorală a părintelui a fost asemănată cu aceea a unui profet „în duhul lui Ilie“ (P. S. Daniil de Vârșeț)⁴, același lucru se poate spune despre pictura sfinției sale: e o **pictură profetică**. Într-un remarcabil fragment de scrisoare⁵, marele teolog Nichifor Crainic elogia „noutatea stilului și a viziunii“ picturii de la Drăgănescu. De altfel, aprecieri precum „pictură transfigurată“ (Nichifor Crainic)⁶ sau „vizionară“ (Î. P. S. Laurențiu Streza)⁷ s-au făcut nu o dată despre pictura Părintelui Arsenie.

Tot ce știm **sigur** despre concepția Părintelui Arsenie referitor la pictură se află consemnat în „textul de la Sinaia“⁸, o retrospectivă extrem de concisă (dar și de bogată în considerații estetico-teologice) a activității sale de pictor. Inovațiile

¹ Vezi *Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca*, Editura Agaton, Făgăraș, 2004.

² Vezi volumul de predici scrise la Mănăstirea Prislop (1946-1950): *Cuvinte vii*, Deva, 2006.

³ Vezi *Biserica de la Drăgănescu – Capela Sixtină a Ortodoxiei românești*, Deva, 2005.

⁴ Cf. *Noi mărturii despre Părintele Arsenie Boca*, Editura Agaton, Făgăraș, 2005, p. 6.

⁵ Cf. *Cărarea Împărăției*, ed. cit., p. 331.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Cf. *Noi mărturii...*, ed. cit., pp. 49, 54.

⁸ Cf. *Biserica de la Drăgănescu...*, ed. cit., p. 15-19.

(mărturisite și asumate) aduse la Drăgănescu sunt: împărțirea pereților laterali în două registre tematice, unul superior, la scară mare, iar altul inferior, la scară mică (consecință: „sfinții sunt implicați într-o temă dramatică” – e anulat aspectul static al întregului ansamblu), tonalitatea foarte deschisă a culorilor, armoniile calde, desenul în alb (eliminarea negrului din contur și compoziție...), tehnica picturii în email, pe fond și liniatură de aur¹. Toate aceste procedee nu sunt inovații luate în parte, dar împreună produc un efect surprinzător și inconfundabil asupra privitorului.

Prima senzație pe care o încerci când intri la Drăgănescu este una de **imponderabilitate**. Gravitația e suspendată sau, dimpotrivă, „răsturnată”: ești absorbit în sus, spre înalt! Cum s-ar putea tâlcui **ineditul** acestui stil de pictură „în tempera” la care părintele a trudit „cu multă originalitate și documentație” (pisania bisericii)² vreme de peste 15 ani? **Fondul** este fără doar și poate ortodox („o smerită mărturisire ortodoxă de credință” – aceeași pisanie). Maniera de execuție, însă, lasă loc la interpretări din cele mai interesante. M-aș încumeta să ofer doar una, nu neapărat cea mai legitimă sau mai avizată. În

¹ *Ibid.*, pp. 18-19.

² *Ibid.*, p. 22.

„textul de la Sinaia“, există aluzii la istoria picturii occidentale (Renaștere, Romantism), la esteticieni ai artei (Hegel) sau la artiști consacrați (Da Vinci, Michelangelo). Îndrăznesc să cred că aceste aluzii nu sunt întâmplătoare. Conștient sau nu, părintele a realizat în pictura lui o sinteză „în duh ortodox“ a tradiției bizantine cu elemente ale tradiției apusene. Este „limita“ până la care Răsăritul ortodox poate ieși în întâmpinarea Apusului catolic și protestant. Dacă din pictura părintelui lipsește o anumită austeritate ascetică specific bizantină, din ea lipsește în egală măsură acea „materialitate“ (încărcătură cromatică) specific apuseană. Tocmai aceste „lipsuri“ fac posibilă o surprinzătoare sinteză.

Un exemplu foarte „concret“ îl găsim la Drăgănescu. În partea stângă a naosului, spre final, putem citi cuvintele: *Extra Ecclesia nulla salus* (Sf. Ciprian, *De unitate Ecclesiae*, cap. IV). Imediat jos sunt reprezentate bisericile Sf. Sofia din Constantinopol și Sf. Petru din Roma – împreună! Cele două biserici se alătură, formând un corp comun, iar în semicerc deasupra lor este scris: „Cred într-o **una** sfântă, sobornicească și apostolească Biserică“. Este un apel simbolic la unitatea de credință a Bisericii din timpul Sinoadelor Ecumenice. Iată un motiv în plus

pentru care pictura Părintelui Arsenie poate fi numită **profetică**¹...

Desigur, îmbinarea subtilă a tradiției bizantine cu elemente ale tradiției apusene poate lăsa loc la interpretări mai mult sau mai puțin legitime în raport cu ceea ce a dorit „cu adevărat” părintele să exprime prin pictura sa. Cert este că în cazul de față apelul la unitatea Bisericii este unul tulburător de actual. Într-o formulare memorabilă (consemnată de ucenicii din Țara Făgărașului), Părintele Arsenie ar fi spus că „Ortodoxia și Catolicismul sunt două strane ale aceleiași Biserici”². Cu mențiunea, poate, că Ortodoxia este strana „din dreapta”...

Să adăugăm că Biserica Drăgănescu nu este singura pictată de Părintele Arsenie, ci doar singura pictată **integral** de acesta. E interesant de știut că există în București câteva picturi și icoane ale părintelui. Biserica Sf. Elefterie Nou, de pildă, unde părintele a lucrat ca pictor secund în anii 1959-1960³, deține o superbă frescă a

¹ *Ibid.*, p. 176, P. S. Daniil de Vârșeț: „Învăluite de mâna Părintelui Arsenie în același nimb și aură într-o «perihoreză» ecumenică vizionară, ortodoxia și catolicismul, reprezentate simbolic de către cele două catedrale emblematice – Sf. Sofia din Constantinopol și Sf. Petru din Roma – vor ajunge într-un târziu din nou la «unirea ipostatică» a primului mileniu creștin, conform iconografiei de la Drăgănescu”.

² Cf. *Mărturii...*, ed. cit., p. 94.

³ Cf. *Căderea Împărăției*, ed. cit., în prefața Î. P. S. Nicolae Corneanu.

Maicii Domnului cu Pruncul în absida centrală a altarului. Realizată în timpul prigoanei comuniste (ultimul val de arestări începuse în 1958), fresca pare să înfățișeze un **Prunc Iisus îmbrăcat în zeghe de deținut** („În temniță am fost și ați venit la Mine” – *Matei* 25, 36), cu mâinile deschise iubitor și jertfelnic. Fapt cu totul remarcabil, „efectul de zeghe” este obținut prin dispunerea cutelor și a umbrelor. **Pruncul suferă alături de cei întemnițați pe nedrept**, ar putea fi „tâlcul” acestei tulburătoare scene (de a cărei singularitate în iconografia ortodoxă nu ne îndoim). E curios faptul că **nimeni nu a sesizat acest lucru până astăzi**. De parcă „ochii noștri au fost ținuți să vadă”...

Încă un amănunt tulburător: Părintele Arsenie a păstrat o minunată schiță în cărbune, care reprezintă **stadiul de proiect** al elaborării frescei. Diferențele sunt vizibile, dar ne semnificative. Se prea poate ca părintele să fi fost nevoit să-și „armonizeze” stilul cu ansamblul picturii murale din absida altarului, la care a lucrat împreună cu maestrul Vasile Rudeanu.

După mărturia Părintelui Teodor Bodogae¹, coleg de bancă al Părintelui Arsenie Boca în perioada studiilor sibiene (1929-1933), una din cele 25 de scene cu subiect istoric de la **Ateneul Român**

¹ Cf. „În amintirea Părintelui Arsenie”, în *Telegraful român*, nr. 2-4/1990, p. 4; vezi și *Noi mărturii...*, ed. cit., pp. 54-55.

a fost executată cu aportul Părintelui Arsenie, pe atunci elev al profesorului Costin Petrescu, autorul frescei de la Ateneu (1935-1937). Scena îl reprezintă pe Mihai Viteazul, intrând triumfal în Alba Iulia. Părintele Arsenie (Boca Zian) a făcut parte din ultima promoție a profesorului Petrescu, absolvind Academia de Arte Frumoase (secțiunea „Artă Decorativă”) cu calificativul „Foarte bine” (iulie 1938).

În sfârșit, o icoană la a cărei descoperire (pe care nu mă sfiesc s-o numesc miraculoasă) am luat parte eu însumi, se află expusă în naosul Bisericii Sf. Anton – „Curtea Veche”, cea mai veche ctitorie a orașului cu arhitectură originală. Este vorba de o icoană a Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași. Până mai deunăzi nu se știa cine a pictat-o. Dar Dumnezeu a descoperit acest lucru „la plinirea vremii”. Chiar înainte de Rusaliile acestui an, icoana a fost recunoscută (în virtutea asemănărilor izbitoare cu stilul picturii de la Drăgănescu) și expusă (după o curățare prealabilă) la loc de cinste în naosul bisericii. Icoana de la Sf. Anton constituie, poate, cea mai luminoasă reprezentare a Sfintei Parascheva pe care mi-a fost dat s-o întâlnesc.

Toți sfinții pictați de părintele au aceeași privire: te fixează în (și din) veșnicie. Privesc în tine, prin tine, dincolo de tine. Această

privire constituie pecetea inconfundabilă a picturii Părintelui Arsenie Boca. De fapt, aceeași privire o avea el însuși. Privea în tine, prin tine și dincolo de tine. Despre această privire mărturisesc toate fotografiile în care i s-a păstrat chipul. Despre această privire mărturisesc ucenicii lui, împreună cu toți sfinții pictați de dânsul – privirea veșniciei.

Alexandru Valentin CRĂCIUN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din septembrie 2007, pp. 9-13, însoțit de următorul *post-scriptum*: „Îmi exprim recunoștința față de Pr. Lucian de la Drăgănescu, Pr. Mihai Dragomir de la Sf. Elefterie Nou și Pr. Gheorghe Zaharia de la Sf. Anton, pentru sprijinul cald acordat în realizarea acestui articol. De asemenea, mulțumesc doamnei Elena Arnăuțoiu, de la Arhiva Universității Naționale de Artă, pentru bunăvoința cu care a venit în întâmpinarea cererilor mele”. (*Nota Ed.*)

ICOANA „IZVORULUI TĂMĂDUIRII“ ÎN VIZIUNEA PĂRINTELUI ARSENIE

Anii petrecuți de Părintele Arsenie Boca în București (1959-1968), sub supravegherea atentă a Securității, nu păreau a fi lăsat urme notabile. Contribuția părintelui la pictura Bisericii Sf. Elefterie-Nou a trecut (preț de aproape o jumătate de secol) aproape neobservată. În ce privește activitatea sfinției sale la atelierele Patriarhiei din incinta Bisericii Schitul Maicilor (demolate în 1982, cu ocazia lucrărilor de „sistematizare”), nu se știa mai nimic. Deși e cert că, în tot acest timp, Părintele Arsenie nu a stat degeaba! Dosarul întocmit de Securitate o atestă. Astfel, informatorii zeloși raportau: „Boca Arsenie este responsabilul atelierului de pictură și email de la Schitul Maicilor. Nu este numit șef de atelier oficial, *dar el face toate proiectele și desenele tuturor comenzilor cerute de instituție* [subl. mea]. Ca pregătire, Boca A[rsenie] este un desenator f[oaarte] bun, pictor și cunoscător al artei emailatului. Este un om priceput și bun organizator al muncii în atelier și de aceea este socotit ca un om de valoare în Patriarhie și după câte am văzut patriarhul [Justinian] îl apreciază foarte mult datorită talentului pe care-l are” (notă informativă din 15 aprilie 1966).

Urmele bucureștene ale Părintelui Arsenie

Din fericire, *mărturiile* lăsate de Părintele Arsenie Boca în București încep să iasă, una câte una, la iveală. Activitatea la Biserica Sf.

Elefterie-Nou e mai complexă decât s-a crezut, iar proiectul care a stat la baza realizării frescei Maicii Domnului cu Pruncul (recuperat la Drăgănescu) îi aparține Părintelui Arsenie (deși titlul de „pictor excepțional“ avea să-i revină *exclusiv* lui Vasile Rudeanu!). Dacă luăm în calcul semnificația Pruncului Iisus înveșmântat în zeghe – la acea dată Părintele Arsenie avea experiența închisorii – trebuie să recunoaștem că titulaturile modeste sub care a activat („pictor secund“, respectiv „muncitor pictor“) nu redau dimensiunile *reale* ale personalității sale. În ce privește anii petrecuți la atelierul de la Schitul Maicilor (1961-1968), putem presupune că icoana Sfintei Parascheva de la Iași (descoperită în 2007 la Biserica Sf. Antonie-Curtea Veche din București) a fost realizată în această perioadă. Dar surprizele nu se opresc aici!

Biserica Sf. Treime din cartierul bucureștean Ghica Tei (paroh: Pr. Alexandru Moțoc, slujitori: Pr. Paul-Eduard Oprea-Călin, Pr. Radu-Constantin Popescu) se poate lăuda cu o icoană realizată de Părintele Arsenie Boca și dedicată praznicului Izvorul Tămăduirii. Poate nu greșim dacă îi estimăm datarea în anii '60. De altfel, în dosarul de urmărire informativă al părintelui există referiri la icoanele pe care sfinția sa le-a realizat la atelierele Patriarhiei. Una dintre acestea

fusese comandată chiar de o persoană domicilia-tă în cartierul Tei: „O doamnă, anume Ionescu, care locuiește pe Aleea Circului, i-a comandat lui [Arsenie] Boca o icoană... Această persoană a stat prin mănăstire; probabil că a fost maică“ (notă in-formativă din 27 noiembrie 1963). Nu se poate demonstra că ar fi vorba despre icoana în cauză, dar posibilitatea există...

Povestea „Izvorului Tămăduirii“ în viziune autohtonă

Praznicul Izvorul Tămăduirii reprezintă prima mare sărbătoare închinată Maicii Domnului din perioada pascală și are la origine minunea pe-trecută cu Leon I (454), pe cînd acesta încă nu era pe tronul Bizanțului. Tradiția spune că Leon, în pe-regrinările sale prin pădurile imperiului, a întîlnit un orb, pe care l-a luat de mîna spre a-l călăuzi. Bătrînul i-a cerut apă de băut, dar negăsind, s-a întristat. Atunci, ascultînd un glas din cer, cei doi descoperă o poiană unde curgea un izvor. Leon i-a atins cu apa ochii orbului, care și-a recăpătat vede-re. Bătrînul i-a prezis lui Leon că, în scurtă vre-me, va ajunge împărat. Profeția s-a împlinit în anul 457, iar prima grijă a noului împărat a fost să ridice o biserică în cinstea Maicii Domnului, chiar lângă izvorul tămăduitor...

Icoana de la Biserica Sf. Treime pare să transpună „povestea” într-un cadru autohton. Singurul motiv preluat ca atare din tradiție e profilul Maicii Domnului cu Pruncul, deasupra izvorului tămăduitor. În rest, personajele și decorul sunt mai degrabă atipice. Astfel, fântâna devine un potir euharistic, iar slujba de sfințire a apei (element inedit) este oficiată de un ierarh, un preot și un diacon, toți având aureole de sfinți. Jur-împrejur, popor mult (preoți și credincioși), îmbrăcați după cuviință. În spate, se disting Munții Făgărașului („Fereastra Mare”), iar întreaga scenă e străjuită de o biserică maramureșeană (la stânga) și de o biserică de zid (la dreapta). Chipul Maicii Domnului cu Pruncul poate fi regăsit întocmai pe catapetesmele de la Prislop și Drăgănescu...

Supoziții și interpretări

Desigur, interpretările pot să varieze. Ceea ce complică și mai mult lucrurile e faptul că personajele sunt figurate fără a fi numite! Identificarea lor depinde *exclusiv* de asemănările cu alte picturi ale Părintelui Arsenie: o icoană a Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș (mitropolit al Timișoarei între 1650-1656), realizată de Părintele Arsenie – tot în anii '60 – pentru reședința mitropolitană din Timișoara, respectiv

Sfântul Arhidiacon Ștefan (pictat în proscomidiarul Bisericii Drăgănescu), reproduc *fidel* două din personajele aureolate ale icoanei „Izvorul Tămăduirii”. Pe de altă parte, e posibil ca Părintele Arsenie să fi intenționat să evoce atmosfera slujbelor de la Sâmbăta de Sus, știut fiind că al doilea hram al mănăstirii e chiar Izvorul Tămăduirii. De altfel, mănăstirea de la Sâmbăta de Sus a fost construită (1696) de domnitorul martir Constantin Brâncoveanu lângă un izvor tămăduitor care există și azi. Dar multe elemente rămân încă neelucidate. Părintele Arsenie a mai creat o icoană prin care ne pune pe gânduri...

Privind la icoana „Izvorul Tămăduirii” de la Biserica Sf. Treime, nu te poți abține să nu te întrebi ce s-ar fi întâmplat dacă Părintele ar fi ucenicit pe lângă un maestru iconar de tradiție bizantină, iar nu pe lângă prof. Costin Petrescu, al cărui „perfecționism academic de sorginte müncheneză” (Sorin Dumitrescu) frizează nu o dată convenționalul. În cazul unei ucenicii *fericite*, am fi avut (poate) astăzi înaintea ochilor icoane înrudite cu cele ale lui Sofronie Saharov sau Grigorie Krug, a căror tentă „vizionară” nu eclipsează rigorile bizantine. Iconografia Părintelui Arsenie reușește totuși să suplinească acest neajuns prin finețea deosebită a liniilor, transparența cromatică și o anumită transcendență a privirii...

Sorocul „scoaterii de sub obroc“

La Biserica Sf. Treime am ajuns în miercură din Săptămâna Mare, la invitația unui prieten (Radu) care obișnuia să meargă acolo. După slujba de denie, eu am plecat spre casă, Radu rămânând pentru spovedanie. În răstimpul acestei așteptări aveau să-i cadă ochii peste o icoană, ascunsă în spatele unei mari cruci de lemn. Intrigat de acest fapt, a privit cu atenție și... a recunoscut stilul inconfundabil al Părintelui Arsenie Boca!

Emoțiile au fost mari (de altfel, Radu îi datora Părintelui Arsenie revenirea lui la Ortodoxie), iar a doua zi ne prezentam la biserică pentru a afla mai multe. Părintele Paul Oprea ne-a liniștit: cu destul timp în urmă făcuse aceeași descoperire (pe lângă asemănările stilistice, icoana e semnată cu inițialele A. B.), primind apoi confirmarea unui absolvent de Arte Plastice că icoana nu poate fi decât a Părintelui Arsenie. Când l-a întrebat pe părintele paroh despre icoană, sfinția sa l-a încredințat că știa despre acest lucru, dar în lipsa avizului unui specialist a ezitat să o mute din locul în care o găsisese atunci când a fost numit la această biserică.

Din fericire, lumina nu poate rămâne multă vreme sub obroc: praznicul Izvorul Tămăduirii (vineri 29 aprilie 2011) a constituit „sorocul“

mult așteptat pentru ca icoana să fie scoasă la închinare, spre bucuria credincioșilor, pentru care Părintele Arsenie Boca este un nume mai mult decât consacrat...

Alexandru Valentin CRĂCIUN¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credenței* din iunie 2011, pp. 46-49.
(Nota Ed.)

O DESCOPERIRE MINUNATĂ

Duminică 30 mai 2010 a fost o zi cu totul specială pentru creștinii dreptmăritori din localitatea covasneană Chichiș, dar și pentru cei din împrejurimi, deoarece s-au sărbătorit 270 de ani de la ridicarea Bisericii „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ (azi monument istoric). Cu această ocazie s-a lansat o micromonografie a lăcașului de cult, în cadrul programului „Interculturalitate transilvană“, sub egida Centrului de Cultură Arcuș (coordonatorii colecției: Prof. Petre Străchinaru și Prof. Dan Manolăchescu; redactori: Pr. Ioan Florin Gavrilă și Dr. Ioan Lăcătușu; tehnoredactor: Erich-Mihail Broanăr; foto: Janos Henning).

Cu această ocazie s-au sfințit noile clopote ale bisericii mai recente, cu hramul Sfânta Treime, ridicată la Chichiș în anii 1938-1940. Slujba de sfințire a fost săvârșită de Î.P.S. Ioan Sălăjean, Episcopul Covasnei și Harghitei, și de Părintele Protopop de Sf. Gheorghe Ioan Bercu, împreună cu un sobor de preoți din zonă.

Marea mea surpriză a fost momentul când am intrat în biserică, să mă închin la sfintele icoane: ridic cu sfială privirea și văd o impresionantă icoană a MAICII DOMNULUI CU PRUNCUL IISUS pictată în maniera unică a Părintelui nostru ARSENIE BOCA! Ca iconar, m-am întrebat pe dată dacă această icoană este *pictată* și dacă este pictată *chiar de Părintele Arsenie*. Răspunsul l-am primit imediat citind bilețelul pus în colțul din stânga jos al icoanei: „Icoana Maicii Domnului. Pictată de Părintele Arsenie Boca“.

După Sf. Liturghie, am stat de vorbă cu preotul paroh, Părintele Ioan Florin Gavrilă, care mi-a mărturisit că de la scoaterea la lumină și la închinare a icoanei multe lucruri minunate sau întâmplat pentru dânsul, familie, enoriași și primii pelerini veniți din țară. Se simte binecuvântarea lui Dumnezeu și a Părintelui Arsenie Boca peste oamenii locului și peste localitatea în sine. Chiar eu am remarcat că biserica arată ca o bijuterie arhitectonică, iar strada bisericii este frumos aranjată și asfaltată, exact ca într-o stațiune turistică... Chiar mă miram în sinea mea, la venire, ce minune mare este pentru cei din Chichiș să aibă asemenea șosea! Acum ne-am dat seama că toate stau aici sub ocrotirea „Sfântului Ardealului“ și al întregii Români: Părintele Arsenie Boca. Iată cum s-a format un tri-

unghi al icoanelor pictate de acest mare duhovnic:
PRISLOP – CHICHIȘ – DRĂGĂNESCU.

L-am întrebat pe părintele paroh cum a apărut aceasta icoană tocmai la Chichiș? Mi-a răspuns că nu se știe cum a ajuns aici, dar se știe cum a fost scoasă la lumină de către o doamnă din București, care a avut o viziune în care i s-a comunicat că va găsi icoana aici la Chichiș, să vină și să o înrămeze, dar nu cu orice fel de ramă, ci cu una de mare cuviință...

Și iată că s-a născut în județul Covasna un nou loc românesc de pelerinaj, un loc binecuvântat și ușor accesibil (pe DN 11: Brașov – Bacău – Iași, la doar 25 km de Brașov și 12 km de municipiul Sf. Gheorghe). Deși mulți dintre noi am trecut de zeci de ori pe drumul național, paralel cu biserica din Chichiș, nu am știut ce comoară duhovnicească se află aici și cât de la îndemână ne este să venim să ne închinăm Maicii Domnului grabnic-ajutătoarea și preaiubitului ei Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos, reprezentați atât de frumos și de original în icoana pictată de Părintele Arsenie Boca (căruia în acest an [2010] îi sărbătorim centenarul nașterii, cu nădejdea de a-l avea cât mai repede în sinaxare).

Greu ne-am despărțit de biserica din Chichiș și de părintele paroh!... Mintea încă ne mișcă la icoană... dar ne-am liniștit, știind că ea ne

așteaptă oricând vom putea să mergem să o revedem. Părintele Ioan Florin Gavrilă din Chichiș îi așteaptă cu drag pe pelerinii veniți pentru a se închina dinaintea sfintei icoane.

Matei SCHINTEIE¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credenței* din august 2010, pp. 66-67. (Nota Ed.)

PĂRINTELE ARSENIE ÎN INIMA COVASNEI

În ultimul Post al Crăciunului, în zilele premergătoare marelui Praznic al Nașterii Domnului, în care îngerii binevestesc noua bucurie mare, am primit într-adevăr un dar neașteptat: icoana Maicii Domnului cu Pruncul pictată de Părintele Arsenie Boca, icoană păstrată, nu se știe foarte exact de când, în Biserica Sfânta Treime din satul Chichiș, județul Covasna! Chipurile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale Pruncului Iisus, brațele larg deschise a chemare ale acestuia („Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră”, „Veniți la Mine, toți cei osteniți și împovărați, și eu vă voi odihni pe voi...”) transmit o așa bucurie sfântă, emană o așa stare de bine, încât primul gând a fost: iată o reprezentare a BUCURIEI! Părintele paroh Ioan Florin Gavrilă a și confirmat acest gând, spunându-mi: „Într-adevăr, în această biserică simți mereu o bucurie; și eu vin cu tot felul de gânduri și griji, și la urmă ies zâmbind; am observat că așa se întâmplă cu toată lumea. Chiar acum, duminică, la finalul slujbei, i-am întrebat pe oameni: Câți ați venit întristați și câți sunteți acum senini, câți plecați acasă bucuroși? Și au început să ridice mâinile: și eu, și eu, și eu...Parcă Maica Domnului își adună pruncii lângă ea și îi binecuvântează!”. (M. C.)

Darul lui Dumnezeu de la Chichiș

Satul Chichiș este situat pe DN11, în drumul dinspre Brașov către Moldova, fiind primul sat din județul Covasna (la 22 km distanță de Brașov și la 12 km de Sf. Gheorghe).

Localitatea aceasta de 1075 de locuitori nu atrage cu nimic atenția trecătorului grăbit dinspre Ardeal spre Moldova, sau invers, peste Pasul Oituz, numai românii ortodocși din toată zona covăsneană (minoritari etnic) cunoscând durerea bisericilor părăsite și cu lăcate grele la intrare, lângă care cântă doar păsările cerului și pe care ÎPS Ioan Sălăjean se încapățânează să le tot renoveze, de 15 ani incoace, de când a fost înființată Episcopia Harghitei și Covasnei. Pentru că bisericile acestea ortodoxe au aparținut de secole românilor, forțați în decursul istoriei fie să treacă la catolicism, fie să părăsească zona...

La întrebarea mea, dacă icoana Maicii Domnului pictată de Părintele Arsenie Boca, aflată pentru închinare în stânga altarului, este făcătoare de minuni, Părintele Ioan Gavrilă exclamă:

Prima minune pe care pot să o mărturisesc, într-o zonă ca a noastră, este aceea că mi-a umplut biserica de credincioși, la slujbe! În primii cinci ani după hirotonire, între 1995 și 1999, am fost preot la Ojdula. Acolo aveam cinci femei în biserică și le spuneam: „Uite, ați venit ca femeile mironosițe la Mormântul Sfânt!”. Cinci ani m-am chinuit acolo, erau zile când nu aveam nici bani de pâine, de nimic... Dar mergeam în biserică și de fiecare dată mulțumeam Domnului și mă rugam: Doamne, m-am făcut preot și nu am cui vorbi; dăruiește-mi,

Doamne, oameni! Și Domnul s-a îndurat și în 14 noiembrie 1999, prima zi a Postului Crăciunului, am venit aici la Chichiș. La început nu prea venea lume în parohia mea, doar brașovenii care veniseră și la Ojdula. Și încet-încet iată că duminica, la Sfânta Liturghie, am început să am în biserică 30-40 persoane, apoi 80-100, iar acum vin aproape 200! În primii ani, după slujbă, mai rămâneam și câte două-trei ore în biserică goală, meditam, mă rugam – acum îmi dau seama că mă ținea puterea icoanei Maicii Domnului în biserică noastră, dar atunci nu știam ce dar avem aici de la Părintele Arsenie...

Apoi am început să slujesc miercuri acatist închinat Maicii Domnului și rugăciuni de dezlegare, iar vinerea Taina Sfântului Maslu. Oamenii mă întrebau: pentru cine faci slujba, părinte? (Erau 2-3 persoane în biserică.). Pierzi vremea! Și eu ziceam: Nu pierdem vremea, ne rugăm: pentru sfinți, pentru mine, pentru familia mea; nu ardeam pomelnicele de duminică, le pomeneam și în timpul săptămânii, la Sfântul Maslu. Într-un an de zile au început să vină la Maslu, vinerea, 5, 7, 9, 12, 20, 30, 40 persoane și acum... nu mă mai pot opri! Aveam credința că o să ne aducă Maica Domnului credincioșii – și așa a fost! Acum sunt mulțumit; și cum să nu fii atunci când vezi că într-o zonă ca a noastră sunt atâția oameni la biserică ortodoxă?!...

Este icoana pictată de Părintele Arsenie Boca?

Icoana de la Chichiș a Maicii Domnului cu Pruncul în brațe este identică aproape, ca schiță/desen, cu fresca de foarte mari dimensiuni de la Biserica Sfântul Elefterie Nou din București! Se știe deja că schița în cărbune după care a fost pictată acea frescă aparține, cu certitudine, Părintelui Arsenie Boca. Dar, deși este folosit același model pictural, mesajele, stările transmise de fiecare dintre cele două picturi sunt diametral opuse!

În fresca din Biserica Sfântul Elefterie Nou (zugrăvită în 1959, când teroarea comunistă atingea apogeul, când părintele deja trecuse prin experiența câtorva închisori și a Canalului și când deja era scos abuziv din monahism, interzicându-i-se să mai slujească), Pruncul Iisus este îmbrăcat în zeghe și este tuns ca deținuții, Sfânta Maică are o expresie împietrită, aureolele din jurul capetelor sunt aurite compact, iar culorile folosite sunt întunecate, grave...

Icoana de la Chichiș este foarte probabil pictată de către Părintele Arsenie Boca în tinerețe, după terminarea studiilor și întoarcerea de la Chișinău – unde a învățat tehnica poleiturii cu aur (pentru fundalul întregii icoane), în perioada în care părintele a viețuit la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus (1939-1948), devenind, datorită harismelor

sale, o legendă vie a Țării Făgărașului și a întregului Ardeal ortodox! În această reprezentare, sfintele fețe sunt albe de lumină, ochii albaștri, foarte vii, zâmbetul fin și emanând bucuria interioară: „Umple, Preacurată, de veselie viața mea, dăruindu-mi bucuria ta cea nestricată, ceea ce ai născut pricina veseliei“! Aureola Maicuței Domnului este albă și filigranată, cu flori (doar în iconografia rusească am mai văzut ceva similar), iar aureola Pruncului Sfânt este parțial transparentă, lăsând să se vadă trăsăturile Sfintei Sale Mame! Copilul Iisus este înconjurat complet de lumină, într-un halou oval, exact ca în schița/proiectul de la Sfântul Elefterie, halou care însă nu s-a mai pictat în fresca de deasupra altarului. Întreaga icoană a Maicii Domnului cu Pruncul îți atinge sufletul, dăruindu-ți o emoție și o bucurie pe care nu ți-o poți explica decât prin prezența Duhului Sfânt!

Biserica Sfânta Treime din Chichiș a fost construită între anii 1937-1940. După mărturia soției clopotarului care a slujit aici timp de 50 de ani, atunci când icoana a fost adusă în biserică de mai multe persoane, era cea mai frumoasă icoană, strălucitoare, pur și simplu iradia lumină! În timpul celui de-al doilea război mondial și până prin anii 1947-1948, această icoană a fost ascunsă într-un pod. Nu se știe cine a adus icoana la Chichiș, dar una dintre presupuneri este că Părintele Glodeanu, cel care a slujit aici până în anul 1960, fiind sibian, trecea des pe la

Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus și este posibil să o fi comandat Părintelui Arsenie Boca sau să o fi primit în dar de la acesta...

Minunata istorie a aflării icoanei

Părintele paroh Ioan Gavrilă povestește:
Nu multă vreme după ce am venit la parohia Chichiș am început să tot primesc de la credincioși tot felul de cărți ale Părintelui Arsenie Boca, tablou cu părintele, album cu el – eu ziceam: „Bine, mulțumesc, dar ce-mi tot aduceți mie cărțile astea?!”. Eu aveam mare evlavie la Părintele Cleopa, îmi făceam și predicile folosind învățătura Sfinției Sale... Deci întreb și mi se răspunde: „E posibil ca Părintele Arsenie Boca să vrea ceva de la matală”...

Și în anul 2001 apare o bătrânică, o femeie din București, pensionară, ucenică de-a Părintelui Arsenie, vine în biserică și îmi zice: „Părintele Arsenie m-a trimis la Chichiș să înrămez icoana!” – și se închina tot timpul la icoana aceasta! Avusese o viziune cu Părintele (care trecuse la Domnul de 12 ani), în care i-a spus că este la Chichiș o icoană de-a sa, care trebuie înrămată... Și i-a dat și descrierea mea! Eu i-am spus că nu am bani să fac ramă la icoana aceasta, dar ea venise cu banii pregătiți, tot ea mi-a dat și banii! M-a luat prea direct minunea aceasta și am

întrebat: „Cum să fie rama?“. Și ea mi-a spus: „Știu că dvs. o să faceți treabă bună!“. Asta era înainte cu două săptămâni de sfințirea bisericii, în 21 octombrie 2001 – începusem restaurarea picturii bisericii, în interior, în 1999, cu 500.000 lei vechi și cu nădejde în Maica Domnului! Dar nu știam despre valoarea icoanei acesteia, am vrut să o și mut în biserica veche, monument istoric, dar nu am putut s-o duc, nu mă lăsa inima...

Deci femeia a venit în 2001 și de atunci nu am mai văzut-o! Nu am luat imediat în seamă întâmplarea aceasta, până nu mi s-a confirmat și mie: a venit Părintele Arsenie în viziune, în timpul slujbei, și mi-a confirmat! Din 2002 și până în 2010 am ținut tainic toate acestea, dar am făcut baldachinul; am avut mari încercări, mai ales că am vrut să păstrăm și rama inițială. Baldachinul l-am sfințit în primăvara acestui an [2011], dar deja despre icoană se știe de anul trecut, din 30 mai 2010. Atunci a fost sărbătoare mare aici, s-a sărbătorit împlinirea a 270 de ani de la ridicarea bisericii vechi, monument istoric, cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel, și tot atunci am sfințit și clopoțele acestei biserici închinată Sfintei Treimi. ÎPS Ioan Sălăjan a slujit slujbă arhierască, împreună cu un sobor de preoți; tot atunci a fost și Matei Schinteie, iconarul din Covasna, care, când a văzut icoana Maicii Domnului cu Pruncul în biserică, a recunoscut imediat stilul Părintelui Arsenie Boca și a și făcut publică prezența icoanei la noi! De atunci au început să vină

autocare cu pelerini, credincioși de aproape sau de departe, monahi...

Eu sunt uimit și onorat de această minune pe care Părintele Arsenie Boca a lăsat-o la noi... Și știu că cineva veghează asupra noastră, trăitor cu noi, nu doar Sfinții Părinți din vechime! E misiune grea preoția, dar mă bucur și știu că cineva acolo sus veghează...

Icoana aceasta a Părintelui Arsenie ne întărește, ne confirmă autenticitatea ortodoxiei și în același timp e ca un mesaj: „Lăsați și voi ceva în urma voastră!”. În vremurile pe care le trăim acum, numai credință și evlavie ne trebuie! Cine trăiește în ortodoxie, trăiește bine!

A consemnat
Maria CHIRCULESCU¹

¹ Textul a apărut în *Lumea Credinței* din ianuarie 2012, pp. 5-8.
(Nota Ed.)

În loc de încheiere

UN SCURT ÎNDREPTAR DE VIAȚĂ DAT DE PĂRINTELE ARSENIE BOCA

Părintele Arsenie Boca, trecând un tânăr pe la el, i-a spus un program de învățătură, un cuvânt de învățătură care e tot un fel de program, și a zis așa: „Oxygen, glicogen, somn, să-ți păstrezi hormonii și să ai concepție de viață creștină“.

Oxygen înseamnă să trăiești în aer cât mai curat, cât mai oxigenat, cât mai bun, să fie cât mai aerisit acolo unde îți duci viața.

Glicogen înseamnă de fapt zahărul din ficat, zahărul animal, dar părintele are în vedere prin acest cuvânt hrana rațională: să nu mănânci prea mult, să nu mănânci peste măsură, dar nici prea puțin.

Somnul – să dormi atât cât îți este necesar ca să poți desfășura o activitate eficientă, și mai ales intelectuală. Să știi că cel ce nu-și împlinește somnul, acela nu dă randament maxim, mai ales la chestiunile intelectuale. Părintele zicea că sunt necesare 6 ore de somn continuu în 24 de ore. Nu trebuie să se silească nimeni să facă performanțe de priveghere.

Priveghere să faci în înțelesul de a nu fi împresurat de gânduri rele, să ai întotdeauna o trezvie, să fii întotdeauna treaz când faci ceva. Ca să stai și să nu dormi toată noaptea, trebuie să stai și să dormi ziua, pentru că trebuie avut în vedere organismul, așa cum l-a lăsat Dumnezeu. Un părinte duhovnicesc zice că s-a păgubit mai mult din priveghere și nemâncare decât din mâncare multă și somn mult (Sfântul Moise Arabul, în *Filocalia*, vol. 1 – cap. „Convorbiri cu părinții din pustia scetică”). Bineînțeles, noi nu zicem că oamenii trebuie să doarmă foarte mult, dar zicem că trebuie să știe fiecare cât trebuie să doarmă... ca să fie treaz.

Să-ți păstrezi hormonii înseamnă să nu faci risipă pe poftele trupești, să trăiești o viață înfrânată, să fii cât mai înfrânat, și atunci te ajută puterile care sunt în tine, te ajută să duci o viață plină, frumoasă, o viață simțită.

Concepție de viață creștină înseamnă să te conduci după Evanghelie, după învățăturile Sfinților Părinți, să ai în vedere niște lucruri care sunt de căpetenie. Dacă ai altă concepție decât concepția de viață creștină, atunci nu ajungi la mântuire, nu ajungi la ceea ce vrea Dumnezeu cu fiecare dintre noi.

Arhim. Teofil PĂRĂIAN¹

¹ Text reprodus din Arhim. Teofil Părăian, *Punctele cardinale ale Ortodoxiei. Îndreptar duhovnicesc*, Editura „Lumea Credinței”, București, 2005, pp. 195-196. (Nota Ed.)

Cuprins

<i>Notă editorială</i>	5
----------------------------------	---

VIAȚA ȘI PERSONALITATEA PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

O viață de sfânt (scurt secvențial biografic)	9
Două piscuri duhovnicești: Părintele Arsenie și Părintele Teofil	13
Cu Părintele Arsenie pe Cărarea Împărăției.	24
Sfântul Ardealului. La 20 de ani de la înveșnicirea Părintelui Arsenie	44
Părintelui Arsenie (Zian) Boca, la centenar.	53

DIN FAPTELE ȘI MINUNILE PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

Cu Părintele Stareț Ghelasie Țepeș despre Părintele Arsenie	57
Cu Părintele Ciprian Negreanu despre Părintele Arsenie	69
O mărturie despre Părintele Arsenie a credincioasei Ana Drăgan	74

O mărturie despre Părintele Arsenie a credincioasei Maria Clopoșel	76
Tâmplarul Părintelui Arsenie	79
O mărturie anonimă despre Părintele Arsenie. .	82
Un popas minunat la mormântul Părintelui Arsenie	92
Întâmplări minunate la mormântul Părintelui Arsenie	109
Alte mărturii despre Părintele Arsenie.	109

SCRISUL ȘI PICTURA PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

Maica Celestina de la Prislop sau povestea unui manuscris.	115
Părintele Arsenie în limba maghiară	120
Drumul spre Drăgănescu: o inițiere în sufletul românesc.	124
Privirea veșniciei: pictura Părintelui Arsenie . .	128
Icoana „Izvorului Tămăduirii“ în viziunea Părintelui Arsenie	136
O descoperire minunată	143
Părintele Arsenie în inima Covasnei	147
<i>În loc de încheiere: Un scurt îndreptar de viață dat de Părintele Arsenie Boca</i>	<i>155</i>

DIFUZARE:

S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu 36, sector 3,
București, cod 031216
Tel.: (021) 320 61 19
Fax: (021) 319 10 84
E-mail: editura@sophia.ro

PRINT
multicolor

SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

Str. Bucium nr. 34 Iași
tel.: 0232/211225
fax: 0232/211252

office@printmulticolor.ro
www.printmulticolor.ro

Volumul de față reunește toate textele apărute de-a lungul anilor în revista *Lumea Credenței* cu privire la Părintele Arsenie Boca (1910-1989), cel pe care evlavia populară îl numește demult „Sfântul Ardealului” și al cărui mormânt de la Prislop a devenit unul dintre locurile predilecte de pelerinaj din aria ortodoxiei românești.

Textele sunt orânduite tematic în trei secțiuni: „Viața și personalitatea Părintelui Arsenie Boca”, „Din faptele și minunile Părintelui Arsenie Boca” și „Scrișul și pictura Părintelui Arsenie Boca”.

Fie ca pilda nepieritoare a marelui înduhovnicit de la Sâmbăta de Sus și mijlocirea lui de dincolo să strălumineze pe mai departe sufletele, în răspărul vremurilor de rătăcire și de risipă a căror cruce ne este dat să o purtăm!

Lumea Credenței
Mărturie a credinței

